

DE

Direktor in glavni urednik Marjan Horvat
Odgovorni urednik Ciril Brajer
Urednik Sindikalnega zaupnika Andrej Agnič
Urednik Poročevalca Franček Kavčič
Urednik Kažipota Damjan Križnik

Telefon 311-956, 313-942
Telefaks 317-298
Naslov: ČZP Enotnost Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 7. februarja 1992, št. 6, letnik 51, cena 50 tolarjev

Po čem so kranjske muze

- Na oblasti so krščanski demokrati – zato imamo tako nekrščanske cene, o demokraciji pa bi največ vedeli povedati tisoči brezposelnih in še zaposleni, ki ostajajo vse bolj brez pravic!
 - Na oblasti so kmetje – zato imamo doslej najdražjo hrano in z gozdovi počno kot svinja z mehoma!
 - Na oblasti so zeleni – zato živimo črno kot še nikoli. Črne gradnje si privoščijo dobesedno na najvišji ravni, denimo s kapelo pod Triglavom, pa tudi v prenesenem pomenu kot z bunkerji ob hrvaški meji!
- Na oblast kani priti nova stranka, ki si je nadelala ime LJUDSKA – potemtakem je jasno, kako se piše ljudstvu!

DE,

(četrtek) 14⁰⁰

Prav zdaj se Svobodni sindikati pogovarjajo z delegacijo italijanskih sindikatov CISL.

Dušan Semolič je sicer pozdravne besede končal z mislijo, češ, najvažneje je, da imamo mir. Toda razburkalo je že kratko in jedrnatu uvodno vprašanje gostov:

Gospodarski, socialni položaj v Sloveniji, največje težave?

... Lotevamo se lastninskih sprememb, a žal je pri tako usodnem vprašanju slovenska vlada povsem brez pobude. Že to krizo le še pogloblja. Če ponudi kakšno rešitev, je ta gotovo v škodo delavcev.

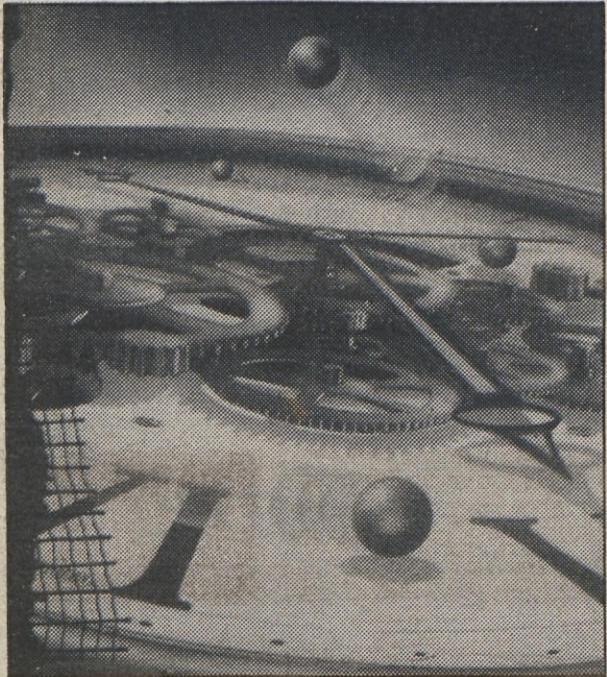
Brez vladne pobude kajpak prihaja do divjih privatizacij in škoda je seveda še večja.

Pravni sistem je v razsulu, kar krepi nenormalno moč menagerskih struktur proti delavcem in omogoča zlorabe. In vse to v razmerah, ko se število nezaposlenih bliža sto tisočem, ko se tovarne zapirajo, ko... O plačah je človeka tako in tako sram pisati.

Vlada ne ponuja nobene perspektive in hude šoke med delavci povzroča tudi rušenje starih vrednot, denimo doslejšnje solidarnosti med tistimi, ki imajo delo in onimi, ki ga izgube, med zdravimi in bolnimi... Res poskuša na nekatera področja uvajati evropske modele, ki pa so ob neupoštevanju evropskih razmer in pridobitev le nov udarec. Še najbolj slonovsko pa se vlada vede prav do sindikatov!

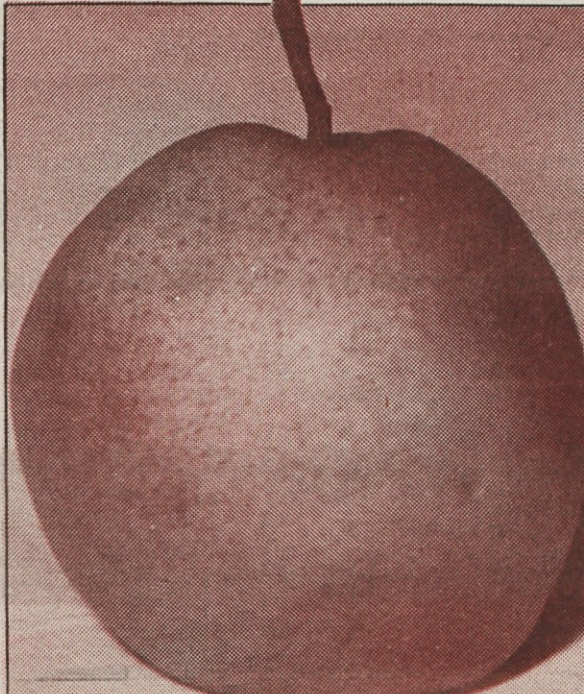

Državni finomehaniki

Vladni in zbornični finomehaniki iz Slovenije in Hrvaške so se sešli, da bi se zmenili, kako popraviti in uravnovesiti občutljivi in zaradi vojne ter osamosvojitvenih potez ene in druge države razmajani mehanizem medsebojnega gospodarskega sodelovanja. Upajmo, da bo stekel tako, da bo za zgled vsem drugim mehanizmom meddržavnega sodelovanja, ki jih bo Slovenija še morala postaviti ali izboljšati.

Evropske »zrele hruške«

Slovenci nasploh zelo neradi na hitrico spreminjamo svoje navade, razen seveda takrat, ko nam gre že za nohte. Zdaj je tak čas in Evropa je brezkompromisno potrkala na naša vrata. Čarobna beseda trg se je za marsikoga sprevergla v nepredvidljivost in stalno tveganje, kajti v nasprotju s tem, kar so nas desetletja učili, smo postali tržno blago. Tega se iz povojnih generacij ne da preprosto izbrisati z dekretom.

Kljub socialno kritičnemu stanju večina ne razmišlja, da bi iskala (ali ponudila) drugačne oblike zaposlitve (delne zaposlitve, pogodbeno delo, delo na domu).

Samo s tem bi lahko brezposelnost skoraj prepolovili.

– ČEZ 10 MINUT SE ZAČNE IZREDNA SKUPŠČINA ROS ENERGETIKE. TEMA JASNA – STAVKA! PRIPOMBA ČAKAJOČEGA NA SEJO PRED VRATI – TO PA VLADA ZNA! ENEMU PONUDI MALO VEČ, DRUGEMU MALO MANJ, PA NAS SKREGA!

PREDVOLILNA ARENA

Dobrodošla pragmatičnost

Uspeh krščanskih demokratov na prejšnjih volitvah za mnoge poznavalce niti ni bil presenečenje, ker so upoštevali, da smo vsaj napol katoliška dežela. Presenetilo je nekaj drugega: njihovo militantno in močno poudarjeno ter v preteklost zagledano ideološko nastopanje. Ne gre le za predsednika vlade, ki izkoristi vsako priložnost, da pokaže, kakšne barve je, pač pa je bilo izključujočo ideološko obarvanost čutiti tudi v parlamentarnih bojih, pa naj je šlo za velike državotvorne ali vsakdanje stvari. Mnogi ta pojav pripisujejo temu, da stranki ni uspelo v svoje vrste pritegniti dovolj kritičnih razumnikov, tako da v vodstvu stranke in njenih oblastnih izpostavkah prevladujejo trdorokci.

V tem pogledu je redka izjema predsednik zbora občin Ivan Bizjak. Matematika po poklicu namreč odlikuje žlahtna pragmatičnost, ki je v naših razmerah prvih korakov parlamentarizma več kot koristna reč. Umirjenost argumentov, usmerjenih k kompromisu in ne nastopaškemu obtoževanju strankarskih rivalov, je njegova prednost, ki smo jo pri drugih poslancih Demosove koalicije, še posebej v pomembnih odločitvah, zelo pogrešali. Tako je, denimo, veliko vprašanje, ali bi decembra lani lahko sprejeli novo ustavo, ki je visela na nitki prav zaradi ideološkega ozadja nasprotovanja znamenitemu 55. členu, če krščanskih demokratov v ustavnih komisiji ne bi zastopal prav Ivan Bizjak. Tudi v vročinem sporu zaradi kulturne politike, se v nasprotju s svojimi koalicijskimi kolegi ni pustil vplesti v mrežo zagrozenega zagovarjanja stališč svojega strankarskega kolega dr. Capudra in zlivanja gnojnice na nasprotna Šeligova. Škoda je le, da je pri tem ostal osamljen.

Že zdaj bi lahko rekli, da se bodo v predvolilni boj izmed tistih strank zunaj parlamenta resno vključile le tri: Delavska, Socialdemokratska unija in Slovenska narodna stranka.

O tem, koliko je Jelinčičeva stranka zares številna in močna, se pravzaprav zelo malo ve. Čeprav mu gre vzpon desnega populizma z jasnim nacionalističnim predznakom tako vzhodno kot zahodno od nas na roke, se na prvi pogled zdi, da se nad ščuvaškimi izjavami v stilu »Neslovenec vstop prepovedan« njenega vodje Zmaga Jelinčiča, javnost bolj zabava, kot da bi jih vzela resno. Toda to še zdaleč ne pomeni, da je njegovo

Veliki vodja?

geslo »mi povemo na glas, kar večina Slovencev na tihem misli«, iz trte izvito. Očitno se tega zaveda tudi zdajšnja oblast in se dela neumno. Zato tudi ni pričakovati, da bo v skladu z ustavo določila tisto še sprejemljivo mejo, ki demokratične stranke in gibanja loči od desnega ali levega ekstremizma.

Jelinčiča so ob njegovem zasebnem lovu na »cigane« po ljubljanskih samskih domovih sicer za kratek čas (preventivno) spravili za rešetke, toda srhljiva televizijska slika velikega vodja v maskirni uniformi z izraelsko brzostrelko v rokah je ostala demokraciji naklonjenim ljudem močno v spominu.

(Jože Poglajen)

Predvolilna kampanija naj ne bi bila krajša od 90 dni oziroma mora biti tako dolga, da bodo imele tudi izvenparlamentarne stranke dovolj časa za predstavitev. Izvedbo predvolilne kampanije naj ureja zakon.

Izvenparlamentarne stranke naj za kritje najnujnejših režijskih stroškov dobijo sredstva iz proračuna po enakih kriterijih in v enaki višini kot je bilo to pred dvema letoma. Glede na stroške, ki jih zahteva financiranje parlamentarnih strank, so naše zahteve minimalne, zavedamo pa se tudi težke proračunske situacije. Za stranke, ki bodo izpolnile kriterije, naj se sredstva dodelijo 5 mesecev pred volitvami oziroma takoj po sprejemu nove volilne zakonodaje.

Tudi pogoji za predložitev list kandidatov v državni zbor naj bodo enaki, kot je veljalo za prve parlamentarne volitve, saj je nesporno, da se je politični prostor začel šele oblikovati, nove stranke pa so glede pridobivanja članstva celo v slabšem položaju, kot tiste, ki so se ustanovljale na začetku pluralizacije.

Spodnji prag za vstop v parlament ne bi smel biti strožji kot do sedaj. Odstotek glasov naj bo, po mnenju večine udeležencev sestanka, tak, da bodo v parlamentu lahko zastopane že z dvema poslancema, nekateri pa so menili, naj bi bilo dovolj že tisto število glasov, ki zadošča izvolitev poslanca. V obdobju, ko se politični prostor šele oblikuje, naj bo mesto za izražanje različnih programov in interesov mavrično sestavljen parlament in ne ulica. Stabilnost sistema ne moremo doseči s tem, da bomo z visokim pragom omogočili vstop v parlament le nekaterim, večina strank in s tem večina volilnega telesa pa bi ostala zunaj.

Volilna zakonodaja in sploh izvedba volitev bo tudi preizkus demokratičnosti sedanjih parlamentarnih strank.

Na sestanku je bilo izraženo tudi obžalovanje, ker se navkljub vabilom niso odzvali predstavniki demokratičnih oblasti, še posebej predsednik skupščine RS dr. France Bučar, ki je tudi član ne-parlamentarne, novoregistrirane stranke.

Za koordinacijo 17 izvenparlamentarnih strank neodvisni poslanec Skupščine RS Andrej Magajna

EVROPA SOCIALNE PRAVIČNOSTI

Boj za ekonomsko demokracijo (3)

Oglejmo si še drug princip soodločanja in participacije delavcev v Nemčiji, ki temelji na Zakonu o ureditvi podjetja. Za delavce je to veliko pomembnejši zakon, ker omogoča njihovim predstavnikom pri vsakdanjem delu možnost konkretnega delovanja pri zastopanju interesov zaposlenih. Zakon je bil sprejet leta 1952, bistveno razširjen in izboljšán pa leta 1972, to je v času, ko so imeli v ZRN parlamentarno večino socialdemokrati.

Ta zakon predvideva, da se v vsakem podjetju (obratu), ki ima najmanj pet zaposlenih, izvoli svet podjetja, ki zastopa interese delavcev. Pomembno pri tem je, da so člani sveta z zakonom zavarovani pred odpovedjo, ker zaradi zavze-manja za uveljavljanje pravic zaposlenih niso vedno »priljubljeni« pri delodajalcu. V svet podjetja so lahko izvoljeni samo delavci, ki so zaposleni v podjetju, kjer se svet organizira. Sindikati nimajo zakonsko priznanega vpliva na sestavo sveta podjetja. Nima jo tudi možnost udeležbe svojih uradnih predstavnikov na sestanku ali seji sveta podjetja. Kljub temu so v praksi mnogi člani sveta podjetja hkrati tudi člani sindikata. Vendar tudi v teh primerih sindikat nima možnosti dajati navodil svetu podjetja. Zanimivo je, da je sedanja parlamentarna večina obstoječi zakon leta 1988 ponovno spre-

menila in sicer v negativnem smislu. S temi spremembami zakona niso bile prizadete pravice delavcev do soodločanja, pač pa predvsem spremenjeni predpisi za volitve svetov podjetja, ki naj bi olajšali delovanje malih skupin drugih sindikatov v svetu podjetja. To je bil poskus udara proti panožnim sindikatom, ki pa na srečo ni uspel.

In kakšne so pravice zaposlenih na podlagi Zakona o ureditvi podjetja? Zakon omogoča vpliv članov sveta podjetja na podlagi treh vrst pravic: pravice do informiranja, pravice do součinkovanja (svetovanja) in pravice do soodločanja. Najožji prostor delovanja nudi seveda pravica do informiranja, vendar je kljub temu zelo pomembna, ker samo dobro informirani člani sveta podjetja lahko uspešno zastopajo interese delavcev. Tako na primer mora podjetnik pravočasno obvestiti svet podjetja o zmanjševanju ali ukinitvi podjetja, njegovi premostitvi, združitvi z drugimi podjetji, spremembami v organizaciji dela, vplevanju novih delovnih metod, proizvodnih procesov in o drugem.

Pri Audiju se to dogaja na več načinov. Glede na to, da zakon omogoča ustanovitev gospodarskega odbora povsod, kjer je več kot sto zaposlenih, uprava Audija ta odbor pravočasno obvešča o na-

vedenih vprašanjih pa tudi o proizvodnji in prodaji, o proizvodnem ali investicijskem programu, o racionalizaciji in drugem. Svet podjetja je tako najhitreje obveščen o pomembnih odločitvah, ki naj bi se sprejemale in lahko na tej podlagi tudi učinkovito ukrepa. Poleg tega imajo tudi celo vrsto komisij, npr. za tehnologijo, varnost pri delu in drugo. Poleg pravice do informiranja je namreč pomembna tudi pravica do součinkovanja, ki nudi možnost aktivnega posega v obratovanje. Tako mora npr. podjetje v vseh vprašanih varnosti pri delu pritegniti svet podjetja, ki svetuje, daje pobude in nasvete glede delovnih razmer, preprečevanja nesreč pri delu in o drugem. Pri tem so v Audiju zelo uspešni, saj imajo v vsej nemški avtomobilski industriji najmanj nesreč pri delu v zadnjih dveh letih.

Najpomembnejši del zakona o ureditvi podjetja pa so tako imenovane pravice do soodločanja sveta podjetja glede socialnih, kadrovskih in ekonomskih vprašanj. Pri socialnih vprašanjih gre predvsem za pravice soodločanja pri vzdrževanju reda in discipline v obratu, delovnega časa, socialne pomoči, nadomestil. Pi kadrovskih vprašanjih gre predvsem za svetovanje glede kadrovskih planov, soodločanja glede zaposlitve in premostitve delavcev, odpuščanja delavcev, ki brez soglasja sveta podjetja niso možna, strokovnega izpopolnjevanja ipd. Pravice, ki zadevajo ekonomska vprašanja pa se nanašajo na informiranje in svetovanje v okviru ekonomskih komisij in odborov ter glavnega odbora sveta podjetja, svetovanje v primerih organizacijskih sprememb podjetja in soodločanje pri izdelavi »socialnega plana« glede nadomestil in olajšav denarnih izobgov zaposlenih kot posledice planiranih sprememb.

DEMOKRAT ZUNAJ DEMOSA

Naš kolumnist Mladen A. Švarc je sklenil narediti kratek odmor. Ne odhaja na zasluženi počitek, ampak zbira moči za volilni finale, ko bo za možaka njegovega kova dela več kot dovolj. Zaradi dobrega sodelovanja doslej in z željo za naprej naj bo torej začasno slovo vladno:

M. A. Švarc: Razloga za moje slovo sta dva. Najprej politične stranke, ki sem jih spremljal v teh »obrobnikih« iz tedna v teden. Samo toliko jih je in nič več. Prejšnjo sredo so imele svoje srečanje majhne, nove in izvenparlamentarne stranke. Resnih je samo štiri, pet. Skratka, bilo bi povsem neprimerno, ko bi vsaki posvetil po en članek. Dovolj bo, če povem, da je samo dr. Pučnik za svoje »socialdemokrate« rezerviral 8 imen, v Kranju pa je nekdo na isti dan registriral 10 strank s sorodnimi imeni (takrat sta se dajala Gros in Školjč za to, kdo bo »liberalna stranka). Drugi razlog je ta, da sem s Cankarjevo založbo podpisal že pred časom pogodbo, da bom prevedel knjigo Normana Cohna »Warrant for Genocide« (Nalog za genocid). Ker sem zelo delal kot novinar-komentator tudi za druge časopise, torej najmanj 2 do 3 komentarje na teden, pa še zraven za revijo »2000«, zamujam s prevodom. Za ta prevod pa mi gre, da bi izšel na Slovenskem. Knjiga Normana Cohna ne opravi samo analize, ampak tudi skoraj detektivsko dokaže, kako je v resnici z razvpitimi »židoboljševskimi zarotami«, s katerimi so operirali v Evropi fašisti in desničarji. Demosovo volilno kampanjo je pospremila »Tribuna« z objavo tega ponaredka (protokoli sionskih modrecev) in z oživiljanjem teorije zarote, ki je demosovski desničar na kožo napisana. Prav je, da se gre s knjigo »nad knjigo«, še posebej zato, da v javnost pride na dan resnica oziroma dejstva, podatki. Ne verjamem pa, da se da paranoide desničarske mentalitete spremeniti z argumenti ali racionalno. Toda tudi vsega prostora ji ne gre prepustiti!

DE: Po izkušnjah z delavskim časopisom morda kakšno napotilo našim bralcem?

M. A. Švarc: Nisem samo teoretik. Od časov študentskega gibanja sem prisoten tudi v politiki – od Akcijskega odbora za novo Zvezo mladine (1971), ko smo postavili prvo neodvisno kandidatno listo, pa do sedanjih bojev za demokracijo. Sem pri krogu ob reviji »2000«, od tam je izšla pobuda za SKSG (1989) in sedaj za SKS (Stranka krščanskih socialistov). Povezovanje Delavske stranke, Demokratične stranke upokojencev, Stranke krščanskih socialistov in idrijske delavske stranke »Naprej« v programsko koalicijo (morda pa tudi v volilno listo), pomeni naš prispevek k temu, da bi slovenski politični prostor premagal težave prehodnega obdobja, ki je še preveč obremenjeno s sožitjem tistih, ki si iščejo svojo identiteto in dediščino tam, kjer imajo samo hipoteko (pa naj gre za vosovce, udbovce, črnorokce, ali Dolfetu zaprisežene dobnobrnce). Tu sem se angažiral, saj je moto naše revije isti, kakor je bil Kocbekov: dejanje. Naslov (ideološko ali zgodovinsko) neobremenjenih v tem prostoru bo zapolnil tisto praznino, ki jo sedaj predstavlja dobrih 37 % neopredeljenih volilcev – in nestruktuiranega političnega telesa. Delavstva (tako »modrih« kakor »belih ovratnikov«) danes ne predstavlja v parlamentu nihče. Po volitvah 90 se je težišče iz »delavskega razreda«, ki je bil ideološki konstrukt, prevrglo h kmečki zvezi. Leta 1992 bo treba postaviti ravnotežje.

DE: Zamisel naslova je vaša – od kod?

M. A. Švarc: Če kdo meni, da bi moral biti v Demosu zato, ker sem bil za demokracijo, očitno ne pozna Demosa.

DE: Kako pravzaprav ste kot krščanski socialist in kot demokrat po duši zašli v DE – ko pa nam kar naprej očitajo »boljševizem«, celo navezanost na »rdečo direktorsko mafijo«, pristaštvo minulega »režima enoumja«? Prav v tej številki na 2. strani spet podobni popadki:

M. A. Švarc: DE je bil ves čas, kar z njim sodelujem, odprt časopis. Konec koncev nisem član Svobodnih sindikatov, ampak Magajnovi Vzajemnosti – sindikata nezaposlenih in socialno ogroženih, ki sem ga pomagal ustanovljati. Iz prejšnjega režima imam dovolj izkušenj, kako je, če si nezaposlen ali pa svobodnjak. Ko sem bil kot avtor prepovedan, sem delal kot turistični vodič, prevajal, pisal recenzije, karkoli. Zato sem se lahko samo zabaval, ko so na nekatere moje trditve (v komentarjih v Kmečkem glasu in v DE) sprožili prave orkestrirane kampanje »iz baze«. Tako je bilo na primer, ko sem za DE zapisal, da »Demoso nikoli ni bilo«. Sedaj isto trdi Ivan Oman. Zato lahko pristavim, da je DE še eden redkih prostorov v RS, ki ga po včerajšnjem enoumju ni zajela današnja euforija, ki prav tako ne prenaša disonantnih glasov.

Sicer pa ne odhajam povsem. Berite rubriko »X-25 javlja«. Mislim, da bom imel še kaj poročati!

Ciril Brajer

Odbori in komisije odločajo delno samostojno, delno pa pripravljajo svetu podjetja in njegovemu vodilnemu odboru predloge za reševanje posameznih vprašanj. Soodločanje nasploh pomeni, da brez volitve sveta podjetja v njem ni mogoče sprejeti določenih odločitev. Na drugi strani pa daje svetu podjetja možnost, da določene zahteve še posebej poudari.

Tako imajo npr. v Audiju komisijo za osebna vprašanja, v kateri se posvetujejo o vsaki novi zaposlitvi, vsaki odpovedi in spemembi plače. Če komisija ali odbor ne dasta svojega soglasja, se tak osebni ukrep ne more izvesti. Če pa

delodajalec kljub temu poskuša takšen ukrep uveljaviti, mora sklicati tako imenovani urad za sporazum, katerega odločbo morata priznati tako svet podjetja kot delodajalec. Takšen urad je sestavljen iz enakega števila predstavnikov podjetja in enakega števila članov sveta podjetja ter neodvisnega predsedujočega. Pri Audiju npr. še nikdar ni bil sklican omenjeni urad za sporazum, kar pa seveda ne pomeni, da svet podjetja v vseh primerih podpre odločitve delodajalcev. Negativno stališče sveta podjetja mora namreč po zakonu vodstvo podjetja tudi upoštevati.

Branka Preželj

MARIBOR JUTRI

Ko sta konec decembra na zadnji lanski seji republiške vlade v Betnavskem gradu v Mariboru republiški izvršni svet in izvršni svet Maribora podpisala pogodbo o financiranju projekta Maribor jutri, je to pomenilo prihod strokovnjakov Stanfordskega razvojnega inštituta na šestmesečno delo v mesto pod Pohorjem. Med svetovalnima firmama McKinsey in Stanford je bila namreč slednja izbrana, da pripravi razvojni program mesta in regije, ki bo naslednja leta omogočil predvsem ponovni gospodarski razcvet Maribora.

Posebne terapije je mesto več kot potrebno, saj obseg mariborske industrijske proizvodnje že nekaj let nazaj nezadržno pada in to hitreje od republiškega povprečja. Zaradi zaostrenih gospodarskih razmer se številna podjetja že mesece otepaajo s problemom likvidnosti. Konec prejšnjega leta je bilo v Mariboru že deset tisoč brezposelnih, podjetja pa so za letošnje prve mesece napovedala še blizu pet tisoč trajnoprsežnih delavcev.

Temu primerna je tudi socialna slika zaposlenih in od tod nenehna grožnja mestu s socialnimi nemiri.

To je bil glavni vzrok, da je občinska vlada naredila edini možni korak – dala je pobudo za izdelavo celovitega projekta za rešitev mariborskega gospodarstva. V normalnih razmerah za gospodarjenje nima izvršni svet kaj iskati v podjetjih, kvečjemu lahko sodeluje in posreduje pri finančnih in državnih institucijah, glede na sedanje stanje pa je to edina možnost za rešitev nakopičenih problemov. Projekt Maribor jutri je zasnovan tako, da bo neodvisno od političnih interesov prikazal dejansko stanje na tem področju in začrtal strategijo razvoja.

Maribor jutri bo prilagojen in izdelan samo za Maribor z vsemi njegovimi posebnostmi, lahko pa bi postal tudi pilotni projekt za vso Slovenijo.

Dr. Eric Hansen, vodja projektne skupine: »Tukaj so velika in majhna podjetja, številne institucije, tako lokalne kot državne. V teh šestih me-

secih se bomo spoprijeli s specifičnimi problemi in prednostmi velikih in majhnih. Z njimi bomo delali na strateškem nivoju, v okviru delovnih skupin bomo usmerjali, prelivali in prenašali naše znanje na čim več ljudi. Razviti bomo poskušali skupno idejo, kako gospodarstvo razviti: kaj morajo narediti mesto, država, podjetja in kaj posamezniki. To bo začetek akcije, ko bomo skupaj prišli do predlogov za spremembe v Mariboru in regiji, ko bomo izdelali strateško vizijo za prihodnost.«

Ideja o globalnem razvoju Maribora ni nova, saj je bil že pred nekaj leti zelo resno postavljen program strateškega razvoja mariborskega gospodarstva z naslovom Maribor 2000. V njem so se zbrali številni izvedenci z mariborske univerze in iz podjetij, ki so že govorili o smereh razvoja in tudi o nosilcih posameznih razvojnih nalog. Tako je bila Metalna, denimo, določena za nosilko razvoja investicijske opreme, TAM za razvoj motorjev in gospodarskih cestnih vozil, univerza za raziskovalno dejavnost itd. V nekaterih fazah je ta projekt tudi zaživel, kaže pa, da je bil Maribor s tem projektom nekoliko pred časom. Ideja je bila dobra, v projekt je bilo vloženo veliko truda, kljub temu pa je ostal med neuresničeni nalogami. Toda pozitivne in negativne izkušnje bo moč uporabiti tudi pri snovanju projekta Maribor jutri, in tokrat bi morali zadevo zaradi realne ekonomske nuje tudi pripeljati do konca.

Blaž Grča

Delovnim invalidom druge in tretje kategorije, torej štiriinšestdeset let, ki jim je bilo treba po zdravniškem priporočilu najti psihofizičnim sposobnostim primerno delo, so se v tovarnah in tudi drugod že od nekdaj izogibali. Še zlasti potem, ko smo pri nas razvili zasnovano civilno zaščito in splošne ljudske obrambe, po kateri naj invalidi ne bi opravljali vratarke, čuvajske in podobne službe, kamor so jih podjetja dotlej najraje razporejala. Invalidska podjetja so bila redkost, v Mari-

Slika ni iz invalidske delavnice. Toda invalidi bi lahko opravljali marsikatero delo – ob prekvalifikaciji in došolanju seveda.

DELO ZA INVALIDE

boru, denimo, je do prejšnjega leta delovalo le eno – Bodočnost, ki je zaposlovalo invalide. Na srečo je vsaj zakonodaja poskrbela, da invalida enostavno ni mogoče postaviti na cesto, pač pa mu je treba priskrbeti primerno zaposlitev.

Večja podjetja so za to področje organizirala tudi posebne službe ali pa zaposlile vsaj socialnega delavca, ki je skupaj z zdravstveno službo po svojih močeh skrbel za invalide sodelavce. V Tamu v Mariboru, kjer je število delovnih invalidov včasih dosegalo celo desetino zaposlenih, so vrsto let kar vzorno skrbeli za te svoje sodelavce, čeprav je zlasti v kovinskopredelovalni industriji težko najti primerna delovna mesta, kjer bi jih lahko zaposlili njihovim sposobnostim primerno.

Ko so začeli v Tamu pred dvema letoma uresničevati sanacijski program, ki je predvideval zmanjšanje števila zaposlenih, so v okviru kadrovske problematike reševali tudi vprašanje delovnih invalidov. Mnogim so delovno dobo dokupili, za druge pa so poskrbeli v novonastalih Tamovih družbah.

Med desetimi družbami – hčerami holdinga TAM Maribor d.d., so ustanovili tudi družbo TAM STP, ki je registrirana za opravljanje varnostne in gasilske službe, poleg tega pa še za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb. Ravno zavoljo zaposlovanja invalidnih oseb so pri delitvi programov prenesli v TAM STP takšne delovne programe, ki so jih lahko opravljali invalidi.

Tako je sedaj v tem podjetju med 223 zaposlenimi 106 delovnih invalidov. Glavni proizvodni program, za katerega so usposobili okrog 40 invalidov, je proizvodnja

avtoelektričnih sklopov zlasti za potrebe družbe TAM BUS, popravilo merilnih orodij in naprav v precizni mehaniki, polnjenje in servisiranje industrijskih akumulatorjev za elektro vozilke in vilicarje, izdelava vseh vrst oblog za blatnike gospodarskih cestnih vozil in avtobusov, rezanje raznih cevi in podobno. Invalidne osebe so našle delo tudi v telefonski centrali in v kurirski službi, veliko pa jih je zaposlenih tudi na raznih delih v okviru družbe TAM Gospodarska vozila.

Savo Juhart, pomočnik generalnega direktorja družbe TAM STP: »Naše podjetje je prevzelo skrb za vse invalide v sistemu holdinga TAM, vendar za vse, žal, še nimamo proizvodnih programov. Imamo pa dva socialna delavca, ki spremljata delovne invalide, z njimi ugotavljata primernost za zaposlitev, jih predlagata za usposabljanje. Pri delu z invalidi tesno sodelujemo predvsem z republiškim zavodom za rehabilitacijo invalidov in imamo za to tudi zakonske olajšave kot oprostitev dajatev od osebnih dohodkov in podobno.

V letu 1992 bi zlasti želeli razširiti svojo ponudbo na poslovne partnerje in nastaviti nekaj povsem novih programov, dokupiti potrebno opremo in prostore ter tako povečati število novih delovnih mest za invalide.«

B. G.

NE MANJ, TEMVEČ VEČ TUJIH PARTNERJEV

Zdraviliško-turistični center Rogaška je za svojo visoko kakovost prejel že vrsto najvišjih priznanj. Lani, denimo, je dobila Rogaška priznanje najlepše urejenega turističnega centra v Sloveniji, pa tudi mednarodno priznanje Fundacije svetega Fortunata z nazivom Maison de qualite.

Zato ni naključje, da je tudi lansko leto, ko je turistično gospodarstvo potegnilo najkrajši konec, Rogaška poslovala uspešno. Lahko bi celo zapisali, da več kot uspešno. Že mesec dni po vojni je go-

stila 400 tujih gostov, ki se kljub neprijaznim časom niso mogli upreti miku tega priznanega naravnega zdravilišča. Predsem zato ne, ker kolektiv Rogaške takorekoč iz meseca v mesec prijetno preseneča svoje redne in naključne goste z novimi programi na najvišji ravni. Seveda tistimi, ki si jih ljudje želijo in potrebujejo ter jim zagotavljajo, kot pravijo strokovnjaki zdravilišča, »top-fit« formo. Božo Kolar, tamkajšnji minister za šport, pravi takole: »Tu se vračamo k naravi in odkrivamo naravo, peš, na konju, s kolesom, na smučeh... Bistvo pa je, da se vsi, ki se poslavljajo od nas, počutijo kot »na konju.«

Ja, ne le hotelske storitve, čisti zrak in mikavno naravno okolje, temveč predvsem peštra in kakovostna ponudba privabljajo obiskovalce v ta urejen zdraviliško-turistični center. In ker Rogaška veliko nudi, gostje niti najmanj ne skoparijo. V povprečju dajo na dan skoraj toliko kot za penzijo tudi za druge najrazličnejše storitve. V nasprotju z drugimi turističnimi središči, ki se pritožujejo nad zelo pičlo zunajpenzijsko porabo, v Rogaški ni razloga za slabo voljo. Po besedah Darka Bizjaka, direktorja sistema Holding Rogaška, porabijo danes gostje tu že 40 odstotkov svojega denarja za zunajpenzijske storitve. Vendar se ta delež povečuje in bo kmalu večji od onega, ki bo potreben za bivanje in prehrano. Ja, tako se dela v turizmu. Čim bogatejša je ponudba, čim bolj mikavna in obenem tudi kakovostna je, tem večja je poraba in z njo tudi – dohodek. Pravzaprav je to že na moč stara in obrabljena ugotovitev, ki pa mno-

Boris Rugelj

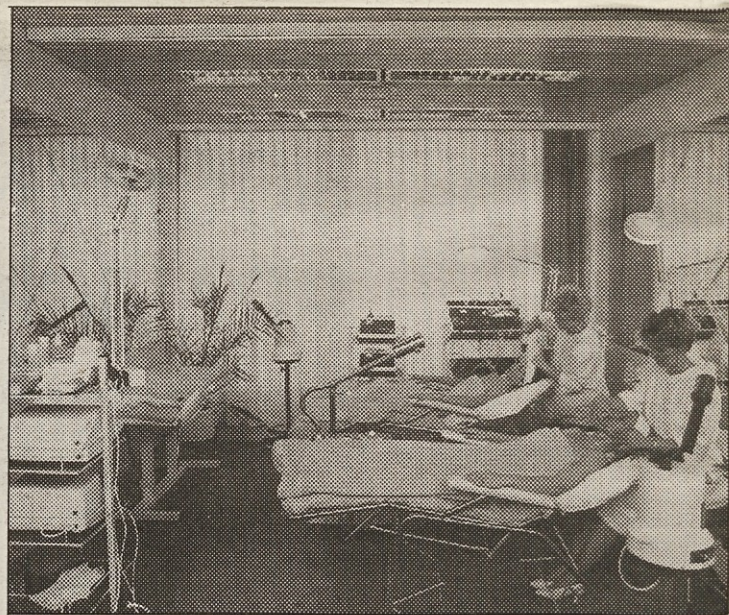
Utrinki

Nedavno tega so se naši očete odločno borili proti izkoriščanju; dandanes smo kapitalistom globoko hvaležni, če sploh hočejo izkoriščati naše delavce.

Rudi Ringbauer

Politika naj bi bila »skrb za narodov blago«. Glede na to, kar moramo gledati dan za dnem, je pa politika skrb za blago narodnih zajedalcev.

Rihard Jakopič

Seveda premore beauty Rogaška tudi svoj – Beauty center

gim našim turističnim delavcem nikakor ne gre v glavo.

Lansko leto so imeli v Rogaški v primerjavi z letom 1990 kar 76 odstotkov gostov. Domačih je bilo razmeroma veliko, tujih pa seveda manj, kot so načrtovali. Vendar vojna ni pretrgala dolgoletnih in trdnih vezi s tujim turgom. Za letošnje leto so v Rogaški že podpisali oziroma podaljšali vse pogodbe s tujimi partnerji, ob tem pa je uspelo zdraviliško-turističnemu centru skleniti pogodbe celo z nekaj novimi partnerji. Naj ob tem omenimo, da ima Zdraviliško-turistični center Rogaška redno avtobusno povezavo z Dunajem, prav v kratkem pa bo imel še druge. Zgovoren podatek, mar ne?

Nadaljnji razvoj Rogaške, ki je izrazito velikopotezen, sloni na nekaterih pomembnih spoznanjih. Denimo na tem, da je ozaveščenost ljudi, kako pomembna je skrb za zdravje in da je preventiva cenejša in učinkovitejša od kurative, iz leta v leto večja. Ja, če nam je bilo včasih v glavnem vseeno, kaj bo z nami ju-

tri, danes ni več tako. Vse bolj se zanimamo za kakovost življenja, zato vanjo tudi vse več vlagamo. Brez dobrega počutja in trdnega zdravja pa si kakršnekoli kakovosti življenja ne moremo niti zamišljati.

Rogaška opira svoje nadaljnje načrte na velikem interesu domačih in tujih vlagateljev. Dosedanje vrednostne papirje v višini 20 milijonov mark je uspešno spravila v promet, denar pa je šel izključno v tako imenovane produktivne naložbe. Še bolj kot doslej bo zdraviliško-turistični center izkoristil tudi svoje neokrnjene in dragocene naravne vire (termalne vrelece), upravičeno pa si veliko obeta tudi od prestižnih športnih dejavnosti, kot so golf, jahanje, squash...

V Rogaški pravijo, da se veča pošteno potruditi. Svetovno turistično gospodarstvo je lani obrnilo čarobno velik kup denarja: 3.000 milijard dolarjev! Čemu si ne bi od tega zajetnega hlebca odrezali večji kos kruha?

In v Rogaški si ga bodo. O tem nič ne dvomi.

Andrej Ulaga

NAZDRAVLJAMO ZDRAVI PAMETI

Da se vse spreminja, da ni nič več, kot je bilo prej, je dokaz razmerje Slovenije do drugih jugoslovanskih republik. Razpad Jugoslavije je do temeljev spremenil stare medsebojne odnose, tako politične kot gospodarske. Hrvaška, na primer, ni več ena izmed jugoslovanskih republik, s katero smo imeli znotraj Jugoslavije najboljše gospodarske stike. Ne le, da je postala samostojna država, prelevila se je tako rekoč čez noč v slovenskega najmočnejšega zunanjetrgovinskega partnerja. Zato se Sloveniji mudi, da bi z njo čimprej normalizirali zaradi vojne in osamosvojitvenih potez ene in druge nove države precej motene gospodarske tokove. Na novo je treba postaviti vrsto gospodarskih, trgovinskih in drugih sporazumov, do sporazuma o režimu na meji in denimo sporazuma, ali bo Slovenija na morju dobila tako mejo s sosedom, da bodo mednarodne vode segle do slovenskih ozemeljskih voda in bo tako imela prost izhod na morje.

Državi sta – računamo na to, čeprav do zaključka redak-

cije nismo mogli dobiti točne informacije – medtem je podpisali sporazum o gospodarskem sodelovanju. Ta je osnova za urejanje vseh neresenih in ponekod tudi spornih vprašanj. Najbolj problematična so vsekakor vprašanja finančne narave: od odprtih saldov, paritete obeh valut v plačilnem prometu do denimo poslovanja prek nerezidnih računov, kjer je nekaj nejasnosti pri vprašanju, v kakšni valuti naj tečejo sodelovanja v drugi državi. Med drugimi gospodarskimi vprašanji, velja omeniti potrebo po čimbolj prostem pretoku blaga med republikama, kamor sodijo tudi na evropsko raven »reducirani« carinski postopki, pri čemer je slovenska vizija meja »brez meja«. Slovenska gospodarska zbornica vztraja celo pri pretoku blaga brez carin in obdavčitev in celo brez odstotka carinske takse za carinsko evidentiranje blaga...

Delegaciji obeh držav na politični in gospodarski ravni sta se dogovorili za zdaj predvsem o hitrem reševanju vprašanj in težav v medsebojnem

Vlada naj pade!

Izvršni odbor sindikata AGIS od občinskega sveta in prek njega od panožnega sindikata kovinske industrije zahteva, da sproži postopek o nezaupnici slovenski vladi in odstopu odgovornih ministrov za:

- neutemeljeno podražitev elektrike, ki ima samo en cilj: pretirano visoke plače zaposlenih v elektrogospodarstvu. Vlada je odgovorna, ker dopušča to ropanje gospodarstva in vseh drugih uporabnikov. (trinajste plače v elektrogospodarstvu Slovenije);

- neupravičeno dvigovanje cen življenjsko pomembnim artiklom – hrana;

- nerazumno davčno politiko. Davki za luksuz se znižujejo, za hrano pa se dvigajo ali ostajajo isti;

- nerazumljivo porabo sredstev državnega proračuna za stvari, ki ta čas niso nujne ali so nepotrebne. Takšno upravljanje našega denarja je vse obsodbe vredno in mora imeti za posledico odstop oziroma zamenjavo posameznih ministrov. Tu mislimo na nakup luksuznih avtomobilov za ministrstvo za notranje zadeve. TO in vse druge, za katere niti ne vemo;

- ignoriranje problemov gospodarstva s strani vlade mora imeti za posledico odstop te vlade.

To ignoriranje se odraža v desetisočih brezposelnih, v izjemno nizkih plačah zaposlenih v gospodarstvu, v brezperspektivnem položaju gospodarstva, v bedi, ki jo preživlja že dobršen del našega članstva.

- Zato, ker se po vsem zgledejemo po razvitem svetu, le po plačah in kvaliteti življenja ne.

Ne pristajamo na to, da smo s plačo padli že pod 200 DEM, medtem pa se družbena nadgradnja obnaša tako, kot da živi in dela nekje v razvitem svetu. Pristajamo le na enakomerno razporeditev bremena, zmanjšanje javne porabe.

Ne! Draga gospoda, če razglašate demokracijo, potem si v tej demokraciji jemljemo pravico in vam povemo, da ne uživajte več našega zaupanja. Ne odlašajte z odhodom, kajti vsak dan smo zaradi vas bliže breznu.

Republiškem svetu zveze SSS nalagamo, da takoj začne priprave na splošno stavko vseh delavcev gospodarstva Slovenije.

Vlado naj vodi stroka – strankarske peripetije naj v prihodnje ne vplivajo na usodo gospodarstva.

V primeru stavk zaradi zahtev po višjih plačah v negospodarstvu morajo biti prej dosežena soglasja med sindikati gospodarstva in negospodarstva. Ne pristajamo več na povišanje plač v negospodarstvu brez našega soglasja.

Za SSS – AGIS Ptuj
Franc Trbut

Odprto pismo

Francelj, nehaj že zavajati slovenske delavce

Francelj je mož z brado, ki ga večkrat vidimo tudi na TV, pri poročilih iz skupščinskih klopi, rad je »zraven«, kot se temu reče, predvsem pa je rad prvi. Mnogi delavci ste verjetno že uganili, da gre za Franceta Tomšiča, predsednika Konfederacije neodvisnih sindikatov.

Čeprav predsednik sindikatov pa zelo malo sindikalist in nikakor ne demokrat, za kar se izdaja, ampak revanšist in razbijalec slovenskih delavcev! Delavci Litostroja ga poznamo in mu ne nasedamo več, drugod po Republiki pa mu še kdo verjame in nasede (kot v zadnjem času sindikalista v Kočevju)! Moje mnenje je tudi, da Francelj ni sindikalist, ki bi ga zanimali interesi delavcev, ampak le avanturist, ki bi se rad šel politiko in mu je to zazdaj (do naslednjih volitev) tudi uspelo. Če že navajam take trditve, moram navesti še nekaj argumentov, ki bodo to potrdili.

Francelj se zelo rad spominja in tudi sam večkrat navaja datum 15. december 1987, ko

Med delavci je seveda završalo, po eni strani nezadovoljstvo, zakaj meša politiko med njihove zahteve o povišanju plače, po drugi strani pa zaradi prerekanj nastopajočih. Zbor se je tako po obetavnem začetku dokaj klavrnno končal. Prav tako klavrnno pa je bilo nadaljnje dogajanje v Litostroju, saj direktor Šlander kljub podpori in večkratnim opozorilom sindikata ni upal ali znal narediti odločne poteze in reda v tovarni.

Sindikat se je prenovil, saj so bile po vseh obratih in oddelkih tovarne izpeljane **tajne volitve** za sindikalne zaupnike, prav tako tudi za predsednika sindikata. **France takrat ni uspel zbrati dovolj glasov, da bi postal predsednik sindikata delovne organizacije, zato se je posvetil bolj političnemu delu.**

Spomladi, marca leta 1988, se je udeležil sindikalnega seminarja v Radovljici, kjer se je s sindikalisti iz različnih koncev Slovenije učil sindikalne »poštevanke«. Spomni se, Francelj, kako smo se takrat navduševali nad svobodnimi in kritičnimi pogledi preda-

pa ni šlo mimo nas niti novo »demokratsko« delovanje treh neenotnih sindikatov v eni tovarni: popolnoma spodletel štrajk a zbor delavcev zaradi neizplačanega regresa leta 1990. Ker niso sindikati skupno delovali niti se ni točno vedelo, kdo je zbor sklical in kdo naj bi ga vodil, je splaval regres za tisto leto po vodi, čeprav smo ga že skoraj držali v rokah. To je zgovoren dokaz nesmiselnega drobljenja sindikatov, ker se izgubi njihova moč in krajši konec potegne vedno delavescindikat.

Med člani Svobodnih sindikatov ali bolj konkretno med zaupniki SKEI Koncerna Litostroja so prevladovala različna mnenja o sodelovanju z drugimi sindikati. Ko je KNSS zastopal Pogačar, smo začeli že kar zglede sodelovati vsaj na področju delavskih interesov. Ko pa je prišlo do menjava v vodstvu KNSS in zaradi nekorrektnega postopka pri pridobivanju članstva, očitnega sodelovanja in forsiranja s strani vodstva Koncerna, pa so se ti odnosi nekoliko zaostriili. **Prav nevdružno je tudi stanje, ko bi moral biti naš sindikat z 2200 člani praktično v opoziciji sindikatu KNSS z 200 člani.** Da ne omenjam kakšen rompom je zganjalo vodstvo skupaj s KNSS, ko smo predstavniki svobodnih sindikatov lani organizirali protestni shod pred republiško skupščino, kljub zagotovitvi, da bodo delavci na najnujnejših delih delali.

Odnosi z vodstvom KNSS v tovarni so se popravili prav v zadnjem času ob skupnem delu – to je ob pogajanjih z vodstvom o podjetniški kolektivni pogodbi. In še enkrat se je pokazalo, da lahko združimo sindikalne interese le ob delu ne pa z očitki kakšne barve je kdo in za koga navija. Prepoznavna barva delavcev je bil nekoč nagelj v gumbnici. Naša generacija ga še ni nosila, morda pa si ga bomo kmalu spet s ponosom zatakali.

Zato Francelj, še enkrat: »Nikar ne zavajaj delavcev in ne razbijaj njihove enotnosti. Ne očitam ti neprizadetosti, samo nehaj že igrati dvojno vlogo. Ne spravlja delavcev v zmotne situacije tako kot delavca v Kočevju! Po Sloveniji (tudi v Litostroju) je na tisoče delavcev, ki so prisiljeni gladovati – za kar je kriva tudi »tvoja« oblast. In ne pozabi, 98% Slovencev se je odločilo za samostojno Slovenijo in ne samo ti in »tvoji« in vsi bi radi živeli dostojno v pošteni, delovni, socialno varni državi. Ne pa v državi avanturistov, špekulantov, političnih zdrharjev... če bomo to zmogli, bo odvisno od nas samih.

Sindikalni zaupnik SKEI v TT
Stane Pugelj

Jože Peternejl – Mausar: BERAČI

naj bi se na izrednem zboru delavcev v prostorih litostrojske livarne začel proces demokratizacije na Slovenskem. Tu pa je treba poudariti, da se v Litostroju ni takrat nič začelo! Kar je bilo izrečeno in predlagano na takratnem zboru se je začelo v kakšni »zidnici« v okolici Kamnika ali kje na Nemškem. Zakaj taka trditve? Zato, ker je pri vsem takratnem dogajanju treba ločiti dve stvari. Stisko litostrojskih delavcev zaradi nizkih osebnih dohodkov – sindikalna plat in politična, ki se jo je šel potem Tomšič.

Devetega decembra 87 je prišlo v Litostroju do spontanega štrajka zaradi že omenjenih nizkih osebnih dohodkov in neurejenih razmer v tovarni. Štrajk se je nato nadaljeval izven tovarne, pred skupščino RS in nato z zborom v veliki dvorani Cankarjevega doma. Pri tem, da je zbor potekal dokaj organizirano, je imel veliko zaslug prav France Tomšič, ki je prevzel vodstvo zbora z imenovanim stavkovnim odborom. Na tem zboru je bilo sprejetih pet zahtev, res sindikalnih!

Po tem dogodku si je France pridobil veliko simpatij delavcev in vsi smo pričakovali, da se bo res kaj spremenilo na boljše. Toda potem je prišel ta »zgodovinski« 15. december 1987 in izredni zbor litostrojskih delavcev, na katerem naj bi se dokončno odločilo kaj bo z zahtevami stavkovnega odbora. **Kmalu je bilo jasno, da nič!** Pometli so le z vodstvom sindikata, kot da je ono krivo za vse tegobe v tovarni. **France pa je tudi pozabil na vse zahteve delavcev in stavkovnega odbora in mimo njihove vednosti izbral priložnost in predlagal ustanovitev iniciativnega odbora za ustanovitev Socialdemokratske zveze Slovenije in za njenega predsednika predlagal »nekega« Franceta Bučarja.**

vateljev – Mikliča, Rebolja, Bohmove, Mazija in drugih na takratno dogajanje v družbi. Če smo prej še nekako s strahom govorili o nekaterih stvareh, ki so se nam zdele tako nove in revolucionarne, smo se lahko tam prepričali, da veliko ljudi tudi tako razmišlja in da je takratni sistem resnično preveč dušil vsako novo in napredno misel.

Ti si se potem povsem posvetil politiki in »tvoji« socialdemokratski stranki. V tovarni si si izbral za to idealne možnosti, saj si delal praktično kar si hotel. Pridobil si si celo pečico simpatizerjev, ki smo se »upali« družiti s tabo. Osebo vem, da zaradi delovnih obveznosti nisem imel prav dosti časa za takšno druženje, potem pa me je začel odbijati še tvoj način dela in to, da so me zanimali bolj delavski problemi kot politični. Zaradi podobnih ugotovitev, kot sem jih opazil že sam si potem kmalu dobil nezaupnico od predsedstva »tvoje« stranke. Vodstvo stranke je prevzel Pučnik, ti pa si dobil nalogo organizirati strankarski sindikat, in kar naenkrat si začel »udrihati« po sindikatu, v katerem si »shodil« in ga začel zmerjati z boljševidničnim, rdečim... Še več škode kot našemu svobodnemu sindikatu pa si napravil Neodvisnim Plohovim sindikatom. Spominjam se, da so prav ti bili deležni precej simpatij, saj so prihajali iz delavskega okolja in s svežimi idejami, vendar Tomšič ne bi bil Tomšič, če ne bi hotel biti tudi tu prvi in s centrom v Ljubljani. Tako si postal vse skupaj na glavo. Delavce, ki so bili že strankarsko zmedeni, si začel mešati še s sindikatom in to še prav na nesramen način, s tem, da si na vsakem koraku udrihal po nasprotniku.

V Litostroju smo že marsikaj poskušali,

Območna organizacija ZSSS Velenje

Informacije, stališča in vprašanja, ki so bila postavljena na seji aktivna predsednikov sindikatov podjetij SKEI na območju ZSSS Velenje

- v MGA se je sindikat podjetja dogovoril z direktorjem, da bi delavci dobili od 1/2-1991 izplačano razliko OD po PKP, če bi zakon to omogočil;

- v podjetjih bodo stakvali, če se kolektivna pogodba ne bo uresničevala, kljub odpravi zakona o zamrznitvi plač (SIPAK, ESO), z dodatnimi stavkovnimi zahtevami sindikatov podjetij;

- individualne pogodbe so bile, glede na celotne razmere, »prenajljene« in se izpolnjujejo ne glede na rezultate poslovanja v podjetju;

- zakaj je zakon zamrznil OD samo v gospodarstvu;

- poslovodni delavci morajo informirati delavce o poslovanju v podjetju;

- stavka v dejavnosti bo boj za preživetje;

- strategija vodstva sindikata dejavnosti Slovenije za uveljavljanje pravic delavcev mora biti dobro izdelana;

- v razmerah, kakršne so, bi moral slovenski parlament odigrati svojo vlogo in postaviti tako vlado, ki bo sposobna vladati;

- med delavci vlada strah za delo in plačo;

- temeljna vprašanja so na gospodarskem področju, država RS je predraga, njene povezave z drugimi deli Jugoslavije in svetom so nujne;

- nadaljnja navodila za priprave na stavko dejavnosti naj opredelijo tudi sodelovanje tistih delavcev v stavki, ki so na čakanju na delo doma.

Jožica Hercog

Odpraviti davek na kruh, olje in mleko

Na tiskovni konferenci Svobodnih sindikatov, ki je bila v ponedeljek, 3. februarja, so člani vodstva govorili zlasti o osnutku zakona o reprezentativnosti sindikatov. O njem smo se v prejšnji številki pogovarjali s članom predsedstva Milanom Utroš in zato tokrat objavljamo le stališča predsedstva ob tega zakona.

Na začetku tiskovne konference je Dušan Semolič v imenu članstva izrazil ogorčenje vodstva Svobodnih sindikatov zaradi zakona o prometenem davku, ki je povzročil podražitev osnovnih živil. Vladi je očital, da je pri sestavljanju zakona upoštevala zgolj proračunske potrebe. Semolič nam je razdelil tudi predlog amandmaja na ta zakon, ki pa ga skupščina ni sprejela, in ki bi kruh, olje, mleko in sladkor oprostil obdavčitve. Predlog je bil takrat in zdaj utemeljen s slabim gnotnim položajem velikega števila ljudi in s skrbjo za njihovo socialno varnost.

Dušan Semolič je vlado in skupščino pozval, naj takoj preučita nastale razmere in po hitrem postopku sprejmeta sporni zakon.

F. K.

Prišel je grdi kapitalizem

Naš sogovornik izhaja iz gradbeništvu in zdaj opravlja naloge sekretarja sindikata gradbenih delavcev ljubljanskega območja. Njegova pisarna na Linhartovi 7 za Bežigradom je praviloma prazna, saj je Tone nenehno na terenu, kjer rešuje probleme. Ker ga nisem dobil v pisarni, sem ga povabil v uredništvo, kamor je tudi tokrat prinesel vsaj eno zgečljivo temo.

DE: – Lahko na kratko predstavite vašo organizacijo?

Majzl: »V 85 organizacijah v podjetjih imamo 8000 organiziranih članov. Ocenjujemo, da se je tretjina zaposlenih v članila v naš sindikat. V članjevanje pa še ni končano. Mislim, da se preostali gradbinci niso včlanili nikamor, saj poznam le eno firmo, v kateri

Tone Majzl

deluje le Neodvisnost, v dveh pa smo organizirani oboji. Manj članov imamo tudi zato, ker se delavci projektantnih in podobnih visokostrokovnih organizacij nočejo povezovati skupaj z zidarji, tesarji in drugimi delavci iz gradbene operative.«

DE: – Nam lahko poveste, koliko delavcev je gradbeništvu že odpustilo in koliko jih zdaj čaka na delo.

Majzl: »Nihče nima točnih podatkov. Ocenjujem, da tretjina zaposlenih čaka na delo doma. Poznam razmere v SCT, o tem vam bom kaj več povedal kasneje in iz teh podatkov boste lahko spet sklepali o razmerah v drugih podjetjih. Kljub velikemu številu brezposelnih pa tista podjetja, ki delavce potrebujejo, jih ne morejo dobiti nikjer. Gradbeništvu v Sloveniji je temeljilo na priučeni delovni sili, ki smo jo večinoma uvozili. Današnje gradbeništvu pa potrebuje kvalificirane zidarje in tesarje. Montažerji betonskih konstrukcij morajo obvladati varjenje s hidravlično tehniko. Vse več je strojev, s katerimi lahko upravljajo le usposobljeni strojniki, minnerji, vrtalci itd. Vsi, ki zaposlujejo, potrebujejo strokovnjake, ki jih ne morejo nikjer dobiti, saj se v vse srednje šole v Sloveniji, ki usposablajo za te poklice, letno vpišeta po dva učenca.«

DE: – Kolektivna pogodba za gradbeništvu je drugačna od drugih. Zanimajo nas razlike in možnosti za uveljavljanje tarifnega dela.

Majzl: Pri podpisu kolektivne pogodbe smo se dogovorili, da se bo 47. člen, ki določa bruto OD, uveljavil šele po enem letu, to je po 1. maju 1992. Bruto zneski iz tega člena, ki jih objavlja DE, so le podlaga za planiranje v podjetjih. Če bi poslovodstva to upoštevala, bi letos poenotili ceno delovne sile v gradbeništvu in preprečili neljalno konkurenco. Vsakodnevna praksa pa nam dokazuje, da se direktorji tega sploh ne zavedajo, saj sprejmejo vsako delo, ki ga dobijo po zvezah oziroma znanstvih.«

DE: – Ste se torej dogovorili, da lahko osebni dohodki eno leto zaosta-

jajo tudi za zneski iz splošne kolektivne pogodbe?

Majzl: »Naša kolektivna pogodba postavlja za izhodišče 12 odstotkov več kot splošna kolektivna pogodba. Tako smo zapisali, ker na gradbiščih po našem mnenju ni najbolj enostavnega dela in ker na delavce vplivajo številni drugi dejavniki. Po vsem, kar sem povedal pa je jasno, da letošnje leto ne bo izkoriščeno za približanje izhodiščem kolektivne pogodbe, saj se njenega tarifnega dela sploh ne držijo.«

DE: – Za vse ne morete obdolžiti le direktorjev, saj se je še nedavno za vaš sindikat govorilo, da je eden tistih, ki jih najbolj podpirajo.

Majzl: »V preteklosti smo bili resnično preveč povezani z Gospodarsko zbornico in Splošnim združenjem, koder so prevladovali direktorji. To se danes spreminja. Sindikat gradbenih delavcev bo boljši, ko bo v njem več ljudi, ki bodo delali to, v kar bodo verjeli. Vsi pa moramo imeti močno strokovno službo, v kateri ne gre brez pravnikov in ekonomistov. V Ljubljani imamo 4 zelo usposobljene pravnike in vsak dan lahko pomagamo sindikatom v podjetjih in tudi posameznim članom.«

DE: – Na začetku ste omenili težave v SCT. Jih lahko opišete?

Majzl: S tem podjetjem smo v največjem sporu. Potem ko so določili 2000 delavcev za trajni presežek, so 1528 že dali odločbo s 6-mesečnim rokom; 500 delavcev je iz podjetja že odšlo, 103 so dokupili leta za upokojeve. Moram reči, da se SCT ne drži prav nobene določbe iz tarifnega dela kolektivne pogodbe za gradbeništvu. Kot primer naj navedem, da bi delavci iz III. kategorije prejšnji mesec dobili le po 7.000 tolarjev bruto in so zato 800 zaposlenim doplačali znesek do višine zajamčenega osebnega dohodka.«

DE: – Kaj ste ukrenili v zvezi s temi podatki?

Majzl: »Organizirali smo sestanek, na katerem so bili Ivan Zidar, s sodelavci, s sindikalne strani pa Dušan Semolič, Jernej Jeršan, sindikalisti iz podjetja in mi z območja. Tega dne (21. januarja 1992) je poslovodstvo obljubilo, da bo izplačila osebnih dohodkov uravnalo po kolektivni pogodbi, potem ko bo sprejeta bilanca za leto 1991.

Moram se še enkrat vrniti k presežnim delavcem: 40 se jih je oglasilo pri nas in naša pravna služba se je pritožila v njihovemu imenu. 173 delavcev se je pritožilo brez naše pomoči. Ugotovljamo, da je le SCT uporabil 105. člen zakona o delovnih razmerjih, po katerem pritožbeni organ ni dolžan dati odgovora na pritožbo in so se zato delavci lahko obrnili le na sodišče združenega dela kot drugostopenjski organ.«

DE: – Nam se zdi, da zakon, ki dopušča tako ravnanje, ni dober.

Majzl: »Zakoni so napisani tako kot v času, ko smo še imeli zakon o združenem delu. Za določbami ni nobene prisile in tudi o kaznih ni mogoče govoriti. Proti direktorju, ki delavcev v roku (1. 7. 1991) ni razvrstil po kolektivni pogodbi, je možen le disciplinski postopek, saj zakon ne predvideva nobenih sankcij.

Naša akcija je otežena tudi zato, ker nam sindikat SCT noče dati spiska vseh, ki so se pritožili, zato zastopamo le tiste, ki so nas prosili za pomoč. Vsi ti pa že imajo delovne knjižice in če dobro razmislimo, je SCT poslovno modro ravnal in bo tudi dobro zvozil, saj ima z njim spor le 173 od 1528 odpuščenih delavcev in še ti bodo morali čakati na sodno odločbo.«

DE: – Kolikšna pa je odpravnina za delavce v tej firmi?

Majzl: »Ugotovljamo, da so se tudi glede tega v podjetju znašli, saj so odpravnine izračunali namesto na podlagi plače kar na podlagi nadomestila, ker je tako zanje ugodnejše. Od vseh tistih, ki so decembra dobili odločbo, so dozdaj dobili pomoč le tisti, ki so socialno ogroženi.«

DE: – Po vsem tem, kar ste povedali, nas zanima, ali je v tej firmi tudi kakšna dobra stvar za delavce.

Majzl: »Vsaj za eno vem, ko so zaposlili 230 svojih delovnih invalidov. Gradili so halo za ZUSGP (Zavod za usposabljanje govorno in slušno prizadetih) in zdaj so se skupaj z ministrstvom za delo dogovorili, da bo zavod v njej organiziral proizvodnjo pod pogojem, da se zaposli invalidne delavce SCT. Sindikati smo uspeli, da je v njihovi pogodbi o zaposlitvi napisan izhodiščni OD iz naše kolektivne pogodbe.«

DE: – Kaj bi lahko še dodali o položaju v gradbeništvu?

Majzl: »V naši dejavnosti zdaj teče intenzivni proces reorganizacije velikih podjetij v manjše. Delavci, ki so bili ponosni člani velikih kolektivov, se na to odzivajo preveč čustveno, kar je, kot kaže, naša posebnost. Zdi se mi tudi, da Slovenci v svojem nastajajočem kapitalizmu razvijamo in občutimo vse tisto, kar smo se v šolah učili o grdem kapitalizmu.«

Franček Kavčič

Strahovit padec množične rekreacije

Novo razmere v našem vsakodnevnem življenju so grobo posegle tudi v tako imenovano športno rekreativno življenje posameznika in povsem ogrozile delovanje posameznih klubov in društev, ki so se doslej ukvarjali z rekreacijo. Tako je tudi v Športnem društvu Meblo iz Nove Gorice. Ni treba posebej poudariti vloge in dela društva vse od ustanovitve 1976 pa do danes. Na Goriškem praktično ni bilo športno-rekreativne prireditve, na kateri ne bi sodelovali športniki Mebla.

Toda danes je tudi tukaj drugače. Od nekdanj okoli 1000 aktivnih športnikov in športnic, ki so se z rekreacijo ukvarjali zelo organizirano, jih je ostalo še morda 200, ki kljubujejo temu koristnemu in zdravemu početju. Pred leti je bilo v ŠD Meblo združenih kar 14 športnih zvrsti, danes so aktivni le še smučarji, balinarji, odbojkarice, planinci, namiznoteniški igralci in kolezarji. Povsem neaktivne pa so sekcije malega nogometa, streljanja, šaha in vodnih športov.

Tudi financiranje je praktično usahnilo, saj je edini vir dohodkov članarina in lastni prihodki (Juriš na Lokve, turnirji, štartnine).

Tudi nedavni sklep skupščine Športne zveze Nova Gorica o ukinitvi finančne podpore športnim društvom, ki se ukvarjajo z rekreacijo, je prispeval svoje k zmanjševanju tovrstne aktivnosti med zaposlenimi v delovnih podjetjih.

Verjetno bo po vsem tem na temu področju zavladalo nekajletno mrtvilo in nov zagon v športni rekreaciji bo nekatere stvari postavil na pravo mesto, to pa je, da bo športna rekreacija morala postati dnevna potreba slehernega delovnega človeka in tudi družba, kakršna je, bo morala drugače in povsem enakovredno obravnavati ta del človekove dejavnosti z drugimi, tudi vrhunskim športom.

Rajmund Kolenc

Jože Peternejl – Mausar: ZIMSKO VESELJE

Na obmejnem območju bomo gradili skupaj

V Gorici je bil 31. januarja mednarodni posvet, ki ga je pripravila Italijanska sindikalna zveza UIL Furlanije Julijske krajine. Sestanek, ki je potekal pod geslom Gradimo skupaj, je bil namenjen obravnavi ekonomskih vprašanj in socialne varnosti delavcev na obmejnem območju oziroma kako lahko sindikalne organizacije in industrialci na obmejnem območju vplivajo na hitrejšo izboljšanje razmer po vojni v Sloveniji in Hrvaški.

V Italiji je, kot je na posvetu povedal izvedenec za migracijska vprašanja pri italijanski vladi Massimo Saraz, zdaj okrog 790.000 redno prijavljenih priseljencev iz držav, ki niso članice EGS, več tisoč pa je neprijavljenih. Med temi jih ima redno zaposlitev le 180.000, drugi pa se preživljajo s črnim delom. Italija si prizadeva, da bi po eni strani tem priseljencem zagotovila človeka vredne življenjske razmere, na drugi strani pa želi kar najbolj omejiti priseljavanje. Slednje tudi s politiko gospodarskega in tehnološkega sodelovanja z državami, iz katerih priseljenci prihajajo. To velja tudi za nekdanje realsocijalistične države, tudi za Slovenijo in Hrvaško, s katerima namerava Italija

skleniti nove dogovore za urejanje migracijskih tokov.

Na začetku je predsednica UIL Furlanije Julijske krajine Adele Pino poudarila, da ima Evropa star model sodelovanja med državami, zato bo morala v prihodnje upoštevati tudi regijske interese pri navezovanju stikov. Odgovorni za mednarodne odnose pri deželnem vodstvu UIL Flavio Snidero pa je v daljšem uvodu povedal, da je namen srečanja prispevati delež k oblikovanju takšne politike mednarodnega sodelovanja, ki bi lahko učinkovito pomagala Sloveniji in Hrvaški iz sedanjih težav na poti polne, torej tudi gospodarske osamosvojitve.

Posveta se je udeležila tudi delegacija Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki jo je vodil Rajko Lesjak, v njej pa sta bila še Albert Vodovnik in Adriano Devetak. Sekretar ZSSS je udeležence na kratko seznanil s trenutnim ekonomskim in socialnim položajem v Sloveniji, nato pa je predstavil glavne novosti na področju zdravstvene, socialne in pokojninske zakonodaje v Sloveniji, posebej pa je še omenil zakon o zaposlovanju tujcev, pri katerem se svobodni sindikati zavzemajo, da se ana-

logno ureditvam v drugih evropskih državah zagotovi ustrezen delovnopравни in s tem socialni položaj tujcev, zlasti migrantov. O sodelovanju obmejnih območij je omenil, da so most za integracijo v Evropo, pri manjšinah gre za skupno obveznost do ljudi, do delavcev, ne pa do politike, ministrov oziroma vlad. Svobodni sindikati si bodo s svojo internacionalno naravnostjo in z nadaljnjo krepitvijo položaja v slovenski državi prizadevali, da se bodo delovne razmere, plače in socialna varnost približevali evropskim standardom, obenem pa tudi za ustrezen položaj in varstvo tujih delavcev, zlasti migrantov pri nas.

Udeleženci posveta so sprejeli predlog, da bi ustanovili forum za stalno medsebojno posvetovanje predstavnikov sindikalnega, gospodarskega in sploh družbenega življenja iz Slovenije, Hrvaške in Furlanije Julijske krajine, sindikat UIL pa se je obvezal, da bo nudil vsestransko pomoč zlasti za sindikalno in strokovno izobraževanje, poleg tega pa je tudi sprožil akcijo za zbiranje denarne pomoči za obnovitev italijanske osnovne šole v Puli.

Pavle Vrhovc

Stališča do osnutka zakona o reprezentativnosti sindikatov

1. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je že na 1. konferenci 6. 4. 1991 sprejela stališče, s katerim nasprotuje kakršnemukoli zakonskemu urejanju sindikatov, ker vsak tak predpis posega v ustavno opredeljeno akcijsko in organizacijsko svobodo ustanavljanja in delovanja sindikatov. Zato smo v ZSSS tudi mnenja, da za predlagani zakon ni ustavne podlage, saj ustava opredeljuje le svobodo ustanavljanja in delovanja sindikatov, ne predvideva pa zakonske možnosti določanja načina pridobitve pravne osebnosti in reprezentativnosti sindikatov.

2. Glede na to, da slovenski sindikalni prostor še ni dokončno izoblikovan, bo zakonsko urejanje pomenilo nasilen poseg v oblikovanje tega prostora kot posledica prilagajanja zakonskim določilom, kar bo pretrgalo naravni proces interesnega povezovanja sindikatov.

3. Večina zahodnoevropskih držav ne pozna zakonskega urejanja sindikatov, predlagatelj zakona pa je pri njegovem oblikovanju upošteval nekatera izhodišča in rešitve v Franciji in Italiji, čeprav je prav francoska ureditev poznana kot najslabša v Evropi, podobno mnenje pa imajo italijanski sindikati o zakonski ureditvi v tej državi.

4. Čeprav je razumljivo, da partnerji za dogovarjanje s sindikati potrebujejo ustrezne reprezentante, se v ZSSS ne zavzemamo za njihovo določitev na podlagi določil zakona, temveč za načelo medsebojnega priznanja partnerjev, katerega osnovni kriterij sta akcijska in organizacijska moč posameznega sindikata. Prepričani smo, da bo praksa dokazala, da bo to načelo edino pravo merilo partnerskih odnosov med delodajalci, delojemalci in državo.

5. Kakršna koli zakonska ureditev ne ogroža reprezentativnosti Svobodnih sindikatov Slovenije, zato naše opredeljevanje do tega zakona ni usmerjeno v reševanje lastnega statusa reprezentativnosti, temveč je osnovni cilj teh stališč izraziti nestrinjanje s tem, da država z zakonom posega v svobodo ustanavljanja in delovanja sindikatov.

6. Nasprotujemo vsaki registraciji sindikatov, evidentiranje deponiranih statotov pa je le blažja oblika registracije. Neposredno omejevanje svobode sindikalnega delovanja predstavljajo določila 3. člena osnutka zakona, ki upravnemu organu dajejo pristojnost razsojanja o primernosti vsebine statotov ali drugih temeljnih aktov sindikalnih organizacij ter na tej osnovi sprejemanje odločitev o tem, ali bo statut deponiral ali ne, kar ima neposredni vpliv na možnost pridobitve pravne osebnosti sindikata.

7. V osnutku zakona opredeljen kriterij številčnosti članov sindikata je neuporaben brez določb o načinu dokazovanja tega števila. Izhajajoč iz kriterija svobode včlanjevanja v sindikate, opredeljenega v 7. členu, je edini sprejemljiv način predložitev individualno podpisanih pristopnih izjav.

8. V 8. členu opredeljena pristojnost reprezentativnih sindikatov za sodelovanje z organi, ki odločajo o vprašanih ekonomske in socialne varnosti delavcev, je nesprejemljiva. V večini primerov bo šlo tudi za sodelovanje v teh organih in ne le z njimi, zato je glede tega vprašanja primernejša opredelitev v prvem osnutku zakona, na katero v zborih Skupščine RS in delovnih telesih ni bilo pripomb.

9. Osnovno merilo za reprezentativnost sindikata v organizaciji mora biti število članov sindikata, kar pomeni, da je v vsakem primeru v organizaciji reprezentativen tisti sindikat, ki ima največ članov, poleg njega pa so lahko reprezentativni še drugi sindikati.

10. Na podlagi preučitve vseh razlogov in argumentov za in proti predlaganemu zakonu smo v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije mnenja, da pravno-političnih razlogov za tak zakon ni, saj je merilo za priznanje pogajalskih partnerjev na strani sindikatov akcijska in organizacijska moč posameznega sindikata, ki je ne more nadomestiti nobena zakonska prisila.

Predsedstvo
Sveta zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Z bolniki ne gre »po hitrem postopku«

Kdor je imel v rokah dopolnitve zakona o delovnih razmerjih, vé, da 36. c člen novele tega zakona v nekaj točkah določa kategorije delavcev, ki jim delovno razmerje »zaradi nujnih operativnih razlogov« ne more prenehati, 36. d člen pa omenja dve kategoriji delavcev, ki jim lahko delovno razmerje preneha le, če je izpolnjen vsaj en sam, z zakonom določen pogoj ali če delavec soglaša s prenehanjem delovnega razmerja.

Omenjena 36. c in 36. d člen torej predstavljata varovalno določbo za tiste delavce, pri katerih je podana kakšna izmed naštetih okoliščin. Zastavlja pa se vprašanje, do katerega trenutka mora ta okoliščina obstajati, da bo pomenila razloge, zaradi katerih delovno razmerje ne sme prenehati. V zvezi s tem je v pravni praksi obveljalo stališče, naj se upoštevajo tiste okoliščine po 36. c in 36. d členu, ki nastopijo do konca postopka ugotavljanja presežnih delavcev na prvi stopnji, torej do izdaje sklepa o prenehanju delovnega razmerja presežnemu delavcu zaradi nujnih operativnih razlogov. To pomeni, da pred prenehanjem delovnega razmerja ni zavarovan tisti delavec, pri katerem kakšna izmed okoliščin, ki bi pomenila zakoniti razlog varovanja zaposlitve, nastopi v času po sprejeti odločitvi o prenehanju delovnega razmerja, – to je v pritožbenem ali odpo-

vednem roku.

Pred prenehanjem delovnega razmerja torej ni varovan delavec, ki postane začasno nezmožen za delo zaradi bolezni v času odpovednega roka. Po poteku le-tega delavcu delovno razmerje sicer preneha; če pa je še vedno nezmožen za delo, ima določene pravice po samoupravnem sporazumu o uresničevanju zdravstvenega varstva (Ur. l. SRS, št. 47/87, 1/88, 42/89 in 18/90). Na podlagi drugega odstavka 29. člena navedenega sporazuma ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka še največ 30 dni po prenehanju delovnega razmerja ali ves čas, ko je delavec nezmožen za delo – če je njegova nezmožnost posledica poškodbe pri delu (tretji odstavek 29. člena).

Prav tako je potrebno opozoriti na pravice delavca, ki dokaže invalidnost v času odpovednega roka in ki mu delovno razmerje po poteku le-tega preneha. V tem primeru je namreč potrebno upoštevati tudi določbo druge alineje 36. c člena zakona, po kateri delovno razmerje ne preneha delavcu, ki je začasno nezmožen za delo zaradi bolezni, če je delavec v času, ko teče invalidski postopek, nezmožen za delo. Odpovedni rok začne teči šele, ko se delavec vrne na delo ali ko se mu zagotovi ustreznega zaposlitev.

V. O.

Republiški odbor sindikata gozdarstva Slovenije bo v torek, 11. februarja, obravnaval problematiko presežnih delavcev kot posledico denacionalizacije gozdov. Na sejo so povabili predstavnike vlade, Gospodarske zbornice in drugih uglednih ustanov. Če sindikat tega ne bo preprečil, bo likvidirano pet gozdnih gospodarstev, delo pa bo izgubilo 2.500 delavcev. Sekači pa bodo še naprej pridno sekali, njihova tekmovanja, kot na naši sliki, pa bomo lahko videli le še na obledelih fotografijah.

Norost ali zločin

Republiški odbor Sindikata gozdarstva Slovenije je Zakon o denacionalizaciji ožigosal za krivca katastrofalnih posledic v gozdno-gospodarskih organizacijah. Za povrh niti ni v skladu s še veljavnim zakonom o gozdovih. Ta namreč obvezuje organizacije, da s polno odgovornostjo in v skladu s sprejetimi gozdnogospodarskimi načrti gospodarijo z gozdovi. Zakon o denacionalizaciji v nasprotju s tem prepoveduje vsako razpolaganje z nepremičninami oziroma premoženjem.

Zato so se gozdarske organizacije znašle v neenakopravnem položaju z drugimi gospodarskimi dejavnostmi. Že zakon o moratoriju o prepovedi sečnje je povzročil ogromno škodo. Likvidacije številnih TOK, stečaj, veliko presežnih delavcev in hud padec prihodka... Vse to bo zakon o denaciona-

lizaciji še zaostрил in pospešil.

Večini organizacij preti, da bodo morale enostavno zapreti vrata. To bo ogrozilo tudi lesno in papirno-predelovalno industrijo. Več kot 2.000 delavcev se bo znašlo na cesti in brez sredstev jim tudi Zakon o delovnih razmerjih ne bo pomagal.

Zakon o denacionalizaciji sicer govori, da z denacionalizacijo pravnih oseb ni moč spravljati v stečaj ali likvidacijo. Vendar vsaj v gozdarstvu povzroča prav to!

Je res namen zakonodajalca likvidirati gozdarstvo kot gospodarsko dejavnost? Očitno je!

Sindikatu gozdarstva opozarja, kako močno to ogroža delavca in javni interes v gozdovih in varstvu okolja. Takšnih norosti si gotovo ne privošči nobena druga država na svetu.

Zato sindikat zahteva razveljavitev zadnjega odstavka 19. člena zakona o denacionalizaciji, spremembo 88. člena tega zakona, socialno varnost delavcev v gozdnogospodarskih organizacijah za najmanj dve leti, varstvo javnega interesa v gozdovih, preprečitev vračanja gozdov v naravi zaradi interesa mlade države in tak postopek denacionalizacije, ki bo gozdnogospodarskim organizacijam omogočil najmanj petletno prehodno obdobje.

SICER BO SINDIKAT GOZDARSTVA SLOVENIJE POZVAL VSE SVOJE ČLANE IN DELAVCE GOZDNOGOSPODARSKIH ORGANIZACIJ, NAJ SE ZAVARUJEJO Z DRUGIMI UKREPI!

Vse te zahteve podpira tudi Splošno združenje gozdarstva Slovenije in jih pošilja Predsedstvu republike Slovenije. V podkrepitve dodaja nekaj ugotovitev:

Porazen padec proizvodnje lesnih asortimentov in hkraten porast neevidentirane sečnje. Goloseki, gojitvenih redčenj ni, kar vse preti z ekološko katastrofo in narodnogospodarsko škodo. Za povrh je še sprto s še veljavno zakonodajo!

Lastniki gozdov, ki brezglavo in nezakonito sekajo, ne plačujejo ne davščin ne obveznosti za reprodukcijo gozdov. Obnova gozdov zastaja, gradnja gozdnih cest stoji in že zgrajene propadajo, ker jih nihče ne vzdržuje. Lesni trgovci in prekupci nezakonito bogatijo in so že odločujoč dejavnik pri sečnji, kar povzroča dodatno škodo...

Kaj torej zapisati za konec? Le retorično vprašanje: norost ali zločin?! Ali kar oboje!

– v GG Nazarje zapade pod Zakon o denacionalizaciji 16.400 ha od skupaj 16.800 ha gozdov v družbeni lasti

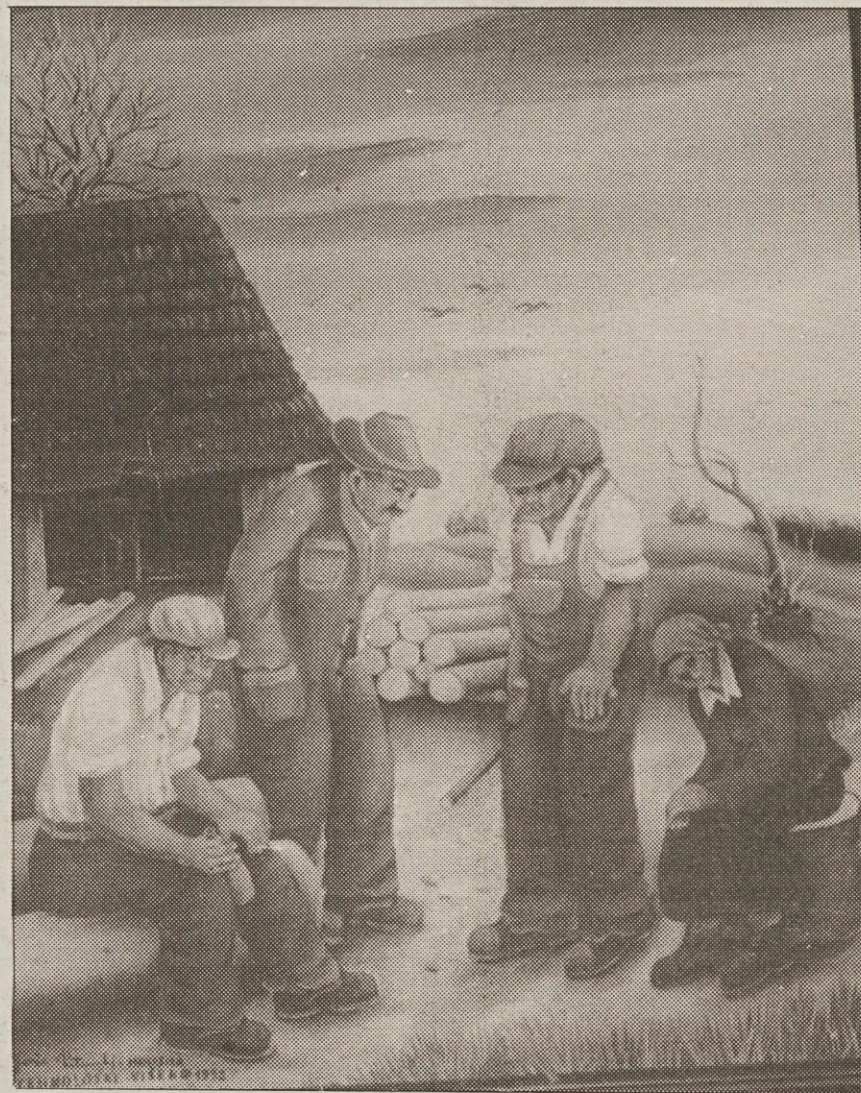
– v GG Maribor zapade pod Zakon o denacionalizaciji 25.000 ha od skupaj 32.448 ha gozdov v družbeni lasti

– v GG Bled zapade pod Zakon o denacionalizaciji 29.523 ha od skupaj 30.310 ha gozdov v družbeni lasti

– v GG Kranj zapade pod Zakon o denacionalizaciji 16.825 ha od skupaj 20.430 ha gozdov v družbeni lasti

– v GG Slovenj Gradec zapade pod Zakon o denacionalizaciji 12.200 ha (varianta 16.000 ha) od skupaj 24.311 ha gozdov v družbeni lasti

– v GG Brežice zapade pod Zakon o denacionalizaciji 11.200 ha od skupaj 15.800 ha gozdov v družbeni lasti

Jože Peternej – Mausar: TEHNOLOŠKI PRESEŽEK

sinikalni ZAPNIK

KAJ DELAJO

v republiških odborih

SKEI Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

Izhodišni bruto OD v skladu s 58. členom kolektivne pogodbe za črno in barvasto metalurgijo in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije v tolarjih (SLT)

Zahtevnostna skupina	december 91	januar 92	februar 92
I. enostavna dela	17.103,00	19.651,00	22.068,00
II. manj zaht. dela	19.155,00	22.009,00	24.716,00
III. srednjezaht. dela	21.379,00	24.564,00	27.585,00
IV. zahtevna dela	24.799,00	28.494,00	31.999,00
V. bolj zaht. dela	27.365,00	31.442,00	35.309,00
VI. zelo zaht. dela	32.496,00	37.337,00	41.929,00
VII. visokozaht. dela	38.482,00	44.215,00	49.653,00
VIII. najbolj zaht. dela	44.468,00	51.093,00	57.376,00
IX. izjemno pomembna najbolj zaht. dela	53.019,00	60.918,00	68.411,00
odstotek uveljavljanja eskalacijske klavzule	16,97%	14,9%	12,3%

Regres za prehrano 3.141,00 SLT.

Sindikat delavcev trgovine

Marija Lukman - sekretarka: V zadnjem času nas naši člani večkrat kritizirajo, da ne objavljamo plač po pomožni kolektivni pogodbi, zato ponovno sporočamo, da so najnižje plače za posamezne izobrazbene skupine v tej panogi enake kot po splošni kolektivni pogodbi. Te podatke pa redno objavlja DE.

Na zadnji seji izvršnega odbora smo obravnavali nekaj aktualnih zadev. Prispevali smo naše mnenje o reprezentativnosti sindikatov. Nasprotujemo temu, da bi upravni organi izdajali odločbe o deponiranju statuta, saj tu nimajo o čem odločiti, ampak ga samo sprejmejo v deponiranju. Za to pa zadošča potrdilo. Vladi tudi očitamo, da se kljub poudarjanju svoje naprednosti sklicuje vedno le na tiste dele zahodne zakonodaje, ki je za delavce najbolj neugodna, tako tudi pri zakonu o sindikatih. K socialnemu miru bi svoje lahko prispevali tudi tisti upravni organi, ki trgovskim organizacijam oddajajo v najem poslovne prostore. V primeru, da bi ekonomske najemnine silile najemnike v zapiranje lokalov, naj bi jih zaradi obravnavanja delovnih mest znižali. Sklenili smo tudi, da bomo letos poskrbeli za celostno likovno podobo našega sindikata in tudi tako v javnosti utrdili vedenje, da obstajamo kot relativno samostojna organizacija.

Sindikat delavcev državnih in družbenih organov

Drago Ščernjavič, sekretar: »Sestala se je konferenca sindikata (25. 1.) občinskih upravnih organov, kot oblika dela in organiziranja v ROS. Namestnik ministra za pravosodje in upravo je podal informacijo o pristopu, vrn. gradivih, težah za zakon o lokalni samoupravi, preobrazbi in nov zemljevid občin, ter kakšne bodo posledice za reorganizacijo uprave (število zaposlenih, stroški). Dogovorjeno je, da bo ROS pravočasno dobil gradiva in se aktivno vključil v razpravo s svojimi pogledi, zahtevami in opozorili.

Sestala se je (22. 1.) konferenca sindikata carinikov Slovenije in ocenila uresničevanje zahtev konference, ki so bile posredovane direktorju republiške carinske uprave in ministru za finance. Konferenca je pred sklenitvijo pogodbe o pogojih za delo sindikata.

Pozivam predsednike IO sindikata, naj naročijo DE, zato da bodo zaupniki sindikalnih skupin informirani o vsem, kar morajo vedeti.

Sindikat poklicnih gasilcev

Miloš Mikolič, sekretar: Kolektivna pogodba za poklicne gasilce kljub napovedim zaradi raznih težav še ni izdelana. Zatika se pri opredelitvah v tarifnem delu. Zato bi bilo prav, da vsak v okviru svojih možnosti pospeši izdelavo kolektivne pogodbe.

Izvršni odbor sindikata je na seji konec januarja sprejel osnutek statuta sindikata gasilcev in ga poslal vsem organizacijam v obravnavo. V njem urejamo organiziranost sindikata v skladu z novonastalimi razmerami in možnostmi. Sindikat poklicnih gasilcev opredeljuje kot samostojno interesno obliko sindikalnega organiziranja glede na posebnost poklica, ki pa se bo zaradi uresničevanja nekaterih skupnih zadev posebej povezoval s sindikatom delavcev državnih organov.

Izdelali smo tudi pristopno izjavo za nove člane, na kateri objavljamo osnovna določila iz statuta o organiziranosti, pravicah in dolžnostih članov in včlanjevanju.

§ PRAVNIK SVETUJE

Vprašanje:

Invalidska komisija SPIZ mi je priznala status delavca s spremenjeno delovno zmoglostjo. Ker po še veljavnem zakonu zato nimam statusa delovnega invalida, me je podjetje uvrstilo med trajne presežne delavce. Zanima me, ali mora podjetje preklicati odpoved mojega delovnega razmerja, če bi mi invalidska komisija po sprejetju novega Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju priznala status delavca?

INŠTITUT ZA GOSPODARSKO PRAVO
PRI VISOKI PRAVNI ŠOLI V MARIBORU

organizira seminar:

Vloga in položaj sindikatov v tržnem gospodarstvu,

ki bo v sredo, 19. februarja 1992 ob 9. uri v prostorih Visoke pravne šole v Mariboru, Mladinska ulica 9

Program:

- Delovno razmerje po novi zakonodaji s posebnim poudarkom na vlogi predstavnikov delavcev in delodajalcev
- Izobraževalna funkcija sindikatov
- Razmerje med sindikatom in delodajalcem ter sindikatom in delavci
- dr. Mitja NOVAK, izredni profesor visoke pravne šole
- Pomen kolektivnih pogodb in pogodb o zaposlitvi
- mag. Vesna KRANJČ, asistentka visoke pravne šole
- Stavka kot sredstvo sindikalnega boja
- mag. Viktor LEDNIK, tajnik ekonomske poslovne fakultete

Dodatne informacije lahko dobite na Visoki pravni šoli, telefon (062) 27-851.

STARE PLAČE, NOVI DAVKI

Hudo se nam piše. Ko se država v dvomih, ali priti do denarja bogatih, ki jih je malo, ali revnih, ki pa jih je mnogo, in vse več jih tudi bo, odloči za slednje, se nam ne obeta nič dobrega.

In to je oblast storila, ko je bil v parlamentu sprejet zakon o prometnem davku, s katerim so se znižali davki na luksuzne predmete, povečali pa davki na olje, moko, kruh, sladkor in mleko. Mogoče so se pa davki znižali na alkoholne pijače zato, da bi ljudje namesto mleka pili alkohol in tako s pomočjo države hitro in ceneje prišli do tiste blaženosti, ko bi postali bolj dobrodušni, bolj dojemljivi in razumevaajoči do evropskih namer sedanje vlade.

Prav tragikomično pa zveni, da je zakonodajalec uvrstil v skupino artiklov s 5-odstotno stopnjo prometnega davka hrano skupaj z izdelki za oborožitev, vojaško opremo in vojaškimi uniformami. Pa ni sporno, da vsega tega in še česa ne potrebujemo, toda tega ni mogoče enačiti s pogoji za preživetje – in za to gre.

In kaj sindikat? Še bolj glasno in odločno izraziti nestrinjanje s to politiko, s tem razvojem, zahtevati od oblasti, da jo mora bolj skrbeti kot prerazporenje revščine, to, da še ni ponudila pogojev za gospodarski in socialni razvoj. Zato pa je oblast!

Mag. Dušan Semolič

KAJ DELAJO

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Miloš Mikolič, sekretar: Smo v obdobju letnih članskih občnih zborov, pred nami pa so tudi obravnave zaključnih računov. S tem v zvezi bi rad opozoril, da ob tem preverite usklajenost vašega organiziranja s statutarnimi določili, kako se uresničuje pogodbe o razmerah za delo sindikata, kako se izpolnjujejo članske obveznosti in delo sindikalnih zaupnikov. Prosim, da nas o vseh teh zadevah obveščate.

Pri obravnavi zaključnih računov pa naj opozorim na določilo v splošnem uvodnem delu panožne kolektivne pogodbe, kjer je napisano, da morajo biti delavci ustrezno informirani o uveljavljanju kolektivnih pogodb – obvezno pa ob sprejemanju zaključnega računa.

Sindikat delavcev v kulturi

Ob prvem kulturnem prazniku v samostojni Sloveniji iskrene čestitke vsem delavcem v kulturi.

Republiški odbor našega sindikata je ponovno obravnaval osnutek kolektivne pogodbe za kulturo in sklenil povabiti se tiste sindikalne organizacije, ki svojih pripomb niso poslale, da to store vsaj do konca februarja.

Sredi marca nameravamo organizirati enodnevni seminar za sindikalne zaupnike. Zaupnike vabimo, da se vnaprej prijavijo republiški odboru, najkasneje do 20. februarja. Seminar bomo organizirali, če bo vsaj 20 prijav. Žal bo potrebno za seminar plačati kotizacijo 2.000,00 SLT – sindikat delavcev v kulturi namreč nima dovolj sredstev, da bi bila udeležba brezplačna.

v območnih odborih sindikatov

Območna organizacija za Dolenjsko

Igor Vizjak, predsednik: »Pravna ureditev prisilne poravnave in stečaja je še stara. Velja zvezni zakon, sprejet leta 1989, ko so bili postopki, ki jih ureja, še izjemni. Sedaj je slovenskemu parlamentu ponujen v obravnavo nov Zakon o prisilni poravnavi in stečaju, ki je za delavce v primeru stečaja enako neugoden kot sedanji, v primeru prisilne poravnave pa še neugodnejši. Nekaj prakse smo si v Sloveniji v tem času že nabrali, zato smo pričakovali zakon, ki bo vse upnike varoval in urejal specifičen položaj delavcev kot upnikov. To ni tako, zato je potrebno osnutek zakona dopolniti.

Zakaj in kako dopolniti zakon predlagajo doljenjski sindikati na 5. strani DE.

Območna organizacija ZSSS Velenje

Jožica Hercog, sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije na območju

Na seji aktivna predsednikov podjetij SKEI Slovenije na območju, 3. 2. 1992, so bili ob obravnavi aktualne problematike o plačah v podjetjih na območju sprejeti naslednji

Sklepi:

1. Sindikati podjetij SKEI na območju v celoti podpirajo zahteve IO sindikata dejavnosti Slovenije z dne 15. 1. 1992 in sklepe sveta ZSSS z dne 23. 1. 1992 (te so prejeli vsi predsedniki sindikatov podjetij SKEI na območju).

2. Predsedniki sindikatov podjetij in sindikalni zaupniki sproti seznanjajo članstvo o poteku in rezultatih dogovorov med vlado, sindikati in gospodarsko zbornico.

3. V skladu s sklepom RO SKEI Slovenije se v sindikatih podjetij nadaljujejo priprave na stavko SKEI Slovenije in pri tem uporabljajo navodila in poslovnik za vodenje in organiziranje splošne stavke ter opomnik za delovanje stavkovnih odborov in straž.

V sindikatu poslovnega sistema Gorenje je skupščina sindikalnih zaupnikov že obravnavala priprave na stavko dejavnosti Slovenije.

V razpravi so bile podane še številne informacije, stališča in vprašanja: ki jih objavljamo na 5. strani DE.

Breda Erjavec, sindikat delavcev družbenih in državnih organov Slovenije na območju

V torek, 4. 2. 1992, sta predsednica sindikata upravnih organov SO Velenje in predsednik IS SO Velenje podpisala Pogodbo o pogojih za delo sindikata v upravnih organih SO Velenje.

v samostojnih sindikatih

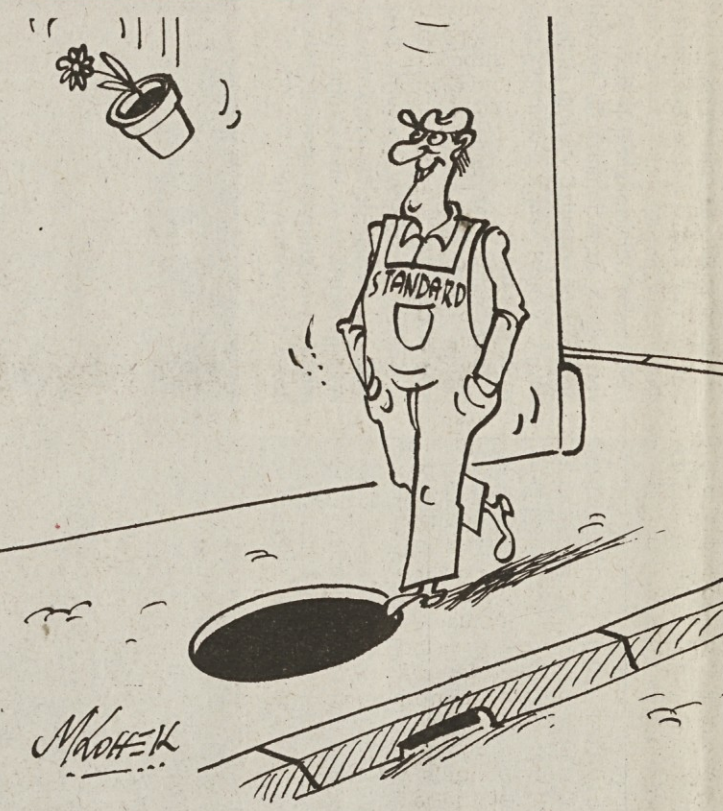

Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva

Nevenka Lokše, sekretarka: Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije obvešča svoje člane, da je izvršni odbor sprejel odločitev, da za prvo trimesečje leta 1992 razpiše 150 kreditov za svoje člane v višini 7.000,00 SLT. Rok vračila je 6 mesecev z 90-odstotno letno obrestno mero, kar znese mesečni obrok 1.401,00 SLT.

Za zainteresirani člani sindikata naj pisno vlogo s številko članske izkaznice naslovijo na Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, p. 343.

V pripravi na letno sejo RO in volitve predsednika RO, evidentiran je podpredsednik RO dr. Igor Kodrič, je izvršni odbor sklenil, da bodo v naslednjih dneh sklicane vse konference sindikatov ožjih dejavnosti, na katerih bomo ocenjevali delo v preteklem letu – sprejemali program dela za leto 1992.

Sindikalna lista 92

(prvi del) februar 92

1. Dnevnice		
- cela dnevnic (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	1.398 SLT	
- polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	737 SLT	
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	517 SLT	
2. Kilometrini	14.20 SLT	
3. Ločeno življenje	14.573 SLT	
4. Prenosične se izplačuje po predložnem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila prenosilca v višini	499 SLT	
5. Regres za prehrano	2.964 SLT	

V skladu s 30., 32. in 33. členom splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Republike Slovenije znašajo izhodiščni osebni dohodki za februar 1992:

Tarifni razred	Mesečni bruto OD v SLT	100%	80%
I. enostavna dela	21.357	17.086	
II. manj zahtevna dela	23.502	18.802	
III. srednjezahtevna dela	26.246	20.997	
IV. zahtevna dela	29.261	23.409	
V. bolj zahtevna dela	33.102	26.482	
VI. zelo zahtevna dela	39.509	31.607	
VII. visokozahtevna dela	44.854	35.883	
VIII. najbolj zahtevna dela	53.401	42.721	
IX. izjemno pomembna, najbolj zahtevna dela	64.062	51.250	

Rast življenjskih stroškov v januarju 1992 znaša 13,10%. Upoštevana rast življenjskih stroškov po eskalacijski lestvici je 11,98%.

V skladu s pogoji iz 33. člena Splošne kolektivne pogodbe se lahko izhodiščni osebni dohodki znižajo največ za 20%.

V novi številki DE preberite

13

STRAN

NOROST ALI ZLOČIN

SINDIKATOM JE ZAVRELO ZARADI ZLOČINA NAD SLOVENSКИMI GOZDOVI, KI GA POVZROČA NOROST ZAKONODAJALCEV

berite v Poročevalcu

PAKETI OGLEDALO STISKE

Po Sloveniji razdelili socialno ogroženim približno pet tisoč paketov s hrano

PO ČEM SO KRANJSKE MUZE

VLADNA POLITIKA JE KOT PARTIJA ŠAHA – ZATO PA ŽRTVUJE FIGURE

na 2. strani

PREDVOLILNA ARENA

ŽLAHTNA PRAGMATIČNOST IVANA BIZJAKA PROTI DESNEMU POPULIZMU ZMAGA JELINČIČA

3. stran

DEMOKRAT ZUNAJ DEMOSA

oziroma

na 3. strani
KRŠČANSKI SOCIALISTI V DELAVSKEM ČASOPISU

Lučka Böhm

DE časopis slovenskih delavcev
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana
tel.: (061) 313-942
311-956
110-033
116-163

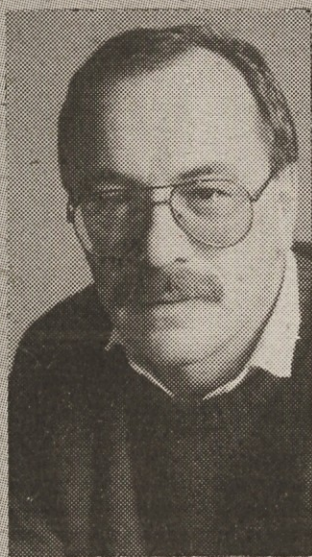
Ne stavi samo kulturni minister dr. Capuder na slovensko narodno tradicijo, zaradi česar je od svojih kulturniških kolegov moral na svoj račun marsikatero grenko požreti. Slovenci tudi nasploh zelo neradi na hitro spreminjamo svoje navade, razen seveda takrat, ko nam gre že hudo za nohte. Čas, ki ga živimo, je že tak, saj nam sam predsednik države jasno (za)poveduje, da ni nič več tako, kot je bilo. Okoreli nostalgiki pa vedo zlovoljno povedati, da tudi preste niso več take, kakršne so bile pred vojno.

Tisti bolj daljnovidni so že pred leti napovedovali, da smo »zrele hruške« (ta Peterletova prisposoba je sicer kasnejšega datuma) za (pre)skok v Evropo in so se pravi čas temu vsaj nekoliko prilagodili. Velika večina navadnih državljanov jim je kar vneto prikimala, vendar se relativni udobnosti, ki jo je omogočala »otok

Evropske »zrele hruške«

svobode« v sicer temačnem morju realsocializma, niso hoteli kar tako odpovedati. Toda Evropa je brezkompromisno potrkala na njihova vrata. Vse več je podjetij, katerih vrata so na steč(ž)aj odprta navzven, vrste pred uradi za zaposlovanje že neskončno dolge. Stalna in zanesljiva zaposlitev v sicer željeni Evropi pač ni merilo življenja. Prej nasprotno. Tako se je sicer čarobna beseda trg za marsikoga spreverila v letno ali celo večletno nepredvidljivost in stalno tveganje, kajti v nasprotju s tem, kar so nas desetletja učili, smo postali tržno blago. Tega se iz povojnih generacij ne da preprosto zbrisati z dekretom. Priznati je treba, da na to nismo bili pripravljeni, ne nazadnje nam to potrjuje strokovne raziskave in primerjave z Evropo. Stopnja nezaposlenosti pri nas je med najvišjimi v evropskih deželah in še skokovito narašča, tako da si nihče ne upa natančno napovedati, kje se bo ustavila. Nekateri najbolj pesimistični celo menijo, da se bo šele, ko bo povzročila družbeni zlom. Kakorkoli že, ostaja dejstvo, da kljub že socialno gledano kritičnemu stanju, večina ne razmišlja, da bi iskali (ali ponujali) drugačne oblike zaposlitve od tiste, na katero smo bili desetletja navajeni: za nedoločen čas in s polnim delovnim časom. Evropa pozna vrsto drugih tipov zaposlitve, denimo za določen čas ali zaposlitev z glede na potrebe spremenljivim (krajšim) delovnim časom, delo s polovičnim delovnim časom za dva različna delodajalca, delne zaposlitve, pogodbeno delo, delo na domu in podobne. V Nemčiji na primer je bila že sredi prejšnjega desetletja na te načine zaposlena četrtnina vseh delavcev. Največ v storitvenih dejavnostih.

Pri nas je bilo vseh, tudi tistih, ki delajo s krajšim delovnim časom zaradi težkih delovnih razmer, zdravstvenih ali socialnih razlogov po podatkih iz leta 1990 okrog 13%. Šest let prej jih je bilo celo samo 2,5%. Med nezaposlenimi bi taka zaposlitev zanimala le 1,5%. Le sklepamo lahko, da bi jih danes bilo glede na globljo krizo več.

Jože Poglajen

Za razliko od Evropejcev se pri nas poleg »redne« še vedno bolj navdušujemo za zaposlitev za določen čas: med zaposlenimi je takih res le štiri odstotke, toda že 27% nezaposlenih bi pristalo na tako delo (leta 1984 le deset odstotkov). Očitno prevaga višina zaslужka pred relativno zagotovljeno stalnostjo.

Seveda vse ni odvisno le od delavcev, da spremenijo svoje želje, pač pa tudi od delodajalcev in seveda države, ki morajo spoznati, da s ponudbo različnih tipov zaposlitve, ki omogočajo prilagajanje na dnevne, tedenske in sezonske proizvodne cikle, tudi lahko ravnajo bolj gospodarno. Za zdaj se raje zatekajo k nadurnemu delu, vsaj podatki kažejo, da obenem z večanjem števila nezaposlenih raste tudi število nadur. Samo na ta račun bi lahko brezposelnost skoraj prepolovili. S tem pa bi bili z eno nogo že v Evropi.

Kmalu bodo minila že tri leta, odkar je podjetje za PTT promet povabilo na priložnostno posvetovanje o sodobnih telekomunikacijskih tokovih tudi telefoniste iz omrežne skupine 061, z območja torej, ki se razteza od Zasavja do Rovt ter od Dolenjske in Notranjske navzgor do Gorenjske. Tam so jim tako lepo razložili, kaj znajo in kaj se bodo morali še naučiti, če bodo hoteli s svojimi slušalkami vred v korak s časom, da je Šeri Deželan, telefonistka na Zavodu RS za statistiko, navdušeno izjavila: »Saj ne bi bilo slabo, če bi se še kdaj takole srečali.

»Ideja je padla na plodna tla: že kar kmalu je Šeri Deželan »za skromen denar« zvalila v hotel Ilirija »kakšnih 150 ljudi, ki so se prek slušalk sicer dobro poznali, videli še ne«, in se od veselega večera posloviš s pobudo o ustanovitvi svojega društva. Že januarja 1989 leta so na Mačkovi »požegnali« njegovo rojstvo.

Na ustanovni skupščini »Društva telefonistov Ljubljana 061« so sprejeli statut, iz katerega velja povzeti vsaj dva bistvena člena. V 6. piše, da je namen društva »da usklajuje interese svojih članov z interesi PTT organizacij in intresi temeljnih organizacij združenega dela; da skrbi po svojih močeh za strokovno izpopolnjevanje svojih članov; da pomaga svojim članom z nasveti in materialnimi možnostmi; da organizira prijateljska srečanja za člane društva.« Sedmi paragraf pa je že bolj sindikalističen. »Naloge društva so: da združuje delavce telefoniste naročniških telefonskih

Kaj vznemirja navadne delavce?

S.O.S.

(Tudi telefonisti ostajajo brez – zvez!)

central; da sodeluje pri izobraževanju članov; da pomaga socialno ogroženim članom; da telefonist skrbi za družbeno in materialno priznanje poklica; da ohranja vrednote kurirjev in vezistov NOB; da prireja prijateljska srečanja za člane društva.«

Če bi ob teje inventuri ocenjevali njihovo delo, bi lahko mirne vesti zapisali, da so bili kar požrtvovalni. Približno polovica (od 200 jih je v šoli PTT opravilo 200-urne izpopolnjevalne tečaje na stroške svojih film, »na katerih seveda ni šlo le za vrtenje ali tipkanje števil – kar nam je ponujala delavska univerza – temveč tudi za praktično seznanjanje z novimi tehnologijami«. Izobraževalni program so za tem razširili še na učenje tujih jezikov, predvsem nemščine in angleščine, tako da so svoje »izobraževalne cilje« v dobršni meri že dosegli. Upravičeno pa si štejejo v čast tudi svojo nesebično pomoč med zadnjo vojno za Slovenijo. Ponudili so jo vsem institucijam, ki brez zvez ne bi mogle funkcionirati – od radia in televizije do bolnišnic. »Še najbolj so se nas razveselili v ljubljanskem Kliničnem centru, kjer so imeli

Šeri Deželan: »Telefonisti pa še vedno stavimo na prvi vtis...!« (Slika: Sašo Bernardi)

zaradi vpoklicev ali barikad na voljo samo tri od »normalnih« 27 telefonistov, »pripoveduje Deželanova.« Verjemite, da je bilo

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Oblast, ne pozabi na konvencijo!

Pravice delavcev pri nevarnem delu

Na delovnih mestih, kjer je večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare, mora podjetje zagotoviti ustrezne varnostne ukrepe in delavcem omogočiti uporabo varnostne opreme in sredstev. Pravice in dolžnosti delavcev, ki opravljajo nevarno delo, predpisuje zakon o varstvu pri delu.

Delavec mora neposrednemu vodji takoj sporočiti vsako pomanjkljivost, okvaro ali pojav, ki bi lahko ogrozil njegovo varnost ali varnost njegovih sodelavcev. Za uveljavljanje pravic do varstva pri delu lahko delavec pisno ali ustno zahteva, da odgovorni poskrbijo za varnostne ukrepe. Če tej zahtevi ni zadoščeno v osmih dneh, ali če je delavec mnenja, da zahtevani ukrepi niso zadostni, lahko vloži zahtevo pri organu, pristojnem za zadeve varstva pri delu in hkrati zahteva od pristojnega organa inšpekcije dela, da izda ustrezno odločbo. Če organ inšpekcije dela ugotovi, da ta zahteva ni bila ustrezno rešena, mora po opravljenem ogledu izdati odločbo o izvedbi varnostnega ukrepa in določiti rok izvedbe. Delavca tudi obvesti o razlogih, zaradi katerih njegove zahteve niso bile utemeljene.

Delavec lahko odkloni delo, če ni ustreznih varnostnih ukrepov; saj je zaradi tega v neposredni smrtni nevarnosti.

Zanimivo je, da mednarodna konvencija, ki je bila sprejeta na 67. zasedanju generalne konference Mednarodne organizacije dela 22. junija 1981 in bila v naši nekdanji državi ratificirana šele 3. julija 1987 z naslovom: KONVENCIJA O VARSTVU PRI DELU, ZDRAVSTVENEM VARSTVU IN VARSTVU OKOLJA, posebej govori o pravicah delavcev za varno delo in o potrebi, da so delavci obveščeni o nevarnosti za zdravje in življenje.

V 5. členu, točka c, ta mednarodna konvencija posebej poudarja usposabljanje, v številni tudi potreben pouk, kvalifikacije in motivacije zainteresiranih oseb v katerem-koli statusu, da se doseže ustrezna raven varstva pri delu in zdravstvenega varstva.

V 11. členu zahteva v točki b: določitev delovnih procesov, substanc in agensov, katerim izpostavljanje mora biti prepovedano, omejeno ali potrebuje jemo zanj dovoljenje ali kontrolo pristojnega organa oziroma pristojnih organov; upoštevati je treba tudi nevarnosti za zdravje, ki so posledica istočasne izpostavljanja več substancam ali agensov.

Se enkrat je posebej zapisano v posebnem členu (14. člen o pravici delavca, da zapusti delo, kadar je resna nevarnost za njegovo zdravje ali življenje): delavec, ki je zapustil delo v situaciji, za katero iz upravičenih razlogov meni, da je neposredno in resno nevarna za njegovo življenje oziroma zdravje, mora biti zavarovan pred neupravičenimi posledicami v skladu s pogoji in prakso v državi.

In še kratek odstavek 13. člena – (d): da se delavcem in njihovim predstavnikom v podjetju zagotovi ustrezen pouk na področju varstva pri delu in zdravstvenega varstva.

Upajmo, da bo naša mlada država čimprej ratificirala to mednarodno konvencijo.

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše: Mag. Aleksej Cvetko

Odmera invalidske pokojnine

Odmera invalidske pokojnine je odvisna od vzroka nastanka invalidnosti. Če je invalidnost posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, se invalidska pokojnina odmeri v višini 85% pokojninske osnove in je torej enaka kot starostna pokojnina za polno delovno dobo.

Pri invalidski pokojnini, ki je posledica invalidnosti zaradi bolezni ali poškodbe izven dela, je odmera drugačna. V takem primeru se invalidska pokojnina odmeri z upoštevanjem odstotkov, ki veljajo za starostno pokojnino, nikoli pa ni odmerjena v nižjem odstotku, kot velja za odmero starostne pokojnine za 20 let pokojninske dobe, razen če pride do invalidnosti po dopolnitvi starosti, potrebne za doseg starostne pokojnine. V takem primeru se invalidska pokojnina odmeri najmanj v višini 35% (moški) oziroma 40% (ženske) pokojninske osnove.

Ker gre pri invalidskih upokojenih praviloma za zavarovance, ki še niso izpolnili minimalnih pogojev za priznanje pravice do pokojnine in to tako zaradi starosti kot tudi zaradi dopolnjene pokojninske dobe, se takim upokojencem prizna še dodatek na invalidnost v višini od 5% do 20% odmerjene invalidske pokojnine. Višina dodatka je odvisna od zavarovančeve starosti ob nastanku invalidnosti in od razmerja med delovnimi leti in zavarovančevo pokojninsko dobo.

Dodatek na invalidnost znaša:

- Če je nastala invalidnost pred dopolnjenim 58. letom starosti pri moškem oziroma 53. letom starosti pri ženski 20% invalidske pokojnine, ki je bila zavarovancu odmerjena, če ta dosega 3/4 delovnih let ali več; 15% odmerjene invalidske pokojnine, če dosega 1/2 delovnih let ali več; in 10% invalidske pokojnine, če ne dosega 1/2 delovnih let;

- če je nastala invalidnost po dopolnjenem 58. letu starosti pri moškem oziroma 53. letu starosti pri ženski 10% odmerjene invalidske pokojnine, če dosega 3/4 delovnih let ali več, 5% odmerjene invalidske pokojnine, če dosega 1/2 delovnih let ali več in prav tako 5% odmerjene invalidske pokojnine, če ne dosega 1/2 delovnih let.

Invalidska pokojnina skupaj z dodatkom na invalidnost ne sme presežati 85% pokojninske osnove. Invalidski dodatek se prizna tudi, kadar je invalidska pokojnina osnova za odmero družinske pokojnine.

Zavarovanelec, ki izpolnjuje tako pogoje za priznanje starostne pokojnine kot tudi za priznanje invalidske pokojnine, lahko sam izbere, katera od pokojnin naj se mu prizna. Če uživalec invalidske pokojnine ob upokojitvi ni izpolnjeval pogojev za priznanje pravice do starostne pokojnine, je pa te pogoje izpolnil pozneje, lahko zahteva, da se mu namesto invalidske prizna starostna pokojnina. Starostni upokojenec lahko uveljavi pravico do invalidske pokojnine, če ob nastanku invalidnosti izpolnjuje pogoje za priznanje invalidske pokojnine.

v tistih časih potrebnega nemalo truda in iznajdljivosti, da smo sploh lahko vzpostavili kakšno zvezo z drugimi republikami tedanje Jugoslavije ali z Evropo in svetom nasploh.«

In kaj jih teži, da so prejšnji teden zavrteli tudi našo telefonsko številko? »To, da marsičesa iz našega programa ne moremo uresničevati, ker nimamo zadostne podpore,« jo Šeri Deželan ubere na strune, ki zvenijo bolj sindikalistično kot pa društveno. »Podjetja grodo v stečaj, z njimi vred pa tudi telefonisti, ki so bodisi slepi bodisi slepi parali tetraplegiki in imajo tako že sami s sabo velike stroške. Vse več pa je tudi premeščanje naših kolegov še na druga dela in opravila. Imamo primer, ko so našemu članu obesili okoli vrata še vratarstvo službo; potlej je moral odklepati vrata ali dvigovati rampe, čeprav je bil na vozičku. Po nedavni zamenjavi telefonskih števil pa je marsikoga šikaniral tudi njegov direktor, češ da ga poslovni partnerji le stežka priključijo. Ali smo mi krivi, če so si drugi izmislili drugačen adresar?!«

Resnično, stvari postajajo sindikalistične. Ali se ne bi bilo pametno iz društva preleviti v sindikat, ki bi se lahko institucionalno potegoval za njegove interese? »Zavedamo se, da brez sindikalne organiziranosti ne bomo mogli bogve kaj doseči. Zato smo že pred časom stopil v stik z nekim gospodom Zupančičem z mestnega sveta ZSSS. Vendar se ni nič spremenilo. Sami se pa ne znajdemo, pa tudi nobenega pravega časa za to nimamo, ker smo ves čas »prilepljeni« za centrale...«

Kdor jih bo uslišal, bo gotovo bogato nagrajen! Tako ali drugače. Damjan Križnik

Dober glas seže v deveto vas

Če bi vas danes vprašali, ali poznate Fructal iz Ajdovščine, bi me verjetno prav čudno pogledali. Seveda, kdo pa danes ne pozna tega našega največjega proizvajalca brezalkoholnih in alkoholnih pijač ter otroške hrane v Sloveniji. Zagotovo je zanj slišal že vsak Slovenec, verjetno pa je njihovo ime znano tudi marsikomu v republikah nekdanje Jugoslavije, pa tudi v nekaterih evropskih državah že uživajo v njihovih izdelkih. Ampak pot do tega le ni tako lahka in preprosta, kot se zdi morda na prvi pogled.

Težko bi rekli, da so ljudje, ki so na tem koncu Primorske kmalu po vojni ustanovili Fructal, že takrat vedeli, kako bo čez več kot 40 let. Prav tako je težko ugotoviti, ali so že takrat, ko so se leta 1950 odločili, da bodo poleg proizvodnje žganja in likerjev poskusili še s sokovi, slutili, da jim bo to prineslo tudi svetovno slavo. Kdo ve? Vsekakor pa Fructal sedaj žanje rezultate takratnih modrih odločitev in, seveda, truda ter znanja zaposlenih v njem.

V sodelovanju z naravo

Osnovno vodilo odgovornih v Fructalu je trajna kakovost, kar je pogoj, da uspeš na tržišču. »Pa ne samo vodilnih ljudi pri nas,« pravi Jože Člekovič, ki skrbi za marketing, »ampak prav vseh, ki so zaposleni v Fructalu, saj skuša vsak po svojih močeh pripomoči k temu, da bi Fructalovi izdelki obdržali tisti sloves, ki smo si ga stežka priborili.« Sicer pa ne pravijo zaman, da so njihovi izdelki narejeni v sodelovanju z naravo, saj so osnovne »surovine«, kot jim pravijo tu, povsem naravni izdelki iz kakovostnih vrst sadja, ki ga, še preden pride v tovarno, dobro pregledajo. »Ne smemo si privoščiti spodrsrljaja, da bi zaradi naše nepazljivosti ali malomarnosti kdor koli podvomil o kakovosti naših izdelkov, ker vemo, da je zelo težko obdržati tržišče, še težje pa je povrniti zaupanje že razočaranih kupcev. Zato sem že prej poudaril, kako pomemben je delež vsakega zaposlenega, saj lahko le skupaj dose-

žemo naš cilj, to pa je ohraniti in še izboljšati kakovost naših izdelkov.«

Fructal pa ni znan samo po svojih visokokakovostnih izdelkih, ki so, mimogrede rečeno, plod njihovega lastnega znanja, temveč je zanj značilno stalno iskanje novega, predvsem na področju embalaže. Prvi so poskušali tržišču ponuditi nekaj drugačnega, nekaj privlačnejšega in tudi bolj uporabnega. Tako so na tržišče prišli prvi sokovi v doypack embalaži (to so tisti 2-decilitrski sokovi, brez ka-

terih ne mine nobeden športni dan ali izlet), kmalu pa so jim sledili 7-decilitrski v hyppa embalaži. Nato je na račun prišla vsa družina, saj so odslej lahko kupovali sok v jumbo steklenicah, še bolj pripravi za dom in izlet pa so sedaj sokovi v brik embalaži, ki je najbolj razširjena tudi v zahodnih državah. Pa to še ni vse, saj smo pozabili omeniti še princes embalažo, v katero so spravili liter in pol gazirane pijače. Sicer pa slika sama pove dovolj, v kaj vse se da spraviti njihove izdelke. Ker je večina

poznala Fructal le po sadnih sokovih, so se prav kmalu odločili, da našemu tržišču ponudijo tudi nekaj takšnih stvari, ki smo jih doslej poznali le v drugih državah. Tako se že nekaj časa lahko sladkamo s sadnimi rezinami Fruta Bela in O'Boy ter sladkimi džemi Tete Lize, ki jim bodo prav kmalu sledili novi okusi. Niso pozabili niti na naše najmlajše, saj so Frutek sokovi in otroška hrana prav dobro znani prav vsem. Na svoj račun bodo prišli tudi tisti, ki jim zdravje dosedaj ni dopuščalo, da bi lahko uživali njihove proizvode, saj se že dobijo sokovi, ki ne vsebujejo sladkorja, prav tako so že na tržišču tudi marmelade in džemi Tete Lize z manj sladkorja, kar bo verjetno razveselilo mnoge. Malo starejši pa zago-

ne bomo omenjali. Skratka, ne žejni ne lačni ne boste, če sedete za Fructalovo mizo.

S ponosom narejeno v Sloveniji

Dejali smo že, da Fructal pozna vsa Slovenija, da so bili prebivalci nekdanje Jugoslavije hvaležni kupci in da so uspeli prodreti tudi v nekatere druge svetovne države. Tako lahko Fructalove izdelke kupujejo v Avstriji, Nemčiji, Italiji, Finski, Kanadi, Združenih državah Amerike, Japonski in Avstraliji, sedaj pa se borijo, da bi jih spoznali tudi v vzhodni Evropi.

Na vseh teh tržiščih se srečujejo z močno konkurenco. Pa kljub temu v Fructalu pravijo, da

vozu naklonjene ekonomske politike.

Sicer pa ravno zaradi tega toliko vlagajo v kakovost svojih izdelkov, saj drugače na skok v Evropo niti pomisliti ne bi mogli.

Ostanimo za trenutek še na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Kljub vsem političnim pritiskom in omejitvam se Fructal iz tako imenovanih južnih trgov ni umaknil, saj se držijo načela, da jih lahko iz nekega tržišča izrine edinole konkurenca. Vojna na Hrvaškem pa je dokončno onemogočila ohranitev poslovnih stikov, kar je pomenilo kar velik udarec za Fructal, saj so izgubili skoraj 60 odstotkov svojih odjemalcev. Približno 1000 delavcev mora sedaj poiskati pot iz krize, v katero jih je pahnila politika. Tudi njihove naložbe v predelovalne enote na območjih sedaj tuje države so bile ekonomsko opravičene, žal pa se lahko prav kmalu zgodi, da bodo ostali brez njih. Pa ne obupujejo, temveč skušajo poiskati nove trge, saj jim edino to daje možnost preživetja. Morda bodo kaj prinesli intenzivni pogovori z nekaterimi vzhodnimi državami, saj bi jim to zagotovilo delo kar za nekaj časa.

Rdeča nit našega pogovora v Fructalu, ki so jo stalno ponavljali, pa je ostala: kupec mora biti zadovoljen. »Vemo, da so naši izdelki dragi, za nekatere morda celo predragi,« pravi Jože Člekovič, »zato smo pripravili širok izbor izdelkov, v katerem lahko vsakdo najde kaj za svoj okus in tudi žep.«

Zaradi tega tudi geslo »v sodelovanju z naravo« v Fructalu razumejo tako, da ohranijo v sadju vse najboljše, kar je dala narava in tako pripravljeno ponudijo kupcu.

E. P.

Čeprav smo večino izdelkov že omenili, pa si vseeno pogledajmo, kaj nam ponuja Fructal:

- sadni sokovi (brik embalaža, 250 ml): jabolko, pomaranča, hruška, marelica, breskev, jagode, višnja, multivitaminski
- sadni sokovi (hyppa embalaža, 700 ml): jabolko, pomaranča, korenje, hruška, breskev, marelica, jagoda, višnja
- Frutek sokovi za otroke (steklenica, 125 ml): jabolko, hruška, breskev, korenje, jagoda, marelica, višnja, banana
- sadni sirupi (steklenica, 1 l): jabolko, pomaranča, limona, ribez, višnja, malina, grozdje, robida
- sadni sokovi Tropica (steklenica, 200 ml): pomaranča, ananas, cherimoya, banana, mango, multivitaminski sok VI
- sadni sokovi Jumbo (steklenica, 1 l): jabolko, hruška, breskev, marelica, višnja, oranža
- sadni sokovi Jumbo (steklenica, 750 ml): jabolko, hruška, breskev, grozdje, marelica, višnja
- sadni sokovi (steklenica, 200 ml): jabolko, hruška, breskev, grozdje, marelica, višnja
- džemi Teta Liza (kozarci, 375 ml): jagoda, malina, borovnica, višnja, marelica, robida, sliva, rdeči ribez
- sadne rezine O'Boy (marelica in pomaranča) in Fruta Bela (marelica in višnja)
- Frutek otroška hrana (kozarci, 150g): korenček, breskev, marelica, jabolko, sliva
- gazirane pijače (princes, 1,5 l): oranža, limona, tropik, tonik

tovo že poznajo tudi alkoholne pijače, ki jih prav tako proizvajajo v Fructalu, zato jih posebej

se konkurence ne bojijo, želeli pa bi poslovati v stabilnih in znanih pogojih ter v razmerah iz-

RAČUNAJTE NAME

ELEKTROTEHNIK ELEKTRONIK (V. stopnja)
Iztok Žulič, Mlaka 37b, Kamnik posebna znanja: angleščina, vozniški izpit B kat., izkušnje pri servisiranju pisarniške opreme in popravilu elek. strojev in naprav. Pripravljenost za dodatno izobraževanje.

EKONOMSKI TEHNIK (V stopnja)
pripravnik, Slobodanka Milinkovič, telefon 108-296, posebna znanja: strojepisje, voznik B. kategorije, pasivno znanje angl. jezika. Pripravnik, Mirjam Oven, Grdadolnik, Kosovo polje 8, Ljubljana telefon 264-304, posebna znanja, strojepisje, voznik B. kategorije.

INŽENIR (VI. stopnja)
Marko Jevnikar, Ul. M. Pijade 14, Maribor, telefon (062) 208-76 posebna znanja: general management, nagrajevanje podjetništva.

D. INŽ. ARHITEKTURE (VII. stopnja)
telefon (061) 345-060, posebna znanja: oblikovanje pohištva, oblikovanje opreme stanovanjskih in javnih prostorov.

All ste že kdaj pomislili, da bi kdo potreboval vaše znanje? Ali ste ga že komu ponudili? Niste? KAŽIPOT DE vam ponuja tole možnost. Napišite, kdo ste in kaj znate!

Ime in priimek:

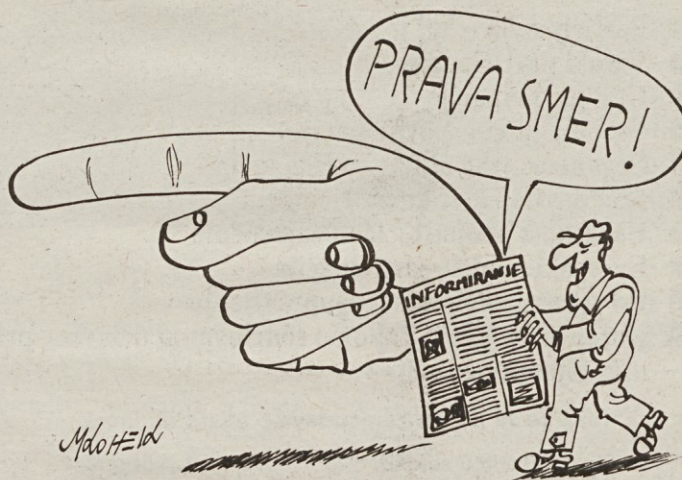
Naslov ali telefonske številka:

Poklic:

Stopnja izobrazbe:

Posebna znanja:

Oglas bomo brezplačno objavili v KAŽIPOTU DE. Izpolnjen kupon pošljite na naslov: Uredništvo DE, za Kažipot, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Novo in koristno Za vse, ki vas zanima

Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Avtor: mag. Aleksej Cvetko

Hkrati o tem, ko predstavljamo priročnik Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pripravljamo tudi seminar o novem pokojninskem in invalidskem sistemu.

Razčlenjene bodo vse spremembe zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju s posebnimi poudarki na temah:

- zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji,
- spremembe pogojev za upokojevanje,
- nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni,
- nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti,
- spremenjeni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo,
- organizacijske spremembe,
- kako s pridobljenimi pravicami

Seminar bosta vodila avtor priročnika mag. Aleksej Cvetko in dr. Ivan Žužek, sodnika Sodišča združenega dela Republike Slovenije.

Kotizacija za seminar, ki bo v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana, znaša 2.000 tolarjev.

OPOZORILO: Seminar bo organiziran po sprejetju zakona. Točen datum bo objavljen, vse udeležence bomo pravočasno obvestili.

V kotizacijo je vključen priročnik. Kotizacijo nakažete na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834. Prednaročniška cena priročnika je 430 tolarjev. Naročite ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni št. (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-942.

Preberite ta teden v slovenskem tedniku

NOVA DOBA

TEŠ: DELAVCI TIHO UMIRAJO
TGA: MI PLAČUJEMO ELEKTRIKO
M. ŠINKOVEC: JAZ IN RUPEL

Dober časopis za slabe čase

S 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5 odstotni davek.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam
..... izvod(ov) priročnika ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. račun bomo plačali v zakonitem roku
2. priročnik pošljite po povzetju

Posameznim kupcem in naročila po telefonu pošiljamo po povzetju!

Žig Podpis naročnika:

PRIJAVNICA ZA SEMINAR O NOvem POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM SISTEMU

Naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Kotizacijo 2.000 SLT bom poravnal na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834
2. Potrđilo o plačani kotizaciji bom predložil na seminarju.

Žig Podpis:

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 5

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in potovanja.

Posebno pomoč nudimo tudi pri lastnjenju počitniških objektov sindikalnih organizacij.

Pišite nam ali telefonirajte na telefon (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Apartmenti na Pokljuki:** veliki apartma za 4 osebe – bivalni dnevni prostor, kuhinjska niša, jedilni kot, spalnica, kopalnica, velik balkon. Cena: veliki apartma 800,00 SLT na dan. Prosto od 23. februarja dalje.

2. **Počitniška hišica v Bohinju,** Bohinjsko jezero – za 7 oseb v treh spalnica, prijetnem dnevnem prostoru s kaminom, kuhinja in kopalnica. Prijazna okolica v malce odmaknjem idiličnem kotičku pod Komarčo. Termin od 16. do 20. februarja. Cena dnevnega najema 890 SLT.

3. **Mladinski dom Bohinj** – ob ugodni smuki na Voglu nudijo polpenzijske storitve za 33 DEM v tolarški protivrednosti. Pokličite telefon (064) 723-082.

4. **Počitniška hišica na Pokljuki** – omogoča prijetno bivanje 9 oseb. Hišica ima veliko dnevno sobo, opremljeno kuhinjo, tri spalnice, kopalnico z WC. Dnevna najemnina je 1.400 SLT. Možen je obračun za manj gostov. Termin: od 17. do 21. februarja, od 8. do 12. marca, od 22. do 27. marca.

5. **Apartmenti v Kranjski Gori** – za tri ali šest oseb; spalnica, opremljena kuhinja. Cene: mali apartma 550,00 SLT na dan, veliki 1030,00 SLT. Termin v marcu.

6. **Apartmenti na Krvavcu** za 4 osebe – cena 1400 SLT. Termin po 15. februarju. Popust pri smučarski vozovnici.

7. **Počitniški dom v Kranjski Gori** – v celoti obnovljen; dve-, tri- ali štiri-posteljne sobe z etažnimi TWC. Skupaj 80 ležišč. Dom ima več skupnih prostorov, TV, video, dnevni prostor v vsakem nadstropju in skupno restavracijo. Cena polnega penziona 715,00 SLT. Termin nekaj prostih sob po 10. februarju.

8. **Počitniški dom Kranjska Gora – Jasna** – več dvo- in štiri-posteljnih sob z etažnim TWC. Cena polpenziona 790 SLT – turistična taksa 65 SLT. Termin po 9. februarju.

9. **Apartmenti v Podkorenu** – za tri oziroma štiri osebe od 9. do 16. februarja. Cena: mali 26 DEM, veliki 28 DEM dnevno v tolarški protivrednosti.

10. **Garsonjere na Rogli** – opremljene za 2 + 2 osebi. 7-dnevni termini od 30. 3. dalje. Cena 635,00 SLT.

11. **Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termin: od 10. do 14. februarja, od 24. 2. do 2. 3. in 7-dnevni termini do konca aprila. Cena 635,00 SLT.

12. **Zdravilišče Mojstrana** – do 60 ležišč v 2- in 3-posteljnih sobah. Prosti vsi termini po 16. februarju. Cene: polni penzion 23 DEM, polpenzion 20 DEM, prenočitev z zajtrkom 17 DEM v tolarški protivrednosti.

SVEŽE S TRGA

Osrednja ljubljanska tržnica od 3. do 7. februarja 1992

Mlevski izdelki

ajdova moka	200-250	solata endivija	200
koruzna moka	50-70	solata mehka	200-300
pšenična moka	25-50	špinača	400
		kislo zelje	60-80

Zelenjava

cvetača	160-200	Sadje	
čebula	40-100	hruške	80
česen	200-250	jabolka	40-80
fižol v zrnju	80-100	orehova jedrca	600
krompir	20-30	mandarine	-
korenje	60-100	Jajca	10-12
motovilec	-	Med	240
ohrovt	70-100		
radič	200-320		

KAŽIPOT CEN

Pozimi, ko je mraz in zunaj zmrzuje, se ljudje zelo radi ogrejemo. Če ne drugače nam vsaj enkrat na teden postane vroče ob cenah, saj te prav gotovo ne zmrzujejo. Predvsem ne zmrzujejo cene osnovnih živil, katere je naša vlada zasula z novimi prometnimi davki. Verjeli ali ne smo z višinami cen vedno bliže Evropi, a kaj, ko naše denarnice niso prav nič evropske. Morda pa bo slovenska vlada za evropske plače Slovencev poskrbela v drugem šopku gospodarskih ukrepov.

Ker vam je do tu verjetno že dovolj dvignilo temperaturo, bomo kar takoj pogledali cene. Spet se je podražilo mleko, tokrat za skoraj 5 tolarjev, ponekod pa so se cene kisa povišale tudi za 30 tolarjev. Nekoliko je dražji tudi sirup, pralni prašek pa se je ponekod celo pocenil ali pa so na svetlo postavili še nekatere stare zaloge. Tako je pralni prašek v našem glavnem mestu trenutno najcenejši v Mercatorju na Slovenčevi, zato pohitite, saj glede na ostale cene tega artikla lahko privarčujete tudi do 120 tolarjev.

Kot kaže, so se ljubljanske gospodinjice ob podražitvi kruha odločile, da ga bodo peklo kar doma. Mlinotestove moke tip 500 je namreč zmanjkalo v skoraj vseh naših prodajalnah. Veliko sreče pri peki torej in nasvidenje naslednji teden.

protivrednosti. Gostom, ki bivajo nad 3 dni, se priznava 100 SLT dnevnega popusta.

13. **Velika planina** – apartma za 6 oseb od 8. do 15. februarja. Cena 30 DEM na dan v tolarški protivrednosti.

ZDRAVILIŠČA

1. **Počitniški bungalov v Čatežu** – za 5 oseb, v celoti opremljen. Cena 670,00 SLT na dan. Termin od 9. februarja naprej.

2. **Hišica v Čatežu** – opremljena za 4 osebe. Cena 590 SLT dnevno za hišico in 6 DEM dnevno za odrasle osebe. Termin do 8. 2. 1992.

3. **Atomske toplice** – apartma za 3 osebe v celoti opremljen, TV. Cena 980 SLT na dan. Za kopališke karte 60 % popust.

4. **Zdravilišče Čateške Toplice** – opremljena hišica za 5 oseb, cena 640 SLT. Možnost nakupa cenejših plavalnih vstopnic. Termin po 25. februarju.

5. **Podčetrtek – Atomske Toplice** – opremljene hišice za 4 osebe. Cena 1030,00 SLT vključuje tudi 4 kopališke karte. Od 17. 2. do 30. 3. prosti posamezni 7-dnevni termini.

6. **Čatež terme** – opremljena hišica za bivanje 4 + 1 oseba. Cena 1030,00 SLT vključuje 4 kopališke vstopnice. 7-dnevni termini od 2. marca naprej.

C. KUPIMO

1. **Opremljeno garsonjere v Kranjski Gori**, velikost 30 kvadratnih metrov. Ponudbe s podrobnejšim opisom prostorov in opreme pošljite na Borzo sindikalnega turizma. Kupnina bo v celoti poravnana ob podpisu pogodbe.

2. **Rabljeno počitniško prikolico za 4 osebe**, staro od 5 do 8 let, kupimo.

POSEBNO POVPRASEVANJE

Junija, julija in avgusta potrebujemo več počitniških domov za letovanje otrok iz tujine. Skupine bodo štejele od 30 do 40 otrok, pričakujemo 15 takih skupin. Organizatorji letovanja ob morju želijo tritedenske turistične pakete. Sporočila čimprej pošljite Atrisu – Borzi sindikalnega turizma.

Želimo vam prijetno bivanje! Borza sindikalnega turizma.

Borzna sodelavca
Metod Zalar in Doro Hvalica

NOVA KNJIGA ● PRED IZIDOM PRED IZIDOM ● NOVA KNJIGA

Dr. Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE PODJETIJ

Iz vsebine:

- Participacija – kaj je to?
- Vzroki participacije
- Cilji participacije
- Vsebina in moč participacije
- Organizacijske oblike participacije
- Prednosti in kritike participacije
- Uspešnost podjetij v lasti zaposlenih
- Evropski modeli participacije
- Od samoupravljanja k soupravljanju
- Kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«

S 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5 odstotni davek.

Knjiga bo izšla v založbi ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Cena: 250 SLT.

Naročite jo lahko na naslov:

Ljubljana,

Dalmatinova 4, telefoni št. 321-255, 110-033.

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 2. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam **novi obrestne mere na revalorizirano osnovo.**

Revalorizacijska stopnja za februar 1992 znaša 10,2% mesečno, preračunano na letni nivo 241%.

Obrestne mere za tolarске depozite so:

	MESEČNE		LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–75% R	7.35%–8.53%	145%–181%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R - 1%	10,3%	244%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R - 2%	10,4%	248%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R - 3%	10,5%	251%

Pohitite ter varno in ekonomično naložite svoj prihranek. Naše geslo je KAKOVOST SO LJUDJE. Dodatna pojasnila lahko dobite po tel.: 061/312-098, 316-881.

Kupci stanovanj

obrestna mera do 10 dni R	10,2%	241%
nad 10 dni - 5%	10,6%	258%

Če bi varčevali 100.000,00 SLT 59 dni, bi pod temi pogoji dobili vrnjeno glavnico z obrestmi v višini 122.825,00 LST.

Delavska hranilnica deluje na podlagi poslovne politike, ki jo sprejema skupščina ter na podlagi politike obrestnih mer, ki se določajo mesečno na osnovi revalorizirane stopnje R. Sredstva Delavske hranilnice so zavarovana.

V sindikatih podjetij in ustanov so mogoče predvsem tele oblike ter ugodnosti, ki jih nudi Delavska hranilnica:

1. V interesu sindikalnih organizacij in članov je, da **prosta sredstva članarine** nakažejo in vežejo na račun Delavske hranilnice. S tem ohranjamo realno vrednost sredstev in jih oplemenitimo, ker se sredstva **obrestujejo.**

Sredstva je v Delavski hranilnici mogoče vezati:

- na odpoklic – avista (rok za odpoklic je 3 dni)
- vezava sredstev nad 1, 2, 3 mesece.

2. Sredstva Blagajn vzajemne pomoči

Delavska hranilnica s tem ne posega v organiziranost in upravljanje s temi sredstvi v podjetjih in ustanovah, temveč se prosta sredstva BVP vežejo v hranilnici na odpoklic ali na določen čas (1, 2, 3 mesece). S tem se sredstva BVP oplemenitijo in tako omogočijo višje vsote pomoči ali kreditiranja članov.

3. Namensko varčevanje delavcev

Delavska hranilnica v sodelovanju s sindikati podjetij in ustanov na podlagi interesa članov – delavcev, organizira **namensko varčevanje delavcev.**

- mesečno višino varčevane vsote, rok in namen varčevanja se dogovorijo v podjetjih in ustanovah in na tej podlagi sestavi pogodbe (s tem tudi odnos Delavske hranilnice z varčevalci in vlogo sindikata).
- nameni so lahko na podlagi potreb delavcev različni: za ozimnico, za kreditiranje ali za druge namene,
- za uvedbo hranilnih knjižic se bo to varčevanje avtomatično preneslo na hranilne knjižice,
- za konkretno izvedbo se bomo dogovorili v podjetjih in ustanovah, zato v hranilnici pričakujemo vaš interes in poziv.

4. Delavska hranilnica nudi posebno ugodne pogoje pri **varčevanju sredstev za nakup stanovanj.**

5. Skupščina Delavske hranilnice je do 31. marca 1992 odprla možnost pristopa novih ustanoviteljev. Ustanovitveni delež za 1 glas je 1.000 DEM v tolarški protivrednosti.

Delavska hranilnica opravlja tudi **posredniško poslovanje in poslovanje kratkoročnega kreditiranja pravnih oseb in posameznikov.**

Do sedaj je kreditiranje posameznikov potekalo na podlagi vezave sredstev sindikatov v Delavski hranilnici in po dogovorjenih pogojih s sindikati (podjetij, ustanov, dejavnosti in območij). Medsebojno se je dogovorila višina, pogoji in število prejemnikov kreditov, seveda v odvisnosti od sredstev in načinov za zagotovitev teh sredstev.

Zato pohitite ter **varčno in ekonomično naložite svoja sredstva v Delavsko hranilnico, ki vam jih bo gospodarno in ekonomično oplemenitila.**

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Delavske hranilnice, Ljubljana, Dalmatinova 4 ali pa po telefonih (061) 312-098, 316-881.

BLAGO/TRGOVINA	Maxi-market Lj.	Super-market Lj.	Nama Titova	Blagov. Bežigrad	Mercator Slovenč.	Emona Cigalet.	Delikatosa Titova 28	Emona Hubad.	Kašča Hošimin.	Sončnica Ulica nar. zašč.	Fortis Hošimin.	Forum Titova
OLJE – 1 l, steklenica Cekin-rastlinsko	115,40	115,40	–	115,40	114,30	–	117,60	116,30	–	109,60	–	98,30
KIS – 1 l, PVC Šampionka-vinski	106,30	91,40	–	106,30	134,00	110,60	–	91,40	–	–	–	–
SLADKOR – 1 kg TSO Ormož-kristal	–	–	–	–	62,40	–	49,00	–	63,00	61,40	52,90	–
SOL – 1 kg, morska Droga-mleta	30,90	30,80	–	44,70	44,90	40,00	38,60	44,60	39,00	49,10	39,90	44,10
MOKA – 1 kg Mlinotest-tip 500	21,40	–	–	–	–	–	–	–	–	–	23,80	–
SALAMA – 1 kg MIZ Emona-posebna	362,30	362,30	–	436,50	–	362,30	–	362,30	–	–	–	–
SADNI SIRUP – 1 l Fructal-jabolko	–	–	–	141,70	162,20	118,80	–	139,00	149,70	–	–	–
MLEKO – 1 l, PVC LM-3,2%	35,30	35,30	–	35,30	35,30	35,30	35,30	35,30	35,30	35,30	35,30	35,30
ŠPAGETI – 0,5 kg Mlinotest-Ceres	53,50	53,50	–	–	–	53,50	–	53,50	–	89,70	55,80	–
PRALNI PRAŠEK – 3 kg Henkel-Persil	568,20	568,30	–	–	515,20	568,30	–	568,20	–	632,90	–	–

PAKETI KOT OGLEDALO STISKE

»Teško sem se odločil zaprositi za pomoč. Ne morem si več pomagati. Samo žena še dela, sam sem nezaposlen, otrok je nepreskrbljen. Bojim se birokratskih procedur. Sem v hudi stiski, takoj potrebujem pomoč.« Tako je po telefonu zazvenel glas, dobesedno klic v sili, naslovljen na Ivana Hvala, predsednika mestnega Rdečega križa v Ljubljani.

V zadnjem času je takšnih klincev čedalje več. Večina ljudi, že po naravi bolj zaprtih vase, dolgo časa odlaša, preden se odloči, da zaprosi za najnujnejše, za hrano. Dokler čedalje hujska stiska ne preraste v klic v sili. Marsikdo mora prestopiti prag ponosa, osebnega dostojanstva, ko preprosto ne gre več, ko ni več ničesar, kar bi bilo mogoče dati v lonec. Revščina je nekaj poniževalnega, lakota pa nekaj neznoznega.

Stiska premaguje ponos

Prostovoljci in uslužbenci Rdečega križa – pomagajo jim tudi študenti in zaporniki s Povšetove – zapakirajo vsak teden v skladiščnih prostorih Gradisa na Šmartinski 32 v Ljubljani na stotine paketov s hrano, ki jih s tovornjaki razvažajo po vsej Sloveniji organizacijam Rdečega križa. Paketi niso namenjeni le beguncem s Hrvaške, ampak tudi najbolj socialno ogroženim. V zadnjih 35 letih ni bilo treba razdeljevati paketov s hrano, zdaj pa je to že postala nuja.

»Živilske pakete za socialno ogrožene smo začeli izdajati ob paketih za begunce, saj se je na terenu pokazalo, da je to nujno potrebno,« nam je povedala Metka Ulčar, strokovna sodelavka za zdravstvo in socialno varstvo pri republiškem Rdečem križu. V septembru in oktobru lani smo dobili približno 10.000 prehranjenih paketov za begunce iz republiških rezerv Slovenije. Del te pomoči, približno 20 odstotkov, pa smo namenili tudi socialno najbolj ogroženim.

Pozneje so dobili humanitarno pomoč iz sosednjih držav, ki so jo organizirali in vodili tamkajšnji Slovenci in je bila že od samega začetka namenjena tudi za naše ljudi. Gre za približno 5.000 paketov, ki so jih razdelili po slovenskih občinah. K temu pa niso prišlete še tiste pomoči, ki so jih zbirali po posamičnih občinah.

»Razdeljujemo le tisto, kar dobimo, a potrebe so velike,« pravi Metka Ulčar. Prehranbene pakete delijo po občinah skupaj s socialnimi službami. Prej so delili pomoč bolj v oblačilih, zdaj pa je vse pogosteje v hrani. Včasih so po občinah natanko vedeli, katerim družinam morajo pomagati, zdaj pa je teh ljudi čedalje več. Ključ za razdelitev imajo socialne službe. Lahko so to enkratne pomoči, lahko pa tudi večkratne.

Zasilni izhod revščine

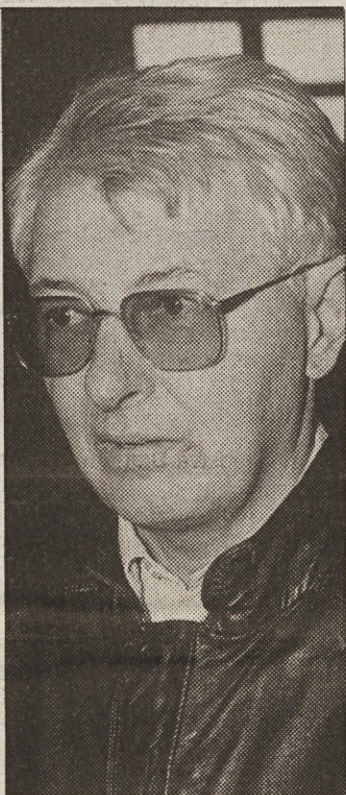
Po oceni Metke Ulčar so v Sloveniji s pomočjo Rdečega križa do zdaj razdelili približno 5000 paketov za socialno ogrožene ljudi, poleg tega pa še nad 600 paketov za socialno ogrožene otroke ob Novem letu. Ta hip je v skladišču Gradisa na Šmartinski cesti pripravljenih še 1000 paketov za socialno ogrožene. Ob tem je treba povedati, da od priznanja Slovenije, to je od sredine januarja, skrbi za begunce izključno mednarodni Rdeči križ, visoki komisariat

za begunce pa ravno te dni odpira v Ljubljani svoje prostore. Mednarodna pomoč Rdečega križa je namenjena zgolj beguncem, za socialno ogrožene pa moramo poskrbeti sami.

Največ socialno ogroženih ljudi je po mestih. Na Rdečem križu v Mariboru so nam povedali, da izdajajo pakete

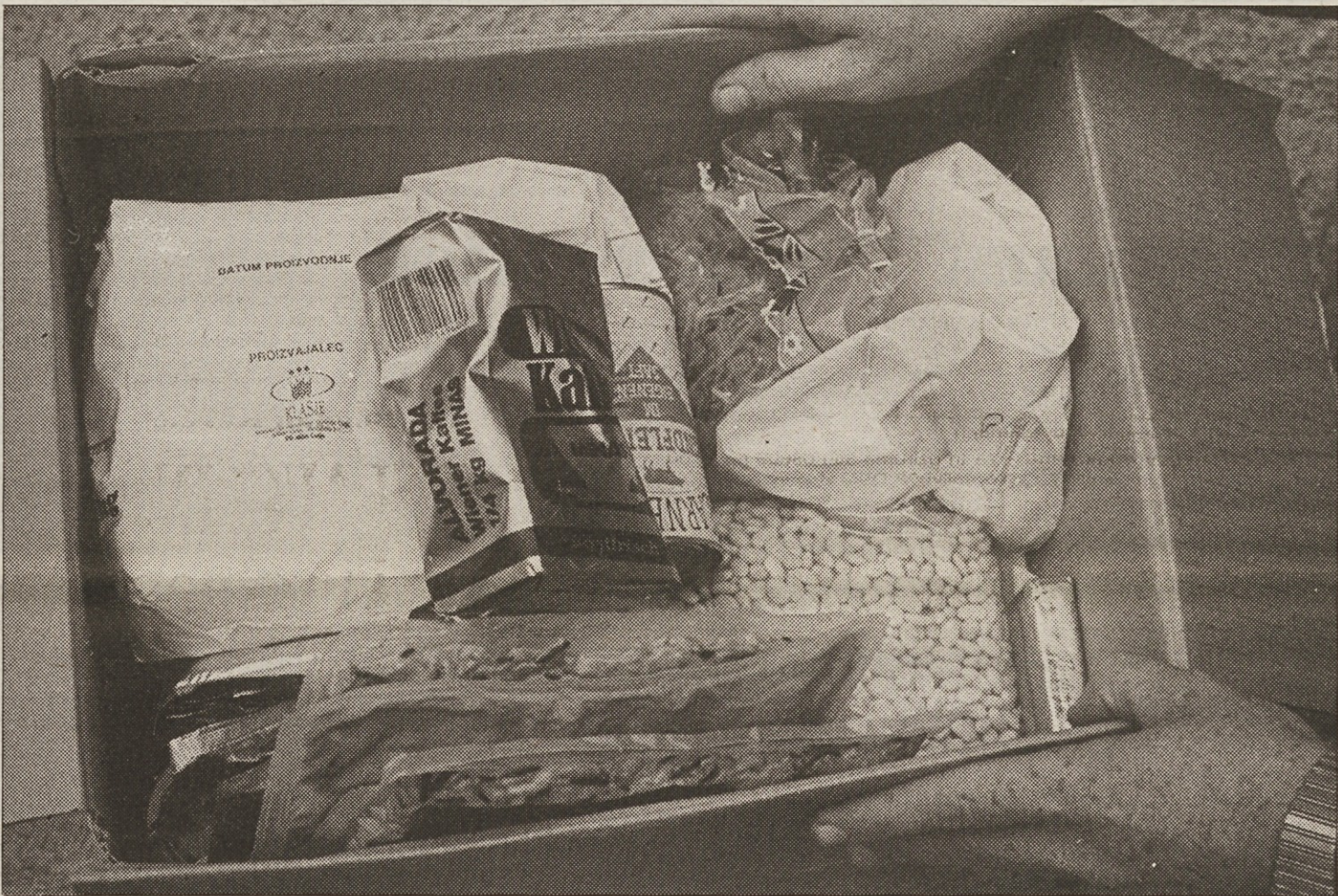
Slovenije, če jih bomo še naprej tako počasi reševali. Človek se počuti osamljenega, potisnjena je kot, zato se v njem čedalje bolj kopiči gnev.

»Družba se bo morala bolj organizirati, da bo lahko ljudem pomagala preživeti,« opozarja Ivan Hvala. Znano je, da na Zahodu zabrede približno pet odstotkov ljudi v socialno stisko, ko nimajo zadosti denarja za oblačila in hrano. Naša država, ki je zakoračila v velikanske gospodarske spremembe, pa ima že sedaj približno 14 odstotkov ljudi, ki živijo v takšni revš-

Ivan Hvala

Vsebina paketa s hrano

s hrano na temelju potrdil, ki jih izdajajo na centru za socialno delo.

»Socialno ogroženim družinam pomagamo na različne načine – z različnimi oblikami socialnih pomoči, naročilnicami, posredujemo pa jim tudi pakete Rdečega križa s hrano,« je dejala Vida Bradáč, ki dela na centru za socialno delo v Mariboru. V decembru so razdelili 223 paketov s hrano, v januarju pa 114.

Pakete razdeljujejo največ enkrat na mesec. Ljudje so zanje zelo hvaležni. V njih je ponavadi naslednje: 1 kg sladkorja, četrt kilograma marmelade, 2 kg moke, olje, testenine, 1 kg mleka v prahu, paštete, sardine, 3 kg pralnega praška.

Vida Bradáč: »Socialni položaj ljudi se je tako poslabšal, da zdaj sprejemajo kakršno koli pomoč. Gre dejansko za preživetje. Sodniki za prekrške so nam pred kratkim odstopili bunde, ki so jih zalepili prekupčevalcem. Ljudem se je še pred leti zdelo za malo, da bi kaj takšnega vzeli, zdaj pa smo jih v štirinajstih dneh razdelili kar dvesto.«

Humanitarni center v Ljubljani

Z uveljavljanjem preustroja gospodarstva, z nastajanjem nove zakonodaje, s sproščanjem privatizacije se poglobljajo čedalje večji prepadi revščine. Vsi ti problemi bodo resno ogrozili nadaljnji razvoj

čini. Tako je pokazala raziskava Slovensko javno mnenje 91. Računajo, da se bo v tem letu število takšnih ljudi še občutno povečalo.

Socialna vprašanja rešujejo vse prepočasi in zmerom večja nevarnost je, da se bo že kmalu sprožil socialni plaz nezadovoljstva. Niti Rdeči križ nima v novih razmerah še urejenih ustreznih pristojnosti, nima ustreznih skladov iz trajnih virov predvsem hrane, posteljnine, kuhinjskih pripomočkov, oblačil in druge potrebščine. Na socialnem področju caplja vlada daleč za potrebami; ni učinkovitega socialnega programa, pa tudi humanitarne ne.

Rdeči križ Slovenije je dobil od Gradisa brezplačno v uporabo skladiščne prostore do konca aprila, nato pa se bo treba preseliti drugam. Za nove potrebe bi potrebovali poseben humanitarni center s 1500 kvadratnimi metri poslovnih površin, kar bi ustrezalo sadanjim prostorom v izpraznjeni vojašnici na Kodeljevem. Potrebno bi jih bilo čimprej usposobiti za dosedanje in nove naloge humanitarnega centra v Ljubljani. Tu bi bili prostori za zbiranje, shranjevanje in nudenje posameznih vrst pomoči pa tudi za prodajo zaseženega blaga po carinarničar – izkupiček bi nato uporabljali v humanitarne namene.

Marija Frančeskin
Sliki: Sašo Bernardi

EKSPERIMENT VZDRŽLJIVOSTI

Vladi se mudi v Evropo. Še posebej z evropskimi davki, medtem ko naše plače niso niti približno evropske. Najnovejši zakon o prometnih davkih, ki je s pocenitvijo luksuznih artiklov osrečil le peščico petičnežev, je dodatno udaril že tako plitek žep malega slovenskega človeka. Jedlj bomo torej dražji kruh in se vozili v cenejših avtomobilih.

Po novem so namreč obdavčena vsa tista živila, ki so svojčas sodila med življenjsko potrebna. To so mleko, kruh, olje, sladkor. Pivo se je pocenilo, mleko podražilo. Ali to pomeni, naj odraščajoča mladina po novem pije pivo namesto mleka?

Višje cene osnovnih živil so prizadele predvsem brezposelne, upokojujence z nizkimi pokojninami, mlade in delavce, ki živijo na robu eksistenčnega minimuma. V Sloveniji nastaja tako večinski razred, katerega skupni imenovalc je vse večje siromaštvo. Gre kar za dve tretjini prebivalstva, ki mora dobro obrniti vsak desetak, da lahko preživi. Med njimi pa je 14 odstotkov

ljudi, ki so že lačni in morajo dobivati pakete s hrano, da sploh lahko preživijo.

V bistvu gre pri vsem tem za nekakšen eksperiment vzdržljivosti slovenskih ljudi, saj je treba ob teh novih obdavčitvah omeniti najmanj še dvoje: prvič, da je vlada s prodajo družbenih stanovanj prisilila ljudi, da so postrgali vse svoje dolga leta privarčevane prihranke in drugič, da jim čez mesec dni grozi prijava dohodnine, ki naj bi zajela prav vse sloje prebivalstva, od dijakov s štipendijami do upokojujencev.

Zakaj potem sploh sprejemamo takšne odločitve, preden smo ustvarili razmere, da bi ljudje davke lahko plačali? Če bi parlament resnično zastopal tudi interese na tisoče ogroženih ljudi, se ne bi moglo zgoditi to, kar se je, da je parlament gladko sprejel sistem, ki uvaja obdavčenje osnovnih življenjskih potrebščin. Kot da preizkušajo meje potrpežljivosti prebivalstva oziroma da se zanj sploh ne zmenijo. Pozabljajo, da je najbolj nevarna tista glasba, ki se sliši iz praznega želodca.

Marija Frančeskin

PREBERI IN POVEJ NAPREJ

(13)

V nadaljevanju prispevkov o upravljanju stanovanjskih objektov po novem zakonu se vnaprej opravičujem bralcem, ker zaradi omejenega prostora ne bom mogla dovolj nazorno opozoriti na številne zaplete, s katerimi se bodo srečali lastniki, če bodo pri dogovarjanju o načinu upravljanja ter izbiri predpisane upravitelja zgolj sledili črki zakona. Kljub temu neskrupno upam, da bom marsikaterega lastnika vspodbudila k samostojnemu razmišljanju v svojstvu dobrega gospodarja, ki ne bo zaupal svoje lastnine komur koli in tudi ne bo tratil svojega denarja za storitve, ki jih lahko močno racionalizira in z nekoliko truda morda celo sam postori.

Na tak način razmišljanja posebej opozarjam zato, ker je zakonodajalec upravljanje stanovanjskih objektov v zakonu opredelil natanko tako, kot smo svoj čas v stanovanjskih skupnostih opredeljevali gospodarjenje v okviru samoupravnih (toda obveznih) sporazumov in skupnosti stanovalcev. Samo tako si je mogoče razlagati, da so npr. stanovanjske storitve enostavno prepisane iz katalogov teh storitev, ki so veljale za poslovanje s hišnimi sveti in stanovanjskimi skupnostmi.

Mislím, da se zaradi privatizacije stanovanj v stanovanjskih objektih ni zamenjalo dosti stanovalcev. Imetniki stanovanjske pravice so se spremenili v lastnike ali pa bodo postali najemniki. Člani dosedanjih hišnih svetov torej dobro vedo, katere stanovanjske storitve v hiši zares potrebujejo, da bodo skupne naprave lahko normalno obratovalne, da bo zagotovljena normalna raba stanovanj, da bodo sproti odpravljene vse morebitne poškodbe objekta ali skupnih naprav, da bodo v roku poravnani vsi stroški obratovanja in še kaj. Zato naj nikogar ne zmedejo obširne ponudbe storitev nanovo registriranih zasebnih in tudi že od prej znanih podjetij. Ničde še ni pošteno razmislil, kako vključiti v upravljanje voljo in pripravljenost novih lastnikov, da sami postorijo čimveč in s tem upravljanje čimbolj pocenijo.

Zato je razveseljivo, da člani hišnih svetov skupaj z novonastalimi lastniki marsikje razmišljajo, zakaj bi morali po sili zakona najemati zunanje upravitelje, zakaj ne bi mogli uveljaviti svojih pobud in iznajdljivosti lastnikov ter kako se vklopiti v okvir

zakonskih določil, ne da bi spodbudili kakšne nesmiselne ukrepe preveč zagrehtih uradnikov. Nasprotno pa se bo lastnik najemnih stanovanj – če ni zasebnik – mnogo lažje odločil za tega ali onega upravitelja, ker se mu potem ne bo treba ubadati z »umazanimi podrobnostmi«, povezanimi z najemniki in slabo vzdrževanimi stanovanjskimi objekti.

Žal so si avtorji zakona preveč prizadevali, da bi hkrati z odpravo družbene lastnine po hitrem postopku odpravili tudi dovolj utečeni sistem hišnih svetov, ki je deloval od leta 1951 naprej. Navdušili so se pač za upravniški sistem, ki so si ga ogledali v nekaterih sosednjih državah in ki v številnih državah Evrope in v svetu nasploh že desetletja dobro deluje. Pri tem pa so prezrli nekatere bistvene »podrobnosti«. V omenjenem sistemu je upravitelj predvsem organizator in posrednik za oddajo opravil na večjem številu stanovanjskih objektov, hkrati s pooblastilom lastnikov gospodari z namensko zbranim denarjem, predlaga različne izboljšave in v celoti varuje koristi lastnikov.

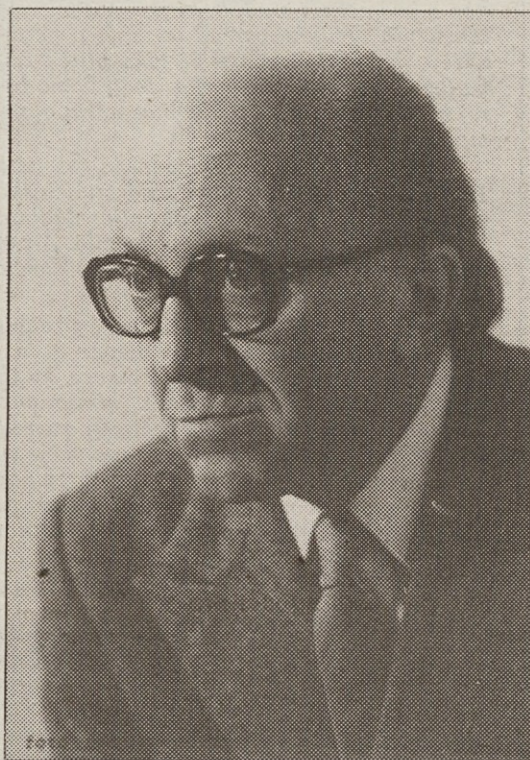
Tak upravitelj lahko dobro organizira delo predvsem zato, ker ima v vseh objektih dobro usposobljene hišnike, če je potrebno pa še enega ali dva hišnikova pomočnika. Na ta način zagotavlja nemoteno obratovanje, takojšnje odpravljanje manjših poškodb, hitro ukrepanje ob nepredvidenih dogodkih, spoštovanje hišnega reda, čistočo in še marsikaj. Lastniki si privoščijo tak sistem, ker imajo dovolj sredstev, da ga plačujejo in ker se hkrati zavedajo, da dobro vzdrževanje zagotavlja objektom, v katere so naložili svoj denar, dolgo življenjsko dobo in s tem varuje njihove koristi.

Tudi po našem zakonu bo imel upravitelj približno enake naloge kot v opisanem sistemu. Kako postaviti konkretni vsakodnevni nadzor v objektih in učinkovito organizirati vse potrebno delo ob čim manjšem številu zaposlenih je problem, o katerem očitno nihče od ponudnikov ne razmišlja dovolj resno.

Ali so mogoče še drugačne ali pa vsaj kombinirane rešitve upravljanja? Vsekakor! To pa je že tema za naslednji prispevek. Priporočila sem že zadnjič: nikar ne hitite!

Vika Sautar

Podelili Prešernove nagrade

Za življenjsko delo
prejme skladatelj

UROŠ KREK

Uroš Krek s svojim delom (so)utemeljuje našo glasbeno identiteto in bistveno opredeljuje njeno umetniško in poklicno raven.

Po razgledanosti in kompozicijski dovršenosti je Krekova glasba svetovljanska, po doživljajski moči trdno zasidrana v domačih in lastnih globinah; giblje se med resnobnim refleksivno-filozofskim izrazom in sproščenim, radostnim muziciranjem. Neizprosno je zahtevna do skladateljskega mojstrstva, hkrati pa že desetletja uspešno in dosledno spaja modrost žive tradicije in osebne izkušnje z zdravo radovednostjo in kritično presojo novosti, ki jih prinaša čas. To ravnovesje mu je pomagalo premostiti marsikatero estetsko-filozofsko in kompozicijsko-tehnično zagato naših dni.

Uroš Krek piše »osrediščeno« glasbo. Njen vir je intuitivni in racionalno ozaveščeni red med velikostmi in razmerji, ki sicer mnogim povzročajo težave: red med glasbeno-avtonomnim in funkcionalnim, nacionalnim in kozmopolitskim, preteklim in sodobnim.

Suverenost takšnega ustvarjalnega reda je dozorela v paradigmatična, prepričljiva in komunikativna dela. Z njimi se Krekova glasba uvršča med trajne vrednote slovenske umetnosti.

Za življenjsko delo
prejme pisatelj

BORIS PAHOR

V literaturi Borisa Pahorja je strnjena vsa bolečina in radoživost Slovencev na Tržaškem, saj je z obema osvetlil njihovo polpreteklo dobo, in to z različnih vidikov: vse muke njihovega zapostavljanja za časa fašizma, njihovo socialno strukturo in vedenje, njihovo politično ozaveščenost in težave v nelahkih letih po drugi svetovni vojni.

Predvsem pa se je izkazal za nespornega mojstra ob ubesedovanju psiholoških, antropoloških razmerij v uničevalnih taboriščih, ki jih je tudi sam izkusil med drugo svetovno vojno. Roman Nekropola je nedvomno eden od viškov njegovega literarnega snovanja, saj ni samo pietetna, niti ne zgolj pričevanjska literatura, ampak nadčasna postmoderna mojstrovina o grozljivi meji človeških strahot, roman, s katerim je prehitel ugotovitve moderne antropologije in z njimi zastavil nerešljiva vprašanja o žrtvah in rabljih in samem smislu bivanja.

V svojih drugih romanih, kot so Mesto v zalivu ter trilogija Zatemnitev – Spopad s pomladjo – V labirintu, je s svojsko umetniško besedo ozivil težek, zagaten položaj Trsta in tragične, eksemplarične usode njegovih ljudi ter prikazal, kaj v bistvu in v žalostni praksi zgodovine pomenijo besede identiteta, svoboda in smisel.

Pisatelj Boris Pahor se je v težkih povojnih desetletjih izkazal kot mož pokončne, neuklonljive drže, kot mož, čigar misel odmeva tudi v evropskem prostoru.

Nagrajenci Prešernovega sklada

Skupina

NOVI KOLEKTIVIZEM

prejme za dosežke na področju grafičnega oblikovanja

Novi kolektivizem, skupina grafičnih oblikovalcev, dosledno uveljavlja takoimenovani retro-princip, način sestavljanja umetniških sporočil z uporabo prvin, nastalih od renesanse do današnjega časa. Citati, ki jih skupina uporablja, pravzaprav niso v neposredni zvezi z vsebino oglaševanega dogodka, temveč jih pogojuje stališče, da današnja umetnost nastaja iz pretekla.

Lahko bi se reklo, da Novi kolektivizem zavestno krši norme in konvencije, hkrati pa se nenehno vrača k vprašanju o biti umetnosti in o pravi vrednosti nekaterih dejstev, ki so doslej veljala za nesporna.

Ta, z duhom časa skladna naravnost in v primerjavi s konvencionalnim grafičnim oblikovanjem silovit intelektualni naboj, ki veže iz njih, dela skupine Novi kolektivizem postavlja v vrh aktualnih dogajanj na področju vidnih sporočil.

Režiser

DAMIR ZLATAR FREY

prejme za avtorski projekt po motivih Slavka Gruma Dogodek v mestu Gogi

Damir Zlatar Frey se je v alterantivnem slovenskem gledališkem snovanju v minulih sezonah izrazilo uveljavil v vrsti koreodrame kot njen pobudnik in poglavitni ustvarjalec predstav. Sinteza njegovega dosedanega interdisciplinarnega ustvarjanja je nedvomno »avtorski projekt po motivih Slavka Gruma« Dogodek v mestu Gogi, uprizorjen v minoritski cerkvi v Mariboru pod okriljem Drame Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru. Frey je Grumovo besedilo reducirjal, a nikakor okrnil temeljne ideje drame; nasprotno, z vizualizacijo jo je le ostreje kristaliziral. Njegova mizanscena oblikuje dogodek in njegove akterje s pravo plastično reliefnostjo v estetski organizem, ki po ekspresivni silovitosti sodi med najizrazitejše dosežke sodobnega slovenskega gledališča.

Igralec

IGOR SAMOBOR

prejme za kreacije v minulih dveh sezonah

Igralec Igor Samobor je v minulih dveh sezonah odigral pet nosilnih vlog, pet značajsko diferenciranih dramskih likov. V Prešernovem gledališču v Kranju je mojstrsko oblikoval notranje razdejanega intelektualca Georga v drami Kdo se boji Virginije Woolf Edwarda Albeea; njegov Razkolnikov v Wajdovi dramatičaciji Zločina in kazni Fjodora Mihajloviča Dostojevskega v Drami Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani je pretehtano združevalo krajina stanja duha. V Princu Homburškem Heinricha von Kleista ter v drami Vera, ljubezen, upanje Ođona von Horwatha je Igor Samobor upodobil polnokrvna lika, ujeta v sistem. Nedvomno najbolj zahtevna pa je vloga Peera Gynta v istoimenski drami Henryka Ibsena; z neverjetno vitalnostjo, iskristovostjo duha in telesno izraznostjo ter z govorno modulacijo pomenijo vloge Igorja Samobora enega vrhunskih dosežkov sodobne slovenske igralske umetnosti.

Pisatelj

MARJAN TOMŠIČ

prejme za deli Oštrigea in Kažuni

Marjan Tomšič že desetletje in več oživlja domala neznan pokrajino – našo Istro. Že v romanu Savrinke nas je popeljal v izvirni svet tamkajšnjega človeka, zdaj pa je z zbirko kratkih pripovedi Kažuni in z imenitnim kratkim romanom Oštrigea potrdil svoje izrazne kvalitete, svojo pisateljsko poetiko. Ta pomeni zlitje dveh temeljnih sestavin: realnega in irealnega, stvarnega in magičnega. V istrskem človeku med Kubedom, Hrastovljami, Marezigami in Koštabono je odkril skrivnostni svet čarne umišljenosti, ki tako močno določa mišljenje in ponašanje v tej zelo drugačni deželi. Iz te prvinske ruralnosti rastejo Tomšičevi mali junaki, med njimi najimenitnejši ljudski vlač, kralj vseh potepuhov, štrigo Boskin. In končno: istrske zgodbe so napisane v izrazitem pripovednem jeziku, oprtem na arhaični ljudski melos, kakor ga kaže tudi naslovna sintagma: Oštrigea.

Skok v Južno Ameriko

(7.)

Rio de Janeiro je mesto superlativov. Čudovito, opojno, nevarno, predvsem pa intenzivno. V takšnem smislu je napisano že opozorilo, ki ti ga obenem z zemljevidom Ria dajo v roke takoj po prihodu na mednarodno letališče. Na njemu je napisanih vrsta koristnih nasvetov, kako se vesti.

– v hotelu: takoj po čekiranju oddaj vse vrednosti in dokumente v hotelski sef, ugotovi, kje je zasilni izhod, sprašuj osebje o mestu, navadah, kam in kdaj iti na ogled;

– na plaži: ne jemlji s seboj denarja; fotoaparata, nakita, dokumentov; vedno mora nekdo paziti na stvari; čuvaj se sonca, ki je v Rio zelo močno.

– na cesti: ne kaži nakita, kamere; ne imej pri sebi večje količine gotovine; nikoli javno ne odpiraj denarnice; uporabljal potovalne čeke, zapiši njihove številke in jih imej shranjene posebej; potuj s taksiji ali se udeleži posebej organiziranih izletov za turiste; tvoj hotel ti bo pomagal organizirati varne in udobne ogledne zna-

menitosti Ria; izogibaj se plaž, nerazsvetljenih in neobljudenih delov mesta ponoči. Ne govori z berači in prodajalci na cesti, ne sklepaj nobenih poznanstev na cesti, posebej še ne za vodenje po mestu. Če potrebuješ pomoč, pokliči hotel, agencijo, policijo ali svoj konzulat.

Res so to dobri nasveti, čeprav delujejo sterilno. Kako za vruga boš lahko spoznal deželo in njene ljudi, če jih boš gledal le skozi steklo? Skušal sem se držati čimveč navodil, vendar vseh seveda ne. Moj hotelič za 12 dolarjev dnevno seveda ni nudil vseh predvidenih storitev za turiste, samo en uslužbenec na recepciji je sploh znal izgovoriti nekaj angleških besed.

Poljub smrti

Katere so nevarnosti Ria? Ženske, otroci, oborožene bande.

Brazilijski sicer ni tako zapletena v posel z drogo kot njene severne sosedice Venezuela, Kolumbija, vendar se kriminal na tem po-

Piše:
Bogomil
Ferfila

dročju hitro krepki. Mafija tu sicer ne kontrolira vlade, ampak dejstvo je, da je bil celo guverner turistične države Rio de Janeiro odstavljen, ker so mu dokazali, da je prejemal mafijski denar.

Bande operirajo predvsem v predmestjih Ria, kjer se neusmiljeno pobijajo med seboj, streljajo s policijo ali terorizirajo ljudi. Po cestah je zato veliko policajev oboroženih s pištolami in brzo-strelkami, pogosto pa na ulicah vidiš odprte policijske kamione, polne miličnikov z orožjem v rokah (kar me spominja na obhode vojaških enot v Pekingu po dogodkih na Tienanmenu 1989. leta).

Verjetnost, da boš napaden s strani takih band oziroma da se boš znašel na kraju spopada, ni prav velika, prav gotovo pa obstaja. Včasih se bande lotijo bogatejših četrti in oropajo vsakogar, ki jim pride na pot.

Še nikjer nisem videl toliko ograj kot v Rio. Vsaka uglednejša hiša ima visoko železno ograjo okoli svojega vrta in stražarja, ki odpira in zapira vrata. Celotni bloki in stolpnice so ograjeni in zastraženi. Tudi v ZDA po mestih vidiš veliko stražarjev, vendar ograj ne. Verjetno pa takšna ograja bande tako in tako ne more ustaviti. Ograje in stražarji so tako bolj obramba pred manjšimi lopovi in tatiji.

V zvezi s kriminalom je potrebno omeniti posebnost Ria – otroške bande, ki sem jo tudi sam nekajkrat izkusil. Kako čuden občutek je to – po nekajkratnih napadih sem celo otroke začel ocenjevati kot potencialno nevarnost!

Copacabana je srce Ria. Na tej plaži se dogaja vse. Celotno poslovneži se dogovarjajo za sestanke s partnerji na plaži. Da ne omenjam tako značilne odbojke in nogomet, ki ga Brazilci na vseh plažah nenehno igrajo. Enkrat sem gledal, kako sta dve ekipi igrali odbojko le z nogami in glavo – šlo je v bistvu za kombinativno nogomet in odbojke. Copacabana pa tudi vse druge plaže južno od nje so si zelo podobne. So kot lok, ki je vpet med dva konca. Konca sta vedno dva ogromna skalnata bloka, lok med njima pa je čudovita mivkasta plaža z nekajmetrskimi valovi, ki dan in noč butajo ob obalo.

Seveda sem Rio začel spoznavati s Copacabano. Na plaži, ki je

dolga od 3 do 4 kilometre, se tare ljudi. Vse druge plaže v Rio so mnogo manj obljudene. Na plažah pa imaš tudi kaj videti. Čudovite, temnopolte Brazilke z znamenitimi string kopalčkami – sestavljene le iz vrvic spodaj in zgornaj. Ženske zgoraj brez na brazilskih plažah ne boš videl. Vsaj majhna krpica mora biti na vsaki izpostavljeni točki. Na nobeni plaži tudi še nisem opazil toliko prodajalcev sladoleda, pijač, hrane, oblačil. Pogosto se ti trije ali štirje hkrati derejo na uho in kolovratijo okoli tebe. Mladi, stari, vseh barv in ras, nekateri agresivno ponujajo svojo robo, drugi kot da sami zase nosijo košare po razžarjeni mivki in pekočem soncu. Vsak se krvavo tolče za svojo drobtinico kruha.

Prve tri dni, ko sem prišel v Rio,

sem se vrtil po Copacabani. V tem času so me dvakrat napadli otroci, enkrat pa me je hotela okraštiti ženska. Z njo je bilo še najlažje. Ko sem se okrog osmih zvečer sprehal po široki avneni ob plaži Copacabana (plaža je vso noč razkošno osvetljena), se mi je približala dama bolj žalostnega videza ter mi v portugalski pričela ponujati svoje storitve. Sem je vključeno tudi božanje, ki se zlasti intenzivira okoli žepov. Če nisi previden, ti hitro izprazni žepo. Nekajkrat sem videl tudi žensko ekipo »na delu« – dve ali tri dame so posedle na kolena in okrog priletnega »mladeniča« sedemdesetih let ter se ukvarjale s posameznimi izboklinami in udolbinami na njegovem telesu in obleki.

Nadaljevanje prihodnjic

DE časopis
slovenskih
delavcev

● Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942
● DE – časopis slovenskih delavcev je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

● Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
● Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
● Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
● Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
● Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupnik) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (živiljska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kržižnik (Kažipot), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugej (Na tržnem prepihu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
● Naročnina: 321-255
● Posamezna številka DE stane 50 tolarjev
● Žiro račun: 50101-603-46834
● Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
● Časopisni svet: Melka Roksančič, Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

ALI SE KRŠČANSKI DEMOKRATI MAŠČUJEJO TRILLERJU

Naslov te strani je »ravbarkomanda«. To je naravnost idealna rubrika za marsikaj, kar se dandanašnji dogaja v blatnodolskih logih. Predvsem pa nas opozarja, da je tako imenovani demokratični image neodvisne države Slovenije v veliki meri zgolj spremenjena forma nekdanjih komunističnih časov, medtem ko njena nedrja slejkoprej ostajajo ista.

Ugotovitev še zlasti velja za Slovenijo kot pravno državo, torej za tisti temelj, brez katerega ni demokratične države. Igrice okoli begunskega Elana, ki jih tokrat povzemamo po NOVI DOBI, to ugotovitev potrjujejo zelo nazorno.

Kranjski kriminalisti so prejšnji teden ovadili bivšega stečajnega upravitelja Elana Igorja Trillerja, češ da naj bi Elan oškodoval za 12 milijonov tolarjev. Ob tem niso črhali nobene o Trillerjevih trditvah, ki jih je za Novo dobo izrekel že avgusta lani, da so posamezniki, ki so blizu sedanji slovenski vladi, Elan oškodovali za več milijonov mark.

Igor Triller: Večkrat smo ga prosili za dokumentacijo, vendar nam je zabrusil, da nam jo ne misli izročiti. Morali bi sprožiti postopek prek Beograda, kar je brez možnosti za uspeh, saj bi bil subjekt prej likvidiran. Dokumentacija, ki jo imamo, pove dosti o tem, kakšne svinjarije so se dogajale v Elanu in od kod je bila financirana predvolilna kampa-

Kaj je trdil Triller

V intervjuju, ki ga je Nova doba objavila 14. avgusta lani, je Igor Triller med drugim trdil:

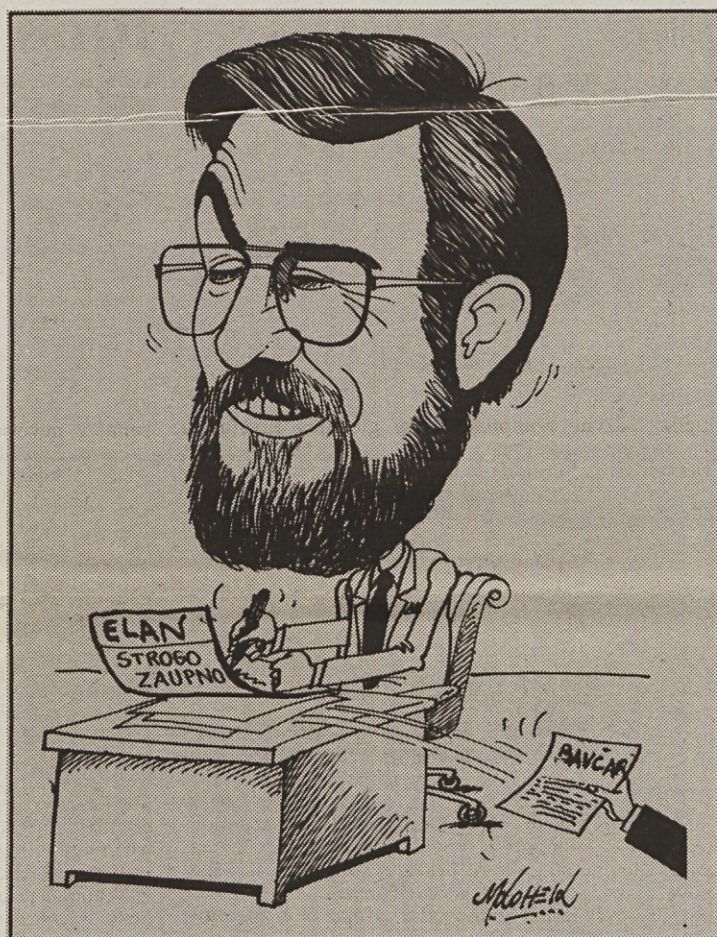
Ali imajo tudi vladni ministri kakšne privatne interese?

Igor Triller: Imajo in to celo mnogo. Eni bi radi kupili podjetje, drugi zaradi dokumentacije o prometu na črnih računih Elana, kjer se vidijo gotovinski dvigi posameznikov (ali ni to nekaj zelo podobnega, kar kriminalisti UNZ Kranj zdaj očitajo Trillerju?, op. ur.). Gre tudi za štiri milijone mark naenkrat in se ne ve, kam je ta denar šel.

Gospodje bi radi zabrisali sledi. Ti gospodje so z zdajšnje krščanske demokracije, vidi pa se tudi to, da je Elan plačeval tudi slovenski cerkvi. Denar bi se moral vračati iz Hilfsfonda in Karitasa na Elanov črni račun v tujini. Teh prilivov pa ni.

Na sodišču v Kranju imamo 33 ovadb proti posameznikom in še niti en postopek ni sprožen. Z direktnimi tožbami bomo poskušali proceduro pospešiti.

Kakšno vlogo ima pri tem Warasch, ki je v zvezi s Karitasom vpleten še v druge dvomljive posle?

I. TRILLER: OVADBA ZA MILIJON ŠILINGOV

izplačati naj bi si jih dol brez odobritve sindikalnega sveta Elana

Ljubljana, 29. januarja (STA) – Kriminalisti UNZ Kranj so temeljnemu javnemu tožilstvu posredovali poročilo, po katerem je stečajni upravitelj Elana Igor Triller osumnjen, da je brez odobritve stečajnega sveta v Elanovem podjetju Elan Holding banka v Avstriji dol izplačal 60.000 avstrijskih šilingov na mesec. S tem si je pridobil prospravno premoženjsko koto v višini 963.732 šilingov oziroma 9.285.438 tolarjev. Prav tako je dol Triller tudi članom stečajne ekipe nepravilno izplačal 2.438.419 tolarjev. S tem je stečajno maso Elana oškodoval za 11.724.097 tolarjev.

Poleg tega je Igor Triller osumnjen tudi posestnik ali upravitelj stanovanjske hiše, kar v okviru stroškov stečajne ekipe stečajnemu svetu ni prikazal navedenih izplačil Elan Holdinga Banka.

Takole so Slovenske novice v petek prenesle agencijsko vest Slovenske tiskovne agencije

nja krščanskih demokratov. Tudi nekaterim koroškim Slovencem verjetno ni do tega, da bi mi vse razkrili.

Namesto demantijev

Namesto demantijev, če omenjene Trillerjeve trditve morda ne držijo, so preiskovalni organi Igorja Trillerja pripravili že konec lanskega novembra. Zdaj pa so ga osumili pridobitve protipravne premoženjske koristi. Četudi obtožbe na njegov račun držijo, bi tako Triller kot preiskovalni organi in kranjsko tožilstvo morali javnosti pojasniti, ali so vsaj katera izmed Trillerjevih navedb točne. Njegove obtožbe na račun slovenske oblasti, novembrska aretacija, ki je za nekaj dni odložila podpis pogodbe s kupcem Elana Komelom in nedeljsko sporočilo, da pogodba s Komelom ni veljavna pa kažejo na to, da je javnosti prikritih mnogo igrice v Elanu. Ne gre več le za to, ali bodo imeli Elan v lasti Hrvati kot večinski upniki, temveč tudi za očitne poskuse, da bi Trillerju preperečili objaviti dokumentacijo o krščanskih demokratih in ponerejenih milijonih mark, za katero trdi, da jo ima, je zapisal Brane Piano.

DENACIONALIZACIJA Z OBVEZNICAMI

Za vračanje nacionaliziranega premoženja je verjetno najboljša rešitev, da se za nacionalizirano premoženje izdajo obveznice.

Lastniki so v glavnem že vsi pomrli in zelo verjetno je, da za to premoženje niso bile narejene oporoke, zato imamo danes za vsako tako premoženje več družin, ki bodo dedovale, kako pogosto pa se dediči med seboj nasprotujejo in drug drugemu spodbijajo pravice, celo takrat, ko je narejena oporoka, vemo, zato si lahko samo mislimo, kako bo to v primeru vračanja nacionalizirane lastnine. V primeru obveznic pa se za nacionalizirano vrednost izdajo obveznice, kdo pa so pri tem udeleženi dediči, so zakoni jasni.

Za TV okroglo mizo je bilo idilično rečeno, da se bodo tako obnovile stare gostilne in trgovine. Kdor je čutil za gostilno željo in sposobnost, ta je tudi v minulih časih imel gostilno, dokaz za to je, da smo imeli zelo veliko zelo dobrih gostiln. Lahko pa bi bilo tudi to mogoče, da bi po taki vrnitvi nacionaliziranega premoženja, če bodo vsi dediči tako hoteli, da s skupnimi obveznicami odkupijo tako nacionalizirano premoženje in eden med njimi ali kolektivno odprejo gostilno ali trgovino, verjetno pa bi bila to samo redka izjema. Če pa bo eden hotel s temi obveznicami kupiti svoje stanovanje, svoj lokal ali svoj avto, bo pa tudi prav, zagotovo pa bo z delnicami najmanj družinskih preprirov in družbenih stroškov.

Pomembno je, da imajo vsi lastniki teh obveznic prvo pravico do odkupa nacionaliziranega premoženja in drugič, da imajo z vrednostjo teh obveznic pravico plačila hiše, stanovanja, lokala, ki je v družbeni lasti in je ne prodajo. Tako bi se za isto vrednost vračale nepremičnine. Lahko pa bi se s temi obveznicami kupovale delnice v lasti države, enim bi pa še naprej ostale kot vrednostni papirji, ki pa bi se morali glasiti na eno od konvertibilnih valut (DEM), da je vrednost obveznic zagotovljena.

Enako bi moralo veljati za kmetijsko zemljo in gozdove. Problem so lahko samo veleposesniki (cerkev), zanje pa je nujno potreben poseben družbeni sporazum.

Stane Urbančič,
Ljubljana

ODPRTO PISMO DR. JOŽETA PUČNIKA

Spoštovana gospoda Jožica Puhar — ministrica za delo, dne 18. decembra lani smo vam ob dogodkih v kočevski Opremi zastavili troje vprašanj. Ker do danes od vas nisimo prejeli nobenega odgovora in ker se taki primeri pojavljajo čedalje pogosteje tudi v drugih slovenskih podjetjih, vas ponovno pozivamo, da javno odgovorite na naslednja vprašanja:

1. Kaj dela inšpektorat za delo o očitnih kršitvah pravice do sindikalnega združevanja v podjetjih?
2. Na kak način prispeva vaše ministristvo k razrešitvi takih konfliktov med delodajalci in delojemalci?
3. Kako ocenjujete zakon o reprezentančnosti sindikatov, ki ga je vaše ministristvo predložilo parlamentu; ali ustrežno rešuje omenjene probleme ali jih sploh ne obravnava?

Prosimo za vaš odgovor!

Predsednik
Socialdemokratske stranke
Slovenije
dr. JOŽE PUČNIK

Javno vprašanje dr. Jožetu Pučniku:

Kaj je vaša Socialdemokratska stranka znotraj vladajoče Demosove koalicije v dveh letih storila za regulacijo delovnega prava v neodvisni državi Sloveniji?

Uredništvo DE

Priročnik za sindikalne zaupnike, strokovne službe podjetij in posameznike

(1) Več avtorjev: **KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI**
Navodila — Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo
Cena 330,00 SLT

(2) Janez Kopač: **DAVKI PO NOVEM**
Nove neposredne dajatve in socialni prispevki in nove dajatve ter sprejete novosti in predlogi za spremembo decembrskega davčnega svežnja
Cena 150,00 SLT

(3) Več avtorjev: **MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU**
Delovno razmerje — Prenehanje potreb po delavcih — Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev — Varstvo pravic delavcev — Varstvo pri delu — Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo — Seznam služb sindikalne pravne pomoči
Cena 200,00 SLT

(4) Mira Becele: **STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM**
Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe določil stanovanjskega zakona
Cena 330,00 SLT

(5) Več avtorjev: **KAKO POSTATI PODJETNIK — KAKO USPEŠNO POSLOVATI**
Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA
Cena 300,00 SLT

(6) **ROKOVNIK — PRIROČNIK 92**
Vsebina: koledarski vložek — zapisniški vložek — priročnik za sindikalne zaupnike
Cena 450,00 SLT

(7) Gregor Miklič: **NOVA DELOVNA ZAKONODAJA**
Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem
Cena 330,00 SLT

(8) Aleksej Cvetko: **ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO**

zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji — spremembe pogojev za upokojevanje — nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni — nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti — spremenjeni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo — organizacijske spremembe — kako s pridobljenimi pravicami
Prednaročniška cena je 430,00 SLT.

Knjige lahko naročite pri:

ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4
ali po telefonu št. 321-255, 110-033

NAROČILNICA

S 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5 odstotni davek.

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

izvod(ov) knjige (1) KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO
izvod(ov) knjige (2) DAVKI PO NOVEM
izvod(ov) knjige (3) MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU
izvod(ov) knjige (4) STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM
izvod(ov) knjige (5) KAKO POSTATI PODJETNIK
izvod(ov) priročnika (6) ROKOVNIK-PRIROČNIK 92
izvod(ov) knjige (7) NOVA DELOVNA ZAKONODAJA
izvod(ov) priročnik (8) ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Naročeno pošljite na naslov:

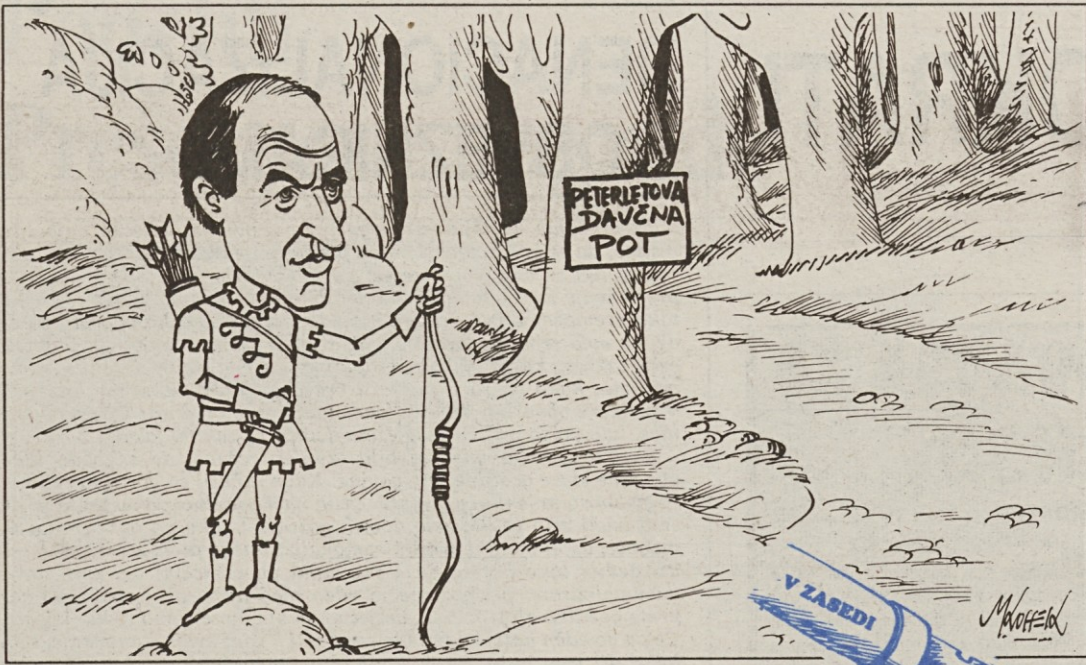
Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Naročeno bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig
2. Naročeno mi(nam) pošljite po povzetju
Individualnim kupcem in knjige, naročene po telefonu, pošiljamo po povzetju.

Žig

Podpis naročnika

Horoskop

Problemi z razvojnimi teorijami

Razvoj je ena velikih težav človeštva. Ne le človeka kot vrste, ampak tudi vsega, kar ga zadeva. Problem z razvojem cestnega omrežja v Sloveniji ima naš prometno-zvezni minister Marjan Kranjc (rojen 8. februarja 1927), saj mu je vlada vzela tako imenovani bencinski dinar, ki je bil namenjen za razvoj cest. Morda je ukinitve tudi posledica prehoda na tolarje, kar pa globalno niti ni važno, vsaj za ministrstvo za promet in zveze. Le-to namreč poudarja, da denar, ki ga bo dobilo ministrstvo po proračunski shemi delitve, ne bo zadostoval za gradnjo novih cest in bo komaj zadostoval za vzdrževanje že obstoječih. Opozarja se tudi, da bi zaprtje gradbišč na že začelih gradnjah novih cest požrlo kar četrtino denarja, s katerim naj bi v naslednjem proračunskem obdobju razpolagalo omenjeno ministrstvo. Zato se odgovorni minister jezi na tiste, ki ga ovirajo v njegovih razvojnih teorijah.

Tudi veliki angleški naravoslovec Charles Darwin (rojen 12. februarja 1809) je imel probleme zaradi svojih teorij. Njegova teorija, po kateri je človek izšel od opice in ni bil ustvarjen direktno od boga, mu je prinesla kup preglavic, nasprotovanj in oviranj. Vendar je šel Darwin pogumno naprej po svoji poti, vsem težavam navkljub, in dokončal svoje delo, ne da bi se menil za okoliščine in si tako pridobil nesmrtno slavo. Seveda bi si minister, ki bi spraval v red slovenske ceste, pridobil prav takšno, če ne še večjo slavo kot Darwin. Da pa ne gre vedno vse po sreči, je jasno vsakemu. Tako je nekoč Darwin sedel na vrtu, ko je k njemu prišla njegova nečakinja. Vprašala ga je: »Stric, kaj ima mačka, kar druge živali nimajo?«

Veliki učenjak je ugal to in ono, a noben odgovor ni bil pravičen. Končno se je učenjak malce v zadregi vdal in priznal, da ne ve. Nečakinja se je vsa vesela, ker ni vedel, zasmejala in začebljala:

»Joj, stric, majhne mucke vendar.«

V tem tednu so bili rojeni še angleški pisatelj Charles Dickens, francoski pisatelj Jules Verne, slovenski pisatelj Fran Saleški Finžgar, ruski književnik Boris Pasternak, ameriški izumitelj Thomas Alva Edison in francoski državni Charlec Maurice de Talleyrand.

Deni

Šef

Med pregledovanjem »terena« se je šef ta teden mimogrede ustavljal v eni svojih central na zamočvirjenem koncu Ljubljane in slišal hudo nenavadno anekdoto. »V vaš bajer,« so hiteli pripovedovati očividci, »se je prišel drsat predsednik Peterle. Pa je popustil led in Lojzek je čofnil v vodo. Ravno takrat priletijo mimo gasilci in vidijo nenavaden prizor – nad ledom, kakor v cerkvi sklenjene Lojzetove roke. Ko gasilci uvidijo, za koga gre, sklenejo, da je treba predsednika rešiti, pa četudi vse

pogori. In res: hitro, kar se da, ponudijo Lojzetu lestev, ta pa jih zavrne, naj gredo svojo pot, češ da bo njemu že bog pomagal. Presečeni gasilci že poskačejo v svoj avto, ko jim kapne, da mogoče z Lojzetovo prisebnostjo v ledeni vodi ni vse v redu. Brž skočijo še enkrat z lestvijo k njemu, toda vnovič jih Lojze zavrne kot prvič. Rečeno-storjeno! Nazajgrede gasilci vidijo, da je okoli bajerja vse mirno, Lojzeta pa nikjer več. Menili so, da ga je verjetno res bog poklical k sebi. Šefu pa stvar ni šla čisto v glavo in je po svojih zaupnih kanalih postavil zvezo z božjim kraljestvom, od koder je lahko prisluskoval zanimivemu dialogu:

»Ljubi Bog, le kaj sem ti storil, da si me pustil utoniti?«

»Ja, človek božji, saj sem ti dvakrat poslal gasilce na pomoč, ti pa si jo odklonil!«

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Odjuga in spremenljivo

»Če Polona (9. 2.) v soncu odtaja, v mokrem poletju gob preostaja.« Lahko bi rekli, da bo nedelja za gobarstvo usodni dan. Ali dandanes, ob obilici ekoloških pomislekov, še kdo tako nori za gobami, kot s(m)o njega dni. Če bo premokro poletje, je pa tudi bolje, da ni toliko gob...

Ze nekaj dni se oblačnost hitro menjava. Frontalni valovi se ob severozahodnih višinskih vetrovih hitro pomikajo iznad Skandinavije in Severnega morja na jugovzhod proti Alpam. Naši kraji so pred severozahodnikom z njimi zaščiteni, zato pa severno od njih ravno severozahodnik povzroča ohladitve in tudi nekajdnevne padavine. Temu pojavu pravimo »zastojni efekt«. Alpe delujejo namreč kot ovira zraku, ki bi rad v višinah do 3000, 4000m nadaljeval svojo pot proti jugu. Čez gre lahko le v višjih zračnih plasteh, nižje pa jih obteče z vzhoda in zahoda, mi pa ostanemo lepo v zavetju (predstavljajte si zavetje pred vetrom za hišo, na primer). Kadar hladni zrak, ki doseže srednjo Evropo, obteče Alpe po vzhodni strani, začne pri nas pihati vzhodnik in burja na Primorskem, kar prinese ohladitev.

Ker pa se nam obeta trajnejša sprememba, ne mislimo na ohladitve. Do sedaj je namreč prevladoval zimski tip vremena, anticiklon in bolj ali manj nizke temperature. Kor kaže, pa bo v ponedeljek čez večji del Evrope, po daljšem času, zapihal jugozahodnik. Kaj to pomeni za vreme pri nas, je na splošno že znano. Prišlo bo do odjuge in spremenljivega vremena s padavinami. Namesto na Primorskem se, ob takih procesih, s soncem raje pohvalijo na Štajerskem, v Prekmurju, pa tudi na Dolenjskem. V ponedeljek torej. Do takrat, tudi za konec tedna, pa še po starem.

Omanovo svarilo

Ivan Oman, šef bivše SKZ-LS, je med svojim obiskom v Rusiji posvaril ministra za kmetijstvo. Ruske federacije Viktorja Hlistuna pred radikalnim podiranjem kolhozov, češ da za zasebne kmetije sploh še ni pogojev. Kako tudi, ko pa Rusi sploh še niso speljali denacionalizacije, niso drastično podražili in obdavnili mleka in mesa, medtem ko pri črni sečnji Omanu ne sežejo niti do kolen. Po volitvah bo lahko pestoval vnučke.

Lukačevo posilstvo

Ivan Lukač, dolgoletni sekretar Skupščine SFRJ in član drugih beograjskih institucij je našemu

novinarju Jožetu Poglajnu počital, kako »še do danes ni spoznal, da Slovenci in drugi slovenski državljani uveljavimo svoje interese le v svoji državi«. Poleg tega pa dodal, da je bil kot poslanec Žakljevih socialistov pri Demosovem »posilstvu« opozicije s suvereno Slovenijo nedvomno na Demosovi strani. Po volitvah bo izjavil, da je s tem zadal smrtni udarec slovenskemu nacionalizmu. Čakajo ga v ROZA klubu.

Alenka fizika

Alenka Orel-Marjetka, sekretarka nekega sindikata, se je neuničljivo lotila posla, ki zadeva sprejem zakona o reprezentativnosti sindikatov. Alenka dobro ve, da bo po zakonih fizike le tako lahko postala prva dama sindikatov. Ko je za njene ženske namene izvedela njena kolegica Nevenka Lekše, se je zgolj prizanesljivo nasmehnila in po istih zakonih nastopila z rahlo močnejšim make-upom. Njen dosmrtni prijatelj Franček Kavčič je v tem videl temeljno metodološko razliko pri nastajanju nekega režimskega sindikata na eni in svobodnih sindikatov na drugi strani.

Milošev pritisk

Miloš Pavlica, član vodstva SKEI in aktivist Delavske stranke, pa je menil, da bi morali na vlado pritisniti z gladovno stavko enega izmed sindikalnih organov, ki bi utegnili vzbuditi veliko medijsko pozornost doma in v svetu. Albert Vodovnik je bil navdušen. Dodal je le, da morebiti ne bi bilo nič narobe, če bi se Pavlica o medijskem pristopu prepričal temeljito pogovoril z novinarjo Dela Jeleno Gačešo, ki so ji svobodni že tako in tako preveč pri srcu.

Kuli

Humoreska

Davčna logika

– Zdaj ste pa najbrž zadovoljni? smo kar z vrat bifeja Bližnja srečanja posebne sorte nagovorili tovariša Neposrednega proizvajalca splošnih strok, ki je kot po navadi sedel za šankom in žulil svoje pivo.

»Zakaj pa naj bi bil zadovoljen?« je zarenčal.
– No, zaradi piva!
»Če pijem pivo, sem seveda zadovoljen, ampak ne vem, zakaj naj bi bil posebej zadovoljen, saj pivo pijem vedno in kar naprej?«

– Ze, že, to vemo, ampak zdaj je pivo cenejše...
»Kako cenejše?«

– Saj se je znižal davek, ali ne!?
»To nič ne pomaga, ker je pivovarna takoj podražila pivo za 35 odstotkov, pa še ostir priračuna pet odstotkov na vsako prodano pivo in zdaj svoj vrček plačujem dražje kot prej. Kako naj bom torej zadovoljen?«

– O, hudiča! Potem pa ste najbrž jezni na pivovarno?
»Le zakaj?«

– Saj je pivovarna takoj zamašila luknjo v ceni, ki je nastala z nižjim davkom in jo zapolnila s svojo podražitvijo. To je najbrž že zadosten razlog za vašo jezo, ali ne?
»Točno, jezen sem, ampak na vlado!«

Saj je vlada znižala davek, pivovarna pa je povišala...
»Pivovarna ima z novo ceno zagotovo svoj prav. Če bi namreč delala z zgubo, bi jo zaprli. In kje bi potem varili pivo zame?«

– Ja, ampak zakaj je potem kriva vlada?
»Zato, ker ne daje pivovarni poceni kreditov, da bi ta lahko pivo izdelovala in prodajala ceneje.«

– In kje naj vlada vzame denar za te poceni kredite?
»Ja, kje, kje? Hudiča, saj vsi plačujemo davke. In to visoke. Jaz z vsakim vrčkom!«

– Ja, ampak saj ta davek je zdaj nižji...
»Seveda. Zato pa je premalo denarja za poceni kredite za pivovarno!«

– Ja, ampak saj ta davek je zdaj nižji...
»Seveda. Zato pa je premalo denarja za poceni kredite za pivovarno!«

– Ja, ampak saj ta davek je zdaj nižji...
»Seveda. Zato pa je premalo denarja za poceni kredite za pivovarno!«

Bogo Sajovic

Cesarjev kotichek

Marx nam je dal Kapital,
Demos nam ga je zasral.

IME IN PRIIMEK SLOVENSKEGA POLITIKA	PREBIVALKA "NOVEGA SVETA"	PLAST KOVINE, KI SE DODA Z NALITJEM	SPREMLJEVALEC BOGA EROSA	DEL HLAČ ALI KRILA	DANE ZAJC	MAJHNI RAKI	GODARDOV FILM (DVE BESEDI)	LES, S KATERIM KAJ OBJEMO	VLADIMIR LEVSTIK	ZDAJŠNJI HRVAŠKI POLITIK	USMRITEV	SPOLNA ZDRUŽITEV
IME IN PRIIMEK SLOVEN. POLITIKA		3										6
KOS POHIŠTVA (TRI BESEDE)												
HRASTOV PLOD				4	TELESNA TEKOČINA		2	GRŠKA ČRKA				
RDEČA KRVNIČKA					OSCAR ROBINSON			DEL TENIŠKE IGRE				8
KARIKATURIST GROVE			STADION V ZADRU					ZNAK ZA ALUMINIJ	KUMANOVO	KOST V PRSNEM KOŠU		
NAŠ MEJNI PREHOD Z ITALIJO			Ž. IME, KLARA		GRŠKA ČRKA, X	MITOLOŠKI LETALEC TUJE M. IME						
OTROŠKO POKRIVALO IZ PAPIRJA	7				--- IN PRIIMEK GRŠKI BOG VETROV			POLJSKI AFORIST				ČETRТА DIMENZIJA
OKRAJŠAVA ZA NEZNANCA		DRVARSKO ORODJE	OSEBNI ZAIIMEK					AVSTRIJ. TISKOVNA AGENCIJA		DEL KOČI-JAZEVE OPREME	5	
VRSTA ELEKTRONSKE KAMERE					1					ŽELEZOV OKSID		
PREKOP					ČRKA GRŠKE ABECEDE				NEKDANJA FRANC. TERORIST. ORGANIZACIJA			

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 6

1 2 3 4 5 6 7 8

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev
Pravilno geslo križanke št. 4 je: **Dohodnina**

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 4

1. Lesjak Jože, Trnovlje 16 a, 63000 Celje
2. Magda Malovrh, Cankarjev trg 9, 61410 Zagorje ob Savi
3. Andlovec Elin, Kopaliska 5, Ljubljana

Ko boste križanko rešili do konca, črke z oštevilčenih polj napišite po vrsti od 1 do 8 Tako boste dobili geslo, ki nam ga pošljite do 18. februarja 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom na ovojnici: Nagradna križanka št. 6.